

**Національна академія педагогічних наук України
Львівський науково-практичний центр професійно-технічної
освіти НАПН України**

Життєві паралелі Ярослава Камінецького

Біобібліографічний покажчик

**Львів
2011**

ББК 74, 584
УДК 378.1:09 (048.1)

Рекомендовано до друку вченою радою Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України, протокол № 6 від 30 червня 2011 р.

Упорядники:

Сліпчишин Л. В. – вчений секретар Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник;

Кубська Л. І. – науковий співробітник відділу управління в системі професійно-технічної освіти Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України

Технічний редактор:

Литвин А. В. – провідний науковий співробітник відділу природничо-математичних дисциплін Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України

Відповідальний за випуск: **Кубська Л. І.**

Життєві паралелі Ярослава Камінецького : біобібліографічний показник / [упор. Л. В. Сліпчишин, Л. І. Кубська]. — Львів : ФОП Корпан Б. І., 2011. — 246 с., іл., портр.

Книга розповідає про творчий шлях і науковий доробок кандидата економічних наук, члена-кореспондента Академії педагогічних наук України, академіка Академії наук Вищої освіти України Ярослава Григоровича Камінецького – директора Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України, відомого поета та громадського діяча, голову Львівської організації Національної Спілки письменників України.

Видання адресоване науковцям-педагогам, викладачам, студентам, учням, а також читацькому загалові.

До 70-річчя

*члена-кореспондента НАН України,
академіка Академії наук вищої освіти України,
директора Львівського науково-практичного
центру професійно-технічної освіти НАНУ,
голови Львівської письменницької організації
Національної Спілки письменників України
Ярослава*

Тригоровича

Камінецького

КОРОТКИЙ БІОГРАФІЧНИЙ НАРИС ПРО ЯРОСЛАВА ГРИГОРОВИЧА КАМІНЕЦЬКОГО

Ярослав Григорович Камінецький народився 28 липня 1941 р. у селі Зарудці Львівського повіту, нині Жовківського району Львівської області, в сім'ї мельника. У 1945 р. залишився без батька, котрий пропав безвісти на фронті Другої світової війни у Словаччині. Середню школу закінчив у сусідньому селі Зашкові.

Після закінчення Львівського технічного училища № 8 у 1959 р. розпочав трудову діяльність кочегаром паровоза у Львівському локомотивному депо «Схід», згодом працював помічником машиніста паровоза, слюсарем на підприємствах м. Львова.

З 1967 р. працював на виборних керівних посадах у молодіжних організаціях м. Львова і області. У 1968 р. без відриву від роботи закінчив факультет української філології у Львівському університеті імені Івана Франка.

З 1973 р. працює заступником начальника Львівського обласного управління професійно-технічної освіти; з 1988 р. – першим заступником начальника управління народної освіти Львівського облвиконкому; з 1991 р. – заступником начальника управління освіти – голова комітету професійної освіти Львівської обласної державної адміністрації.

Я. Г. Камінецького обирали депутатом Шевченківської районної ради народних депутатів (1970 р.), депутатом, головою комісії з питань освіти, науки, культури, молоді та спорту, членом президії Львівської обласної ради (1998 р.). У 1993 р. захистив кандидатську дисертацію з проблем управління підготовкою робітничих кадрів у ринкових умовах. У 1997 р. обраний членом-кореспондентом АПН України, а у 2010 р. – академіком Академії наук вищої освіти України.

У 1994 р. став одним із засновників і за сумісництвом директором Львівського науково-практичного центру Інституту педагогіки

і психології професійної освіти АПН України, в якому після виходу на пенсію державного службовця (з 2002 р.) працював завідувачем відділу та головою вченої ради. Нині Ярослав Григорович – директор Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти АПН України.

Я. Г. Камінецький – відомий фахівець у галузі професійної педагогіки, один із розробників комплексної системи управління якістю підготовки робітників високої кваліфікації, ініціатор впровадження перспективного планування виховної роботи в училищах. Багато уваги приділяє реформуванню профтехосвіти, створенню навчальних закладів нового типу, впровадженню нових форм і методів управління галуззю, розвитку економічної діяльності в ПТНЗ. Науковий редактор і співавтор чотирьох монографій, двох навчально-методичних посібників і сімох методичних рекомендацій.

Опублікував понад 150 наукових праць у галузі професійної педагогіки та економіки освіти, літературознавства та лінгвістики.

Я. Г. Камінецький – заступник головного редактора фахового наукового журналу «Педагогіка і психологія професійної освіти» (від 1999); віце-президент Львівського урешевого товариства «Рідна школа» (з 2008).

Як член Національної Спілки письменників України, голова Львівської письменницької організації, член редколегії журналу «Дзвін», відомий громадський діяч, веде активну роботу щодо захисту і розвитку української мови, культури рідного народу.

Віршує зі шкільних років. Творчість Я. Камінецького ґрунтована на традиціях українського класичного вірша. Її центральна тема – непроминальність людського буття в різних його формах і виявах.

Я. Г. Камінецький – лауреат літературної премії ім. М. Шашкевича. Видав поетичні збірки: «Невідлітна птаха» (1996); «Замкова гора» (1999); «Вересова круча» (2000); «Вічне і сутнє» (2001); «Любов і пісня» (2002); «Підгорай» (2004); «В незрадних ритмах Левого міста» (2005); «Сто сердечних одкровень» (2006); «Непроминальні миті» (2007); «Лірика» (2008); добірка віршів «Львів – нації

духовність і любов» у колективній книзі поезій «Львівська квадрига» (2008); «Цвіт японської вишні» (2009), «Берег чистоти» (2010), «А потім буде осінь» (2011).

Низку поезій Я. Камінецького покладено на музику, перекладено німецькою, польською, російською, румунською мовами.

Нагороджений орденом «Знак пошани», Почесною Грамотою Президії Верховної Ради України, Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України, знаками «Відмінник професійно-технічної освіти СРСР», «Відмінник освіти УРСР», «Відмінник освіти України», «За вагомий внесок у розвиток професійної освіти», «За наукові досягнення», «В. О. Сухомлинський», медалями НАПН України «Ушинський К. Д.», «Григорій Сковорода».

ОСНОВНІ ДАТИ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ

- 28.07.1941 — народився в с. Зарудці Жовківського району Львівської області.
- 1958 р. — закінчив середню школу в с. Зашкові Жовківського району Львівської області.
- 1959 р. — закінчив технічне училище № 8 (нині ВПУ № 29) м. Львова.
- 1959 р. — розпочав трудову діяльність помічником машиніста у Львівському локомотивному депо «Схід».
- 1963 р. — слюсар у ВЧ 33198 (Танкоремонтний завод, м. Львів).
- 1964 р. — слюсар на заводі «Теплоконтроль» (м. Львів).
- 1967 р. — працює на виборних керівних посадах у молодіжних організаціях м. Львова і Львівської області.
- 1968 р. — закінчив Львівський державний університет імені Івана Франка (вечірня форма навчання) за спеціальністю «вчитель української мови і літератури».
- 1970 р. — обраний депутатом Шевченківської районної ради народних депутатів м. Львова.
- 1973 р. — працює заступником начальника Львівського обласного управління професійно-технічної освіти.
- 1981 р. — нагороджений орденом «Знак Пошани».
- 1985 р. — нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради України.
- 1985 р. — нагороджений знаком «Відмінник ПТО СРСР».
- 1988 р. — призначений першим заступником начальника управління народної освіти Львівського облвиконкому.

- 1991 р. – працює заступником начальника управління освіти – головою комітету професійної освіти Львівської обласної державної адміністрації.
1991. – нагороджений знаком «Відмінник народної освіти УРСР».
- 1993 р. – захистив кандидатську дисертацію з економічних наук: «Організаційно-економічні методи вдосконалення управління підготовкою робітничих кадрів для промисловості в умовах переходу до ринку».
- 1994 р. – за сумісництвом директор, завідувач відділу, голова вченої ради Львівського науково-практичного центру Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України.
- 1995 р. – видав навчальний посібник «Підготовка менеджерів» (У співавторстві / Львів, 1995. – 64 с.).
- 1996 р. – вийшла перша поетична збірка «Невідлітна птаха».
- 1997 р. – обраний членом-кореспондентом АПН України.
- 1998 р. – обраний депутатом, головою постійної комісії з питань освіти, науки, культури, молоді та спорту, членом президії Львівської обласної ради.
- 1998 р. – прийнятий до Національної Спілки письменників України.
- 1999 р. – опублікував поетичну збірку «Замкова гора».
- 2000 р. – опублікував поетичну збірку «Вересова круча».
- 2001 р. – нагороджений знаком «Відмінник освіти України».
- 2002 р. – опублікував збірку «Вічне і сутнє».
- 2002 р. – вийшов на пенсію державного службовця у зв'язку з досягненням пенсійного віку.
- 2002 р. – завідувач відділу управління та економіки в системі професійно-технічної освіти Львівського науково-практичного центру Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України.

- 2002 р. – нагороджений Знаком «За вагомий внесок у розвиток професійної освіти».
- 2002 р. – опублікував збірку вибраних поезій «Любов і пісня».
- 2002 р. – видав методичний посібник «Організаційно-педагогічні засади управління підготовкою кваліфікованих робітничих кадрів в умовах ринку» (У співавторстві / Львів, 2002. – 360 с.).
- 2003 р. – став Лауреатом літературної премії ім. М. Шашкевича в галузі поезії.
- 2003 р. – нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.
- 2004 р. – видав монографію «Управління підготовкою кваліфікованих робітників та фахівців у регіоні: організаційно-педагогічні та економічні засади» (У співавторстві / За ред. Я. Г. Камінецького. – Львів: Видавничий відділ ЛНПЦ, 2004. – 384 с.).
- 2004 р. – опублікував збірку віршів «Підгорай».
- 2005 р. – обраний заступником голови Львівської письменницької організації Національної Спілки письменників України.
- 2005 р. – опублікував збірку поезій «В незрадних ритмах Левового міста».
- 2005 р. – призначений заступником директора з наукової роботи Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України (Львівський науково-практичний центр).
- 2006 р. – призначений директором Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти АПН України.
- 2006 р. – нагороджений знаком МОН України «В. О. Сухомлинський».
- 2006 р. – нагороджений знаком «За наукові досягнення».

- 2006 р. – «опублікував збірку «Сто сердечних одкровенень».
- 2007 р. – опублікував ліричну збірку «Непроминальні миті».
- 2008 р. – обраний віце-президентом Львівського краєвого товариства «Рідна школа».
- 2008 р. – опублікував збірку віршів «Лірика».
- 2008 р. – опублікував добірку віршів «Львів – нації духовність і любов» у колективній книзі поезій «Львівська квадрига».
- 2009 р. – нагороджений медаллю АПН України «Ушинський К. Д.».
- 2009 р. – опублікував збірку віршів «Цвіт японської вишні».
- 2010 р. – обраний академіком Академії наук вищої освіти України.
- 2010 р. – опублікував книгу «Берег чистоти».
- 2011 р. – обраний головою Львівської письменницької організації Національної Спілки письменників України.
- 2011 р. – опублікував збірку «А потім буде осінь».
- 2011 р. – нагороджений медаллю Національної академії педагогічних наук України «Григорій Сковорода».

ЯРОСЛАВ КАМІНЕЦЬКИЙ:
«38 РОКІВ «ОДРУЖЕНИЙ» ІЗ ПРОФТЕХОСВІТОЮ»
(ІНТЕРВ'Ю)

Про таких людей кажуть: працює на своєму місці. Досвідчений, справедливий керівник, добре обізнаний з усіма тонкощами профтехосвітньої справи, лектор, якого приємно і цікаво слухати, ерудит широкого діапазону, знаний спілкуючий людських почуттів, люблячий чоловік, батько і дідусь... Усіх талантів, якими наділений ювіляр, – **Ярослав Григорович Камінецький** – директор Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України, член-кореспондент НАПН України, академік Академії наук вищої освіти України, голова письменницької організації Львівщини – не перелічити.

За високими регаліями, скупими рядками біографії – людина, якій довелося багато пережити, багато здобути і при цьому не втратити те, що найцінніше – душу. Послухаємо цікаву розповідь Ярослава Камінецького про себе і не тільки...

«Мої дитячі розваги – книжки, вікно і сірники»

– *Ярославе Григоровичу, Ваше дитинство припало на воєнне лихоліття. Які епізоди з тих років закарбувалися в пам'яті? Чи вплинули вони на подальше Ваше життя?*

– Часто згадую своє дитинство... Наша хата стояла за десять кілометрів від лісу. За п'ять метрів була річка, далі – дорога, ліс. У цій хаті я жив до двох років. Пам'ятаю, що бабця возила мене на дерев'яному візку. Восени 1943 року батьки переїхали в іншу хату. У цей час прийшли поляки, які співпрацювали з німцями, і запитали: «Чи зброї невідєлісте?» Я зрозумів, що вони шукають видельця і відповів, що є в шухляді. Поляки перевернули всі шухляди, бам-

бетль, але нічого не знайшли. Потім мама пояснила, що мене польською мовою питали чи не бачив зброї, а я подумав, що виделки.

Ось такий був кумедний випадок. Але пам'ять завантажена таки більше трагічними. Я надзвичайно любив свою бабцю, яка була родом зі Жовкви. Одного разу її поколола корова і зломала ногу. Ніби нічого надзвичайного, але я її більше не бачив. Бабцю повезли на фірі до лікарні, я біг за нею і плакав. Думаю, що її там усипили, бо тоді не вистачало ліків пораненим, якраз почалася Сталінградська битва. Війна є війна. Вона нікого не шкодувала. Батько загинув на фронті. Мамі було важко забезпечувати родину. До школи, яка знаходилася за два кілометри, я ходив босий. Чобіт у мене не було, тому, коли похолодніло, мама несла мене до школи на плечах. Вона замовила у шевця чоботята, але він їх довго шив – аж до весни. Тому я пропустив навчання взимку. У цей час мав тільки книги і вікно. Бавився сірниками: робив з них паровози, поїзди. Зимою односельці їздили повз нашу хату саньми по дрова до лісу, а я дивився на них через вікно. Любив розглядати малюнки в книжках. Отакі були розваги. Коли потепліло, я знову пішов до школи. Наука давалася легко. Перший клас закінчив дуже добре, єдине – був сором'язливий, тихо декламував вірші. Але одного разу нам задали вивчити дуже велику поезію. Змогли її запам'ятати тільки я і ще один хлопчик. Тоді я пересилив себе і розповів вірша голосно. З того часу я став оратором.

Ще пам'ятаю, як мене хотіли перетворити на атеїста. Причиною цього було те, що одного разу в школі у мене знайшли образок. Наша родина була віруючою, а мамина сестра навіть пішла в монастир. Коли стала монахинєю, працювала медсестрою.

У шкільні роки мені дали поштовх до вибору професії. Після сьомого класу я перейшов на навчання в Зашків. Пам'ятаю, що там були часті облави, стрілянина, адже діяло сильне підпілля. У 8 чи 9 класі вчителька російської мови захворіла. На заміну їй прийшла інша, яка закінчила літературний інститут у Москві. Вона задала нам написати твір. Мій зачитала перед всім класом і сказала, що я

маю талант до літератури. Саме тоді у мене з'явилося бажання писати вірші.

– *Як визначалися із майбутньою професією?*

– Я працював у колгоспі обліковцем під час канікул, допомагав мамі, але не мав двох років трудового стажу. Хрущов видав наказ, за яким забороняли приймати на навчання у вищі заклади тих, хто не мав запису в трудовій книжці. Тому я вступив в училище, щоб навчитися ковальської справи. Хотів у залізничне, але не прийняли, бо був замолодий. Після закінчення училища доля таки пов'язала мене із залізницею: я влаштувався кочегаром на паровоз. Згодом вступив на вечірнє відділення філологічного факультету Львівського університету. Складний у мене тоді був період. На той час померла мама, важко захворіла сестра... При вступі іспити я склав на «5» і був відмінником до шостого курсу. А на останньому курсі вже не мав часу вчитися, адже мене взяли на комсомольську роботу. Шість років я віддав молодіжним організаціям. З тих часів я знаю багато письменників.

«Праця у профтехосвіті протягом життя»

– *Ви – знаний фахівець професійно-технічної освіти, який має урядові, освітянські та наукові нагороди. А з чого починалася Ваша кар'єра?*

– У профтехосвіті я з 1973 року. Мене призначили заступником начальника обласного управління профтехосвіти, коли мав 31 рік. Я був наймолодшим заступником у Союзі. А Львівська професійно-технічна освіта тоді гриміла! За кількістю училищ ми були на четвертому, а за кількістю учнів – на третьому місці. Духовий оркестр налічував 800 труб, хор складався із півтори тисячі учнів. Львівщина десять років поспіль була найкращою у боротьбі із правопорушеннями серед учнівської молоді. Я навіть не знаю, де я брав сили, та ще й мусів писати доповіді всім начальникам. А у 1988 році нас

об'єднали з управлінням світи. Тоді Г. С. Дегтярьова запросила мене на посаду першого заступника начальника управління освіти. Роботи додалося ще більше. Коли Україну проголосили незалежною, я єдиний із заступників залишився на посаді. Мене намагалися звільнити, але я втримався. У цей час створили перший в Україні комітет профтехосвіти. Потім його перейменували на управління. У 61 рік я вийшов на пенсію. Мав сили і хотів ще працювати, але посада держслужбовця не передбачає роботу на пенсії. Зв'язків із профтехосвітою не втратив. Працюю директором Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України. Отож, я «одружений» з профтехосвітою уже 38 років. Це, погодьтеся, солідний шмат часу.

– *Ви належите до тих людей, які вміють і знають що сказати, як аргументувати. Ваша відвертість під час виступів не шкодила кар'єрі?*

– Навпаки. Був там, де потрібно було захищати галузь професійно-технічної освіти. Єдиний від профтехосвіти взяв участь у I з'їзді педпрацівників України, що відбувся у 1992 р. Це свідчить про те, що Львівщина – одна із серйозних областей, яка показувала приклад всім іншим. На II з'їзді працівників освіти України у 2001 р. працював керівником секції профтехосвіти. Був єдиним від профтехосвіти членом оргкомітету, а також членом міжгалузевої ради, яка функціонувала при Міносвіти.

Коли Л. Кучма прийшов до влади, поставив завдання врятувати профтехосвіту. Але цьому передувала робоча нарада, під час якої президенту хтось «підсунув» йому ідею закрити ПТНЗ чи кудись їх передати. У промові щодо розвитку освіти в Україні Кучма про профтехосвіту не згадав жодного разу, так, якби її зовсім не існувало. Я взяв слово і сказав, що виступаю від галузі, «про яку ще мало говорили» – а насправді не говорили взагалі. Сказав, що треба створювати самостійний орган – комітет профтехосвіти, про реформу-

вання профтехосвіти, концепцію. Кучма встав і почав говорити, що не можна закинути таку важливу галузь, як профтехосвіта.

...Минуло немало часу. Щось зробили, щось – ні. За роки незалежності ставлення до профтехосвіти було не дуже добре. Це тому, що управлінці в ПТНЗ не вчилися, і діти їхні також не знають про її існування. А кожна ідею втілює творець матеріальних благ – робітник. Це нонсенс, що 16 відсотків дітей йде вчитися в ПТНЗ, а 81 – у вищу школу. Такого нема в жодній іншій країні світу! Висококваліфікований робітник – це професор своєї справи. ПТНЗ – це не тільки школа підготовки робітника, це школа виховання, де великий вчитель – праця. Треба, щоб вищу освіту здобували усього 24 відсотка, а не так, як зараз. От і маємо, що турки будують дороги, а наші діти з вищими освітами працюють за кордоном підсобниками. Якщо так буде далі, то повністю знищимо економіку країни.

– *Які кроки, на Вашу думку, потрібно зробити, щоб змінити ситуацію?*

– Зменшити кількість вишів, підняти вступний бал хоча б до 150, щоб вищу освіту не здобували трісчники. Вважаю неефективним шлях об'єднання ПТНЗ з ВНЗ. Також треба вирішити питання з технікумами. Вони мають належати до профтехосвіти, бо готують технічних спеціалістів, які працюють на рівні робітника високої кваліфікації. Треба створити інформаційно-комунікаційні центри в кожній області. Найбільша біда на сьогодні – нема прогнозу підготовки кадрів. Робітники мають навчатися, вдосконалюватися, підвищувати кваліфікацію. Освіта має бути протягом життя.

– *Ярославе Григоровичу, Ви – директор Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України. Які перспективи має ця наукова установа?*

– У ЛНПЦ є 7 докторів і 16 кандидатів наук. Але нема вільних вакансій, що позначається на можливостях для розвитку. Хотіло б, звичайно, щоб Центр переріс у Західноукраїнський інститут. Але це

на майбутнє. Наша галузь рано чи пізно, але буде затребуваною. Це станеться тоді, коли запрацює економіка і буде вимагати серйозної підготовки робітничих кадрів. Держава має виділяти кошти на видання підручників, посібників для ПТНЗ. Тоді кожен науковець зможе представити свої напрацювання в тому чи іншому напрямі.

«Я вважаю себе патріотом»

– *Віднедавна Ви очолюєте ще й письменницьку організацію Львівщини.*

– Праця у Спілці письменників – це громадська робота, але вона вкрай потрібна, бо маємо проблеми з мовою, культурою, нерозуміння їх високопосадовцями. Я вважаю себе патріотом держави, тому й погодився на пропозицію колег очолити Спілку. На сьогодні є багато проблем, але ще більше є цікавих проєктів.

– *Розумію, що ще не час підводити риску під написаними збірками поезій, та все ж таки розкажіть про Ваші поетичні здобутки.*

– На сьогодні видано 14 збірок. Остання – «А потім буде осінь», у якій вибрані сонети, з'явилася перед ювілеєм.

– *Коли написали перший вірш?*

– Перший вірш опублікував під час навчання в школі – у 1957 році. Він мав назву «Осінній ліс».

– *Вас називають оспівувачем людських почуттів. Які ще теми до вподоби?*

– Тематика поезій переважно лірична. Люблю писати про природу, кохання, філософію буття, мову, а також патріотичні, публіцистичні вірші. Думаю, найкращого свого вірша я ще не написав...

– *Розкажіть про свою сім'ю.*

– Дружина Богдана – філолог, «Відмінник освіти України». Донька Любомира – кандидат педагогічних наук, науковий співробіт-

ник Центру; син – журналіст. Маю п'ять улюблених онучок: Дарина – студентка, а Гафія, Катерина, Даниїла, Ксенія – школярки.

– Дякую за розмову. Зичу Вам довголіття, успіхів, добробуту, довгого й наповненого радістю життєвого шляху, нехай Вас підтримують та надихають рідні люди, розуміють та допомагають колеги. Хай доля збагачує Вас життєвою мудрістю, натхненням, здоров'ям і силою на звершення наукових і поетичних задумок. Даруйте й надалі шанувальникам своєї поезії живе, енергетичне слово, в якому пульсують почуття автора.

З ювіляром розмовляла **Лариса Кубська**

«ЛЮБОВІ СВІТОЧ НЕСТИ У СВІТ...»

Нелля Ничкало,

*академік-секретар Відділення
професійної освіти і освіти до-
рослих НАПН України, доктор
педагогічних наук, професор,
дійсний член НАПН України*

ТВОРЧА ОСОБИСТІСТЬ: ПЕДАГОГ ПРОФТЕХОСВІТИ, ВЧЕНИЙ, ПОЕТ

«Людина сама конструює своє майбут-
нє, хоча не повністю це усвідомлює»

Тадеуш Вацлав Новацький

Ярославу Камінецькому сам Бог і його батьки подарували багато талантів. Їх чудова палітра відкривалася й збагачувалася на різних життєвих етапах. Від учня залізничного училища, від помічника машиніста паровоза в 60-х роках минулого століття, про що Яро-слав Григорович завжди згадує з професійною гордістю, – до відомого вченого-економіста в галузі професійної педагогіки, члена-кореспондента Національної академії педагогічних наук України, директора Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України – пройдено такий складний і цікавий шлях, сповнений постійних пошуків, радості й розчарування, інноваційного і творчих злетів... На кожному життєвому етапі було чимало філософських роздумів про своє покликання й неодмінно робилися нові сміливі кроки.

Дуже добре знаю Ярослава Григоровича за його багатолітньою діяльністю на профтехосвітнянській ниві. На мою думку, саме на цьому етапі в його громадянському і професійному зростанні винятково важливу роль відіграв Григорій Кузьмич Батраков, який

впродовж багатьох років очолював Львівське обласне управління професійно-технічної освіти. Мудрий Кузьмич, як його з любов'ю називали профтехосвітяни Львівщини і багатьох областей України, особливо західних (адже його там добре знали як начальника Між-обласного управління професійно-технічної освіти), завжди мислив і діяв на поєднанні стратегії і тактики.

Ще в 1975 році Григорій Кузьмич Батраков ініціював розробку комплексної системи управління якістю підготовки кваліфікованих робітників на Львівщині. Виховна діяльність – важлива складова цієї системи. На творчу реалізацію цього напрямку спрямовував свої зусилля Ярослав Григорович, який мав попередній досвід роботи з учнівською молоддю. В цю справу він вкладав, як говориться, серце і душу. Пригадую, скільки у нашого Ювіляра було цікавих ідей, як послідовно і наполегливо він реалізовував їх і в професійних училищах, і на обласному рівні.

Ще одна сторінка біографії Ярослава Камінецького. У 1991 році він очолив профтехосвіту області. Як добре, що Ярослав Григорович в основу своєї управлінської діяльності поклав Батраковський стиль: випереджувальний підхід, інноваційність, високий професіоналізм, поєднання вимогливості та доброзичливості, духовності й сердечної щедрості у роботі з викладачами, майстрами виробничого навчання, учнями та їхніми батьками або опікунами. В енциклопедичному виданні «Профтехосвіта України: XX століття» (К. : АртЕк, 2004. – С.277 – 294) відображено напрями розвитку професійно-технічної освіти Львівщини, якій Ювіляр віддав 38 років свого життя.

Не можу не згадати про особливу подію в житті Ювіляра – 28 грудня 1993 року він захистив кандидатську дисертацію. Результати дослідження Я. Г. Камінецького високо оцінили члени спеціалізованої вченої ради Львівського відділення Інституту економіки АН України. Пригадую той справді яскравий і гарячий захист, що відбувся в дуже холодній інститутській залі (Львів, вул. Театральна, 17). З радістю я приїхала з Києва на той захист, хоча це було напередодні Нового року. Адже захищався працівник профтехосвіти з

дуже актуальної теми «Організаційно-економічні методи вдосконалення управління підготовкою робітничих кадрів для промисловості в умовах переходу до ринку» на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук (науковий керівник – доктор економічних наук, професор, дійсний член НАН України М. І. Долішній), а до того ж, мій давній і вірний колега, чудовий приятель.

Науковий ступінь кандидата економічних наук – це закономірний крок у житті Ярослава Григоровича. Він глибоко розумів значення економічного обґрунтування підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах різного галузевого спрямування. А тому й після захисту кандидатської дисертації продовжував свої наукові пошуки з цієї надзвичайно важливої та актуальної проблеми і в 90-ті роки ХХ, і на початку ХХІ століття.

Інноваційний підхід до проблеми організаційно-економічних методів управління профтехосвітою, застосований у дослідженні, дав змогу виявити основні напрями вдосконалення управління професійною освітою та визначити функції управлінських структур в умовах ринкової економіки, розробити методи прогнозування потреб у підготовці робітничих кадрів, сформулювати пропозиції щодо нових організаційних форм розвитку професійно-технічної освіти, приведення її мережі у відповідність до потреб промисловості регіону.

У травні 1994 року відбувається ще одна знакова подія: у структурі Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України створюється Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти. Його першим директором Вчена рада цього Інституту (нині Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України – директор від часу заснування й донині – академік І. А. Зязюн) затвердила кандидата економічних наук Я. Г. Камінецького. Перший директор цього центру досить активно й інноваційно розпочав свою науково-управлінську діяльність. Та, на жаль, у зв'язку з висновком Контрольно-ревізійного управління він змушений був залишити цю посаду (оскільки відповідно до чинного законодавства державний службовець не мав права займати ще од-

ну керівну посаду в академічній структурі). Незважаючи на це, Ярослав Григорович продовжував досліджувати проблеми управління та економіки профтехосвіти.

У 1997 році рішенням Загальних зборів АПН України за рекомендацією Відділення педагогіки і психології професійно-технічної освіти Ярослава Григоровича Камінецького було обрано членом-кореспондентом академії. Так, це було справді високе визнання, довіра і повага науковців. Впродовж усіх цих років він виправдовує цю довіру. Його позиція завжди принципова і відверта. У своїх виступах на засіданнях Відділення педагогіки і психології професійно-технічної освіти (з 2007 року – Відділення професійної освіти і освіти дорослих), а також на Загальних зборах академії завжди порушує гострі проблеми розвитку професійно-технічної освіти, її науково-методичного забезпечення, вдосконалення законодавчої бази. Це робить сміливо, без огляду на те, що відверта критика, висловлені думки і пропозиції можуть не сподобатися «великим начальникам».

Неодноразово доповідав про проблеми підготовки кваліфікованих робітників на засіданнях колегії Міністерства освіти і науки, бюро Відділення професійної освіти і освіти дорослих, Президії та Загальних Зборів НАПН України. Виступав також у Верховній Раді України й на зустрічі освітян з Президентом України. Впродовж багатьох років був членом Всеукраїнської міжгалузевої ради з професійно-технічної освіти, ініціював створення відповідної обласної міжгалузевої ради.

Значну увагу Я. Г. Камінецький приділяє організації експериментальної роботи безпосередньо в ПТНЗ. Підвищенню ефективності цієї діяльності сприяє те, що керівник Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти завжди тримає руку на пульсі потреб ринку праці. Одним з прикладів цього є те, що Ярослав Григорович підтримав ініціативу завідувача лабораторією, кандидата педагогічних наук М. П. Копельчака щодо створення на базі ВПУ № 20 експериментального педагогічного майда-

ника всеукраїнського рівня з метою дослідження проблеми «Організація професійної підготовки фахівців у ПТНЗ на основі маркетингу ринку праці та освітнього моніторингу».

Результати цього експерименту, обґрунтовані висновки і рекомендації були схвалені Відділенням професійної освіти та освіти дорослих, Президією НАПН України та Департаментом професійно-технічної освіти МОН України.

Ярослав Григорович чимало зробив для практичної реалізації положень і висновків своєї дисертації. Він був активним учасником I з'їзду педагогічних працівників України (1992 р.), був обраний делегатом II з'їзду працівників освіти України (2001 р.).

Особливе місце в наукових пошуках Я. Г. Камінецького належить фундаментальним розробкам з теорії управління системою професійно-технічної освіти. Він особисто керував колективними темами науково-дослідної роботи:

«Організаційно-педагогічні засади управління підготовкою кваліфікованих робітничих кадрів в умовах ринку»;

«Управління підготовкою кваліфікованих робітників та фахівців у регіоні: організаційно-педагогічні та економічні аспекти»;

«Теоретичні й організаційно-економічні засади функціонування професійно-технічної освіти в ринкових умовах»;

«Науково-методичне забезпечення якісної підготовки кваліфікованих робітників в умовах регіоналізації професійно-технічної освіти».

Основними результатами виконаних досліджень є:

1. *Організаційно-педагогічні засади управління підготовкою кваліфікованих робітничих кадрів в умовах ринку.* Обґрунтовано організаційно-педагогічні засади управління професійно-технічними навчальними закладами на регіональному рівні; розкрито актуальність проблеми в її економіко-педагогічному аспекті. Практична значущість науково-дослідної роботи полягає у створенні розділу методичного посібника «Управління професійно-технічними закладами освіти на регіональному рівні», обґрунтуванні організаційно-педагогічних засад підготовки кваліфікованих робітників в

умовах ринку, втілення яких у практику дозволить забезпечити підготовку висококваліфікованих конкурентоспроможних робітників.

2. *Управління підготовкою кваліфікованих робітників та фахівців у регіоні: організаційно-педагогічні та економічні аспекти.* Досліджено педагогічні та економічні засади управління розвитком професійно-технічної освіти в регіоні. В сучасних умовах особлива роль належить філософії управління як методологічній основі для реалізації нових вимог до змісту, характеру і технологій управлінської діяльності, яка сьогодні перетворилася у професію. Без філософського узагальнення різних підходів до суті феномена управління людьми неможливо проектувати і реалізовувати нові, модернізовані форми і методи, функції і принципи підготовки і виховання управлінських кадрів для профтехосвіти.

Керівникам регіонального рівня управління профтехосвітою варто вивчити і запровадити досвід роботи автономних органів управління цією галуззю ряду областей України, зокрема діяльності їх колективно-дорадчих органів: навчально-методичних рад, обласних рад директорів установ і закладів профтехосвіти, обласних організацій Всеукраїнської асоціації працівників профтехосвіти, які сприяють відкритості, прозорості та демократизації прийняття управлінських рішень, вияву громадської думки, запровадженню нової етики управлінської діяльності.

3. *Теоретичні й організаційно-економічні засади функціонування професійно-технічної освіти в ринкових умовах.* Досліджено організаційно-економічні механізми функціонування професійно-технічної освіти в умовах ринку та модель економічної діяльності ПТНЗ; з'ясовано взаємозв'язок якості освіти з потребами ринкового суспільства і споживачів освітніх послуг; виявлено головні організаційно-економічні закономірності функціонування професійно-технічної освіти; розроблено підходи до формування професійно-кваліфікаційної структури робітничих кадрів. Обґрунтовано шляхи вдосконалення управління розвитком профтехосвіти на регіональному рівні, теоретичні засади економічних процесів і управлінських

відносин, що регулюють функціонування та розвиток системи ступеневої професійної освіти в ринкових умовах.

4. *Науково-методичне забезпечення якісної підготовки кваліфікованих робітників в умовах регіоналізації професійно-технічної освіти, зокрема у підтемі «Управління якісною підготовкою фахівців у ПТНЗ на основі маркетингу ринку праці та освітнього моніторингу умовах регіоналізації»*. Визначено теоретико-методологічні основи управління ПТНЗ в умовах ринкової економіки на регіональному рівні; з'ясовано фактичний стан дослідження організаційно-економічних засад функціонування ступеневої професійної освіти в ринкових умовах; проведено аналіз наукової літератури, нормативних документів й інших джерел щодо регіоналізації управління ПТО в умовах зміни вимог до кваліфікації робочої сили.

Ще одна життєва сторінка Ювіляра – депутат Львівської обласної ради, член президії Львівської облради (1998-2002), голова постійної комісії з питань освіти, науки, культури молоді та спорту. Член Національної спілки письменників України (від 1998), заступник голови (від 2005 р.), голова (від 2011 р.) Львівської письменницької організації. Заступник головного редактора фахового наукового журналу «Педагогіка і психологія професійної освіти» (від 1999). Віце-президент Львівського крайового товариства «Рідна школа» (з 2008).

Поезія – це покликання Ярослава Григоровича. В ній – його серце і душа, роздуми і мрії. Поетичні збірки: «Невідлітна птаха» (1996); «Замкова гора» (1999); «Вересова круча» (2000); «Вічне і сутнє» (2001); «Любов і пісня» (2002); «Підгорай» (2004); «В незрадних ритмах Левового міста» (2005); «Сто сердечних одкровень» (2006); «Непроминальні миті» (2007); «Лірика» (2008); добірка віршів «Львів – нації духовність і любов» у колективній книзі поезій «Львівська квалдрига» (2008); «Цвіт японської вишні» (2009), «Берег чистоти. Вибране» (2010) – це великий духовний скарб нашого народу. Низку поезій Я. Камінецького покладено на музику, перекла-

дено німецькою, польською, російською, румунською мовами. Це є свідченням його Божого таланту.

Науково-педагогічний доробок Ювіляра є також вагомим. Він опублікував понад 150 наукових праць, у тому числі 3 монографії, 2 навчально – методичні посібники, 7 методичних рекомендацій.

Отже, науково-педагогічне профтехівське крило Ярослава Камінецького та його поетичне крило органічно взаємопов'язані. Нехай вони щороку міцнішають й дають йому мудрість і силу долати життєві перепони і завжди підніматися вгору.

«SEMPER IN ALTUM. Zawsze wzwyż» (Завжди вгору) – нехай це гасло Яна Павла II буде на всіх життєвих дорогах нашого Ювіляра, поглиблює криницю його творчості та високого професіоналізму.

*Наталія Талалуєва,
вчений секретар відділення
професійної освіти і освіти до-
рослих НАПН України, канди-
дат педагогічних наук, стар-
ший науковий співробітник*

ПРОФТЕХОСВІТА – СПРАВА ЖИТТЯ

З січня 1997 р. в Академії педагогічних наук України почало функціонувати відділення педагогіки і психології професійно-технічної освіти. Одним із п'яти обраних членів-кореспондентів цього відділення був Ярослав Григорович Камінецький. З перших днів своєї діяльності в ранзі члена-кореспондента Ярослав Григорович почав відстоювати інтереси професійно-технічної освіти. Досить часто він піднімався на трибуну Президії і Загальних зборів НАПН України, щоб ще і ще наголосити, що глибокі якісні зміни в економіці країни спонукають до удосконалення підготовки робітничих кадрів, що вся система професійно-технічної освіти, яка в сучасних умовах є головним джерелом поповнення робітничих кадрів, потребує кардинальних змін.

Усі виступи, розмови, що їх провадить Я.Г. Камінецький, свідчать про глибоке знання економіки країни, її потреб. Про це свідчить і тема дисертаційного дослідження – «Організаційно-економічні методи вдосконалення управління підготовкою робітничих кадрів для промисловості в умовах переходу до ринку». Захистивши наукову роботу у 1993 році, він здобув науковий ступінь кандидата економічних наук. Ярослав Григорович у профтехосвіті людина невинна. Він знає і розуміє її глибинно. І тому всі його міркування є доречними, влучними і прагматичними. Він добре розуміє, що зберігаючи певну інерційність, система професійно-технічної освіти не в змозі швидко реагувати на зміни у виробничій сфері та на ринку праці, адже потрібно переобладнати навчально-

матеріальну базу, перекваліфікувати й оновити склад інженерно-педагогічного персоналу, підготувати відповідне дидактичне й методичне забезпечення, отримати ліцензію на право здійснювати підготовку фахівців з нових професій. Все це потребує часу і великих матеріальних та фінансових затрат, а у державному бюджеті України на розвиток освіти передбачено коштів значно менше половини від мінімальних потреб. У нашій країні, на жаль, на освіту ще часто дивляться, як на галузь, що лише споживає. Саме такий підхід спостерігається при формуванні державного бюджету. Я.Г. Камінецький, звертаючись до світової практики, наголошує, що в країнах, де досягнуто значних успіхів в економіці, їх передумовою був розвиток освіти, забезпечення пріоритету в її фінансуванні.

Не зважаючи на спроби реформувати профтехосвіту та значну потребу економіки у висококваліфікованих робітниках, система зазнала великих втрат. Причиною цього стало нерозуміння багатьох наділених владою надзвичайної важливості цієї складової освіти для розвитку ринкових відносин, забезпечення виробництва і сфери послуг добре підготовленим виробничим персоналом, а також для поліпшення добробуту населення, подолання безробіття і, зрештою, для безпеки держави.

Так, до спроб запровадити плату за підготовлених державним коштом кваліфікованих робітників, спеціальний податок на розвиток профтехосвіти з підприємств-замовників робітничих кадрів Уряд і Верховна Рада України залишилися байдужими. Внесення змін у законодавство щодо професійно-технічної освіти хоч і мало місце, однак Уряд і Верховна Рада України у процесі затвердження державного бюджету не закладали відповідних коштів, не визначили джерел отримання. В результаті, матеріально-технічна база ПТНЗ залишається застарілою, обладнання на 90 % зношене, ніхто не дбає про те на чому і як навчати сучасного кваліфікованого робітника, домагатися високої якості підготовки.

Болить душа Ярослава Григоровича за профтехосвіту, яка за останні десятиріччя втратила найголовніше – базові міністерства і

відомства, які нею опікувалися, базові підприємства, для яких здійснювала підготовку необхідних робітників. Не має підтримки система ПТО в питаннях осучаснення матеріально-технічної бази для виробничого навчання і виробничої практики, забезпечення сировиною і матеріалами, інструментами і технічною документацією; для проведення ремонтних робіт, будівництва нових добре оснащених і реконструкції діючих ПТНЗ, що готували б кадри для сучасних галузей виробництва, під програми розвитку економіки та соціальної сфери. Така ситуація результат того, що і роботодавці, і соціальні партнери, які потребують виробничого персоналу, перестали вкладати кошти в розвиток цієї галузі освіти.

Справжній патріот своєї держави і справи Я. Г. Камінецький профтехосвітнянські проблеми не розглядає окремо від системи усієї освіти, бачить і сприймає їх системно. Так, перекося в підготовці спеціалістів у вищій школі, легкий доступ молоді до ВНЗ, на його думку, стали причиною того, що добре підготовлені учні втратили інтерес до ПТНЗ. А підлітки, які йдуть «учитися на робітника» за принципом природовідповідності, часто є дітьми із заниженим рівнем розвитку.

У школах занедбали трудове навчання і виховання учнів, втратили добре налагоджену систему профорієнтації, діти не обирають професій, пов'язаних з великими затратами фізичної праці. Зрештою, значна частина випускників шкіл не хоче здобувати робітничі професії, адже до людини праці далеко не завжди виявляють повагу.

Все це спричиняє помітний занепад професійно-технічної освіти. Різко зменшилась кількість ПТНЗ, кількісно знижується контингент учнів у цих закладах, унаслідок чого маємо величезну кількість незатребуваних випускників ВНЗ і катастрофічну нестачу робітничих кадрів. Тобто, в країні спостерігається розбалансованість кількісних і якісних показників професійно-технічної та вищої школи з потребами економіки та ринку праці.

Про глибоку зацікавленість Я. Г. Камінецького долею профтехосвіти, свідчить і його тривога за контингент учнів, які здобувають

робітничі професії з великими затратами фізичної праці, працюють у складних природних, шкідливих умовах, а тим часом стипендія їм призначається набагато менша ніж студентам ВНЗ. Як правило, в ПТНЗ, де зосереджена значна кількість підлітків із малозабезпечених, неблагополучних сімей, дітей-сиріт, напівсиріт, не організоване гаряче харчування учнів, а за працю, виконану під час виробничої практики, роботодавці відмовляються платити. Це явище, на думку Ярослава Григоровича, найяскравіше висвітлює ставлення високопосадовців і роботодавців до професійної підготовки робітничої зміни.

Однак Камінецький-вчений може не тільки критикувати сучасний стан професійно-технічної освіти, а й давати слушні поради. Так, поради загального характеру полягають у тому, що для системи, якою він опікується, потрібні: зміни у законодавстві, які б урегулювали всі проблеми, усунули негативні тенденції і труднощі, зокрема у стосунках із соціальними партнерами; співпраця та участь регіональних органів влади і роботодавців у процесі формування високоякісного виробничого персоналу; створення чіткого механізму замовлення на підготовку робітничих кадрів; визначення основних засад розбудови економіки професійно-технічної освіти; запровадження методики розрахунків вартості підготовки кваліфікованого робітника з урахуванням складності, наукоємності та матеріалозатратності професій, переходу до багатоканального, різнорівневого фінансування ПТНЗ. Ярослав Григорович звертає окрему увагу на питання об'єднання зусиль центральних і регіональних органів влади, підприємств та організацій, об'єднань роботодавців і профспілок, наукових установ і навчальних закладів, загальноосвітніх шкіл і ВНЗ, на створення системи забезпечення якості підготовки робітничих кадрів, а також на підготовку, перепідготовку підвищення кваліфікації незайнятого населення і працюючих на виробництві робітників; організацію соціальної реклами престижності робітничих професій, упровадження державних стандартів нового покоління, збільшення інвестицій у розвиток цієї галузі освіти.

Для вирішення цих проблем Я. Г. Камінецький пропонує конкретні дії. На його думку, необхідно:

1) запровадити плату роботодавців за кожного підготовленого за державні кошти кваліфікованого робітника або оплати 1-2 % від ВВП підприємств чи від загального фонду оплати праці на створення матеріально-технічної бази, придбання матеріалів, сировини, інструментів, оплати енергоресурсів для якісної підготовки робітничих кадрів у ПТНЗ;

2) створити нові типи ПТНЗ (професійні двонапрямні ліцеї та коледжі, в яких діяли б два потоки: професійна підготовка робітників високої кваліфікації та підготовка кваліфікованих робітників з посиленням теоретичного навчання і можливістю їх подальшого навчання у ВНЗ відповідного профілю);

3) передати частину вищих навчальних закладів I рівня акредитації (технікумів) у відання професійно-технічної освіти, зберегти вищі професійні училища та Центри профтехосвіти як заклади з підготовки робітників високої кваліфікації (техніків, механіків, організаторів виробництва, бригадирів, ланкових, майстрів);

4) заборонити закриття з будь-яких причин діючих ПТНЗ;

5) запровадити норму, за якою студенти ВНЗ інженерно-технологічного профілю обов'язково мають здобути у ПТНЗ робітничу професію (до вступу або паралельно з навчанням у ВНЗ);

6) як норму запровадити проведення моніторингу ринку праці щодо реальних потреб у робітничих кадрах на рівні міністерств, а також територіальних органів влади;

7) передбачувати в державних документах обов'язкове врахування джерел професійної підготовки робітників при відкритті нових галузей виробництва, будівництві великих підприємств, здійсненні галузевих і територіальних програм;

8) визначити в областях опорні професійні навчальні заклади, оснащені найновішою технікою для проходження виробничого навчання і практики учнів інших ПТНЗ зі споріднених професій;

9) домогтися проведення перепідготовки і підвищення кваліфікації працюючих робітників та незайнятого населення переважно на базі кращих ПТНЗ, а на виробництві – за умови наявності підготовлених для цієї діяльності інженерно-педагогічних кадрів, єдиних державних стандартів, навчальних планів і програм з обов’язковим контролем їх дотримання з боку органів управління профтехосвітою і наявності належної матеріально-технічної бази та методичного забезпечення;

10) зміцнити кадрове забезпечення органів управління профтехосвітою в областях, їхніх методичних служб, наділити їх правом контролю підготовки кваліфікованих робітників на виробництві, у приватних, відомчих ПТНЗ;

11) з 2011 року передбачити прохідний поріг для вступу у ВНЗ не нижче 150 балів;

12) зміцнити базу ПТНЗ для проведення виховних заходів, занять різноманітних гуртків художньої самодіяльності, технічної та художньої творчості, спортивних секцій, військово-патріотичних об’єднань;

13) залучити засоби масової інформації, творчі спілки, об’єднання роботодавців до пропаганди важливості робітничої праці, висвітлення підготовки кваліфікованих робітників у пресі, на радіо і телебаченні, в кіно та художній літературі;

14) домогтися видання молодіжних журналів з питань техніки, технічної творчості, винахідництва та раціоналізації.

Завершуючи, хочемо сказати, що якби більше громадян нашої країні були такими професіоналами і патріотами, як директор Львівського науково-практичного центру Національної академії педагогічних наук України, кандидат економічних наук, член-кореспондент НАПН України Ярослав Григорович Камінецький, то, мабуть, країни Європейського Союзу вже давно і беззастережно прийняли б Україну до своєї родини.

Бажаємо шановному Ярославу Григоровичу міцного здоров’я, творчої наснаги, оптимізму. Хай збуваються Ваші мрії і бажання, втілюються в життя Ваші плани.

*Володимир Панасюк,
академік НАН України, почес-
ний Президент Львівського
Крайового Товариства «Рідна
школа»*

**ВІТАННЯ ДИРЕКТОРОВІ
ЛЬВІВСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО ЦЕНТРУ
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ,
ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТОВІ ЛЬВІВСЬКОГО КРАЙОВОГО
ТОВАРИСТВА «РІДНА ШКОЛА»
Я.Г.КАМІНЕЦЬКОМУ**

Щиро вітаю Вас – відомого українського науковця в галузі професійної освіти з підготовки технічних працівників високої кваліфікації, організатора нових форм навчання та управління у цій освітянській сфері. Водночас вітаю Вас як відомого поета та активного громадського діяча на освітянській і літературній ниві нашого краю з ювілеєм – 70-річчям від дня народження. Зичу Вам міцного здоров'я, благополуччя, щасливої долі та нових творчих досягнень у науковій і літературній діяльності.

Наші життєві стежки переплелися у «Рідній школі» славного міста Лева, у спільній праці щодо розбудови та утвердження української загальноосвітньої школи, яка має бути основою навчання та виховання молодого покоління українського народу – титульної нації Української держави. У розв'язанні цих завдань Ви виявляли особливе вміння поєднувати два крила людської сутності – розум і духовність, науку і поезію.

Наполегливою працею, цілеспрямованою організаційною діяльністю Ви зробили вагомий внесок у розбудову нашого шкільництва і цим здобули високий авторитет серед будівничих української освітянської сфери. Вашу професійно-наукову працю високо оцінила Академія педагогічних наук України і обрала Вас членом-

кореспондентом. Ви – лауреат літературної премії ім. М. Ша-
шкевича, нагороджений багатьма урядовими та освітянськими від-
знаками.

Ви віршуєте із шкільних років і опублікували багато поетичних
збірок, серед них книга «В незрадних ритмах Левового міста». Ваші
вірші про Львів хвилюють серце та утверджують любов до нього та
його мешканців. «Якби не ці пісні, яким би чином ми дізналися про
справжні почуття тих, хто жив в епоху «нестійкої економіки» (з
Вашої збірки «Цвіт японської вишні»).

У день Вашого ювілею зичу Вам, дорогий Ярославе Григорови-
чу, здоров'я та нових творчих здобутків на благо українського на-
роду.

Мирон Вачевський,

доктор педагогічних наук, професор, головний редактор журналу «Молодь і ринок»

**АКАДЕМІКУ АКАДЕМІЇ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ,
ПОЕТОВІ, ДИРЕКТОРУ ЛЬВІВСЬКОГО НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОГО ЦЕНТРУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ
ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
ЯРОСЛАВУ ГРИГОРОВИЧУ КАМІНЕЦЬКОМУ**

Академік Ярослав Григорович Камінецький – це людина, яка крізь усе своє життя несе високу культуру фахівця у галузі професійно-технічної освіти, один із розробників комплексної системи управління якістю підготовки робітників високої кваліфікації, ініціатор впровадження перспективного планування виховної роботи в училищах. Багато уваги приділяє реформуванню профтехосвіти, створенню навчальних закладів нового типу, впровадженню нових форм і методів управління галуззю, розвитку економічної діяльності.

Леся Українка, характеризуючи теорію впорядкування громадського життя, писала: «...Ми живемо в плідну та рішучу добу, що віки прийдешні заздритимуть нам, свідкам зорі нової ери. Дарма, що курява, збита великим рухом людськості, сліпить нас – від того не меншає величність руху». Звісно, слово великої поетеси адресоване носіями не нинішньої епохи. А втім воно гармонійне сьогодні і звучить так, немов би воно просвічувало початок ХХІ століття та зачин третього тисячоліття. Йдеться про здатність розпізнавати живі індивідуальні форми, які реально здійснюються за певних умов, передусім за таких, коли оптимізм в'яжеться з конкретним його носієм.

У нашому контексті таким є Ярослав Григорович. Якщо в трудовій біографії непересічної особистості, людини високих помислів і конкретних дій Ярослава Григоровича була б лише сторінка невто-

мної праці в системі професійно-технічної освіти Львівщини, то цього б вистачило, щоб глибоко поважати його творчі пошуки в царині педагогіки.

Упродовж багатьох років він минає усі шаблі професійного зростання.

Від простого робітника до заступником начальника Львівського обласного управління професійно-технічної освіти; перший заступник начальника управління народної освіти Львівського облвиконкому; заступник начальника управління освіти – голова комітету професійної освіти Львівської обласної державної адміністрації. Одним із засновників і за сумісництвом директором Львівського науково-практичного центру Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України.

Нині Ярослав Григорович – директор Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України. Опублікував понад 150 наукових праць з професійної педагогіки та економіки освіти.

Ярослав Григорович здійснює науково-дослідну роботу з проблем управління і соціально-економічного розвитку професійно-технічної освіти. Він вважає, що жодній талановитій людині робітничої професія не зашкодила стати вченим, інженером, митцем, педагогом. Навпаки, саме професійно-технічна освіта виховує волю, мужність, терпіння, дає силу і життєвий досвід.

Ярослав Григорович Камінецький обирався депутатом Шевченківської районної ради народних депутатів; депутатом, головою комісії з питань освіти, науки, культури, молоді та спорту, членом президії Львівської обласної ради.

У 1993 р. захистив кандидатську дисертацію з проблем управління підготовкою робітничих кадрів у ринкових умовах. У 1997 р. обраний членом-кореспондентом АПН України.

Ярослав Григорович – заступник головного редактора фахового наукового журналу «Педагогіка і психологія професійної освіти», член редколегії науково-методичного журналу «Професійно-

технічна освіта». Як член Національної Спілки письменників України, заступник голови Львівської письменницької організації, член редколегії журналу «Дзвін», відомий громадський діяч, веде активну роботу щодо захисту і розвитку української мови, культури рідного народу.

Я. Г. Камінецький – лауреат літературної премії ім. М. Шашкевича. Нагороджений багатьма урядовими та освітянськими відзнаками. І ось, либонь, найвища сходинка, яку подолав Ярослав Григорович, коли 2010 року за наукові досягнення йому присвоєно **АКАДЕМІКА АКАДЕМІЇ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ.**

Його статус академіка – це статус глибоких знань і вмінь бачити перспективи, відданість справі, якій присвятив своє життя.

«Все, що мав у житті, він віддав для однієї ідеї. І горів, і яснів, і страждав для неї» – ці слова з Франкового «Мойсея» найкращий епіграф до життя педагога, вченого, патріота України.

Ярослав Григорович – це вчитель, поет. Щира повага та велика шана академіку за різнобічну діяльність на ниві професійно-технічної освіти, утвердження принципів демократії, наукового та творчого пошуку для розбудови Незалежної України.

Йому властиві організаторські здібності, високий професіоналізм і цілеспрямованість, взірцеве виконання посадових обов'язків.

Ярослав Григорович постійно публікує наукові дослідження щодо новітніх технологій навчання, виховання та розвитку учнівської та студентської молоді. Він автор багатьох статей, поетичних збірок. Його обрано головою Спілки письменників Львівщини.

Його життєве кредо: творити, навчати, виховувати, на благо Вітчизни та її процвітання.

Із нагоди Вашого дня народження, вельмишановний Ярославе Григоровичу, прийміть наші найщиріші вітання з побажанням міцного здоров'я, добра, радості, нових звершень.

Григорій Васянович,
доктор педагогічних наук, про-
фесор, Львівський науково-
практичний центр ПТО НАПН
України

ТАКИЙ ВІН – ЯРОСЛАВ КАМІНЕЦЬКИЙ

«Якщо не любиш і не знаєш поезії,
то і немає про що говорити...»

Конфуцій

Говорити про Ярослава Камінецького і легко, і – важко. Легко тому, що про Людину чуттєво сердечну, Людину добру і мудру, яка щиро любить інших людей завжди приємно говорити. А важко тому, що це людина багатогранна, незаперечно талановита, тому десь почуваєшся ніяково, що не все про нього скажеш... Почнеш говорити як про самовідданого професійно-технічній справі фахівця, управлінця, як тут перед очима постає ще й науковець – кандидат економічних наук, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України. «Зачепишся» за цей «гачок», а тут тобі – поетична душа, відкрите серце, яке співає осанну не лише Україні, а й усьому світові:

*На сонячних променів линах
Липи гудуть бринливо.
Мелеться буднів млива.
Зріє кохання диво.
Липовий цвіт
П'янливим дурманом
Всю оповив
Теплу землю рахманну...*

Лірична душа поета Камінецького залишається ліричною завжди: і тоді, коли він пише про жагу кохання – невідлітну птаху, і тоді, коли милується вечірніми силуетами міста Лева – Замковою горою, Вересовою кручею... У всьому відчувається Любов і пісня. Та особлива симфонія ніжності звучить тоді, коли вчений і керівник

«забуває» про керівництво і науку, а стає добрим батьком, ласкавим дідусям:

*Внучечка Дариночка –
Срібляна росиночка,
В небі синім України –
Золота зориночка.*

*Ой, дідусю Славку,
Та сідай на лавку
І мені, будь-ласка,
Прочитай-но казку,
Хочу ще почути,
Як маленьким був ти.
Розкажи смішненьке,
Дуже веселеньке.*

*Внученька Гафієчка
Промениста зірочка
Світляний букетик
Дзвінкотливе: «Де ти?»*

Дідусь і батько завжди поруч, завжди готовий допомогти словом і ділом. Ось уже й донька Любця захистила дисертацію, стала кандидатом педагогічних наук. Ось внучка Даринка перейняла талант дідуся і веселить серце чудовою книжечкою-фантазією «Розкрий крила і лети». Так у клопотах, творчості вирує життя.

Але не щоденно сонцесяйним є життя Ярослава Камінецького. Людина чуйна, довірлива, вразлива – він глибоко переживає Долю свого народу, який іде дорогою хресною, дорогою чесного і неймовірного терпіння. Але поет і патріот глибоко вірить у кращу Долю народу, його талан і воскресіння.

*Хай не облудна гвіздками іржавими
Доля прибі'є і мене до Хреста, –
Для України, щоб поміж державами,
Час воскресіння настав.
...Світяться лагідно-матовим полиском,
Вулиці в вечір бредуть навпрошки ...*

*За Україну – мудрості голосом,
Мужністю серця і міццю руки!*

Хочеться щиро побажати Ярославу Камінецькому на багаті літа духовно-поетичної наснаги, Божої ласки, бути коронованим великою любов'ю, пошаною і визнанням усіх тих, хто його знає і ще буде знати.

* * *

*Не дай Вам Бог на півдуші любити,
Не дай Бог келих з половини пити,
А хату білу на півстелі крити,
Кохану вже лиш на півсили – гріти ...
Напівнегаса в Бескидах зловити,
Напівстояти і напівсидіти,
Вбирати милу в напівоксамити
І бачити напівголодні діти.
А дай Бог всі «халамби» пережити,
Душею молодіти, не тужити!*

Петро Сікорський,

*доктор педагогічних наук, професор,
Львівський науково-практичний центр ПТО НАПН
України*

ДОБРОТА І ТВОРЧІСТЬ ПОРУЧ

Про добрих людей писати легко. Про добрих і творчих ще легше. Ярослав Григорович належить саме до таких. А ще він активний у житті, екстраверт, з великою жагою до нових знань, вмілий організатор, достатньо вимогливий і коректний, талановитий педагог і поет. Добротою в тій чи іншій мірі відзначається кожна людина. В однієї її забагато і вона часто страждає у житті, в іншій – не вистачає для нормальних людських стосунків, вона – авторитарна. Часто – деспотична. Немає ще таких одиниць вимірювання, якими можна було б виміряти доброту, як відстань у метрах чи кілометрах. Очевидно, ця міра йде від самої людини – суб'єкта носія доброти. Кожна людина може регулювати рівень своєї доброти, якщо вона над цим задумується або її заставляють життєві обставини. Ще краще, коли рівень доброти є природною субстанцією людини, і вона автоматично випромінює її стільки для оточуючих, скільки вони потребують або заслуговують.

Саме такою саморегульованою добротою наділений Ярослав Григорович. Вона йому допомагала і у праці, і в сімейному житті. Тим більше, що з більш як 50 років трудової діяльності, 44 – Ярослав Григорович керував різними колективами, з них 30 років – такою складною освітянською структурою, якою є професійно-технічна освіта області. До своєї найвищої посади – керівника освітньої галузі обласного масштабу – Ярослав Григорович піднімався природним шляхом – від найнижчої сходинки робітника. Тобто, він мав можливість відчувати безпосередньо на собі скільки важить доброта. Напевно, з особливою добротою ставилися до учнів у Зашків-

ській середній школі, яку закінчив у 1958 р. Важкі післявоєнні часи, а ще півсирота...

Кажуть: «Бездарність проб'ється сама, а талановитим потрібно допомагати». Можливо, й так, але з кожного правила є винятки. Талановитий хлопець зі села, напевно, досягав і освітніх вершин, і високих посад здебільшого самотужки. Здається, логічним був вступ на філологічний факультет Львівського держуніверситету ім. І. Франка після оволодіння технічною робітничою професією. Це своєрідний психологічний феномен людини: її можуть різними способами (агітація вчителів і роботодавців, почуття солідарності з однолітками тощо) загітувати на здобуття тієї чи іншої спеціальності, яка не відповідає внутрішньому світові дитини. Вона все одно через деякий час повернеться на свою дорогу, здобувши певний життєвий і трудовий досвід, подекуди, втрачаючи при цьому дорогоцінний час.

Ярослав Григорович народився творчою дитиною. Творчість з психологічної точки зору є поняттям глибоким і неосяжним. Незалежно від напрямку творчості (художній, гуманітарний, історичний, математичний та ін.), творча людина відзначається нестандартним мисленням, глибиною думки, великою наполегливістю і волею, неспокійним характером тощо. Творчий напрям Ярослава Григоровича – це поезія, причому вона своєрідна, її легко впізнати з-поміж інших поетичних рядків. Його поетичні твори мають такі особливості:

- глибоке замилювання природою рідного краю:

*Черлене золото призахідних хмарин,
Мов жар в осінніх спопелілих ватрах,
Й багряня розліть яворових крил
В гаях, що линуть в листопадне завтра.*

- проблеми розвитку рідної мови, становлення української державності:

*А мова ця – державності основа,
Що підіймається із попелу сторіч,
Народ вкраїнський лиш вона оновить,
Без неї, мов без сонця, людям – ніч.*

- безмежної любові до мами:

*Якби ж то міг я, мамо, прилетів б
До тебе з журавлиними ключами.
Я маю все: любов, і труд, і хліб,
Лиш теплих рук твоїх не вистачає.*

- особливою оригінальністю відзначаються ліричні твори (проблеми чистоти почуттів, трепетного кохання, призначення сім'ї та ін.):

*Святкуєм під крилом твого волосся
Кохання нашого солодку мить.
Йй сердечними ударами – громами
Ми сповіщаєм світу стоголос:
Любові дерево короною шумить
У небі, що схилилось над нами.*

- новими фарбами оспівує галицьку столицю:

*Князює львівська осінь золотава
На дивоглядних пагорбах гулких.
І кам'яна складається октава
Про місто Лева з року в рік – віки.*

- проблема духовності має свій власний ненав'язливий стиль:

*Відчинімо вікна наших душ,
На дорогу долі задивімось, –
Там дерева мову пантоніми
З вічністю розважливо ведуть.*

- поезія красується неологізмами:

*Зеленувата жовть і цвіту дим кадильний,
Співучий сонця рип у променів снопах,
В теплі зомлілих піль ледь солодкавий пах,
Легка лелек плавба в грайливому розкриллі.*

А ще Ярослав Григорович захоплюється спеціальним жанром японської поезії – танка:

*Бринить натужно
Серця зболена струна...
Нам Україну
Заповів Господь повік
Душ єднанням берегти.*

Дуже рідко творчі люди мають ще й організаторський хист. Сім'я мельників наділила свого сина ще й природними здібностями керівника. А це і організаторські здібності, воля і характер, глибоке проникнення у психологічну суть людини, вміння бачити перспективу, планувати свою діяльність, здійснювати контроль, оцінювання і корекцію зробленого, стимулювати роботу підлеглих, жити їх проблемами і, зрештою, постійне самонавчання, самовдосконалення. Ярослав Григорович успішно здійснював менеджерські функції. Як керівник відзначався високим гуманізмом, заглиблювався у насушні проблеми профтехосвіти, був на вістрі їх розв'язування, критично ставився до локальних успіхів, характеризувався інноваційним стилем мислення. Брав участь у розробці важливих державних документів (програми, концепції та ін.).

Активно вивчав педагогічний досвід Західних країн, проектував його на наш реальний ґрунт, запроваджував те, що консолідувалося з нашими можливостями, менталітетом, національними особливостями.

У потрібний час Ярослав Григорович перейшов на організаційно-наукову роботу, очоливши Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти НАПН України. Тут знадобився і великий досвід керівника-організатора профтехосвіти, і тверда патріотична позиція, і глибоке знання проблем професійно-технічних навчальних закладів, і, звичайно, природна доброта, творчий підхід.

А ще Ярослав Григорович віце-президент Львівського крайового товариства «Рідна школа», голова Львівської організації Національної спілки письменників України, відомий поет. І всюди встигає. Йому помагають природне творче начало і батьківська доброта.

Тому Ярослав Григорович у свій 70-річний ювілей повен фізичних сил і наукових планів, нових поетичних злетів і збірок.

Вітаючи Вас, Ярославе Григоровичу, з 70-річчям від дня народження, бажаємо перш за все ритмічного серцебиття (80), молодечого артеріального тиску (120/80), незгасимої творчої енергії, благополуччя у сімейному житті, сонячного неба і багато друзів.

*В липневу літню спеку,
Коли вже ранні яблука доспіли,
В Зарудці завітав лелека
До хати молодогої породіллі.*

*Приніс він декілька малесеньких дітей –
Такі тендітні крихітки – зернятка
І горнутьсЯ очима до людей,
Шукають серед них єдину матір.*

*Лелека клекотів своєю мовою:
«Цей хлопчик буде дужий і багатий,
Друге дитя уславиться розмовою,
А третє – радість й доброта у хаті».*

*Йшов сорок перший рік –
Війна, тривога, сльози на очах.
Чи довго буде так, а може вже повік? –
На два фронти війна, неначе справді крах.*

*А тут лелеки спів
І вибір є багатий.
Хай радість йде у дім
Й добром нап'ється хата.*

*І мати вибрала дитя,
Яке несло до неї радість,
Щоб назавжди без вороття
Пішли і сум, і заздрість.*

*І хлопчик ріс і виростав,
Неначе губка все нове вбирав,
Радів, що дощик накрапав,
І все читав, і все читав.*

*Любив навчатись й працю різну,
Пізнав, де серце паровоза,
І де юнацька зброя грізна,
Яка в коханні тягне воза.*

*Пройшов в житті усі університети –
Освітні і сімейні, управлінські й наукові,
Плекав дітей, ансамблі і квартети,
Внучат розумних й гонорових.*

*«Робітники в країні є опора,
Підвалина для фабрик і заводів» –
Цією аксіомою страждав
Й майбутнім українського народу.*

*Він оспівав його в своїх віршах –
Таких незвичних й сонцесяйних,
Що відлітають, мов осінній птах,
Якщо читач є зовсім неохайний.*

*Сьогодні в Вас сімдесятирічний ювілей,
Більш як піввіку у невтомній праці,
А очі випромінюють чимало ще ідей
І серце за прожитим ще не плаче.*

*Душа горить, радіє і сміється,
Покоси долі ще не всі докошені.
Країна двадцять літ кується,
А Вашінгтони все ще не розкошені.*

*Тож бажаємо Вам так тримати
Й не марнувати спогадами час.
До ста літ ще дівчат чарувати
Зі здоров'ям міцним повсякчас!*

* * *

*Липнева спека, неба синє, синє,
Голубизна межує із серпанком.
Родинне свято в Ярослава нині,
Його зоря зійшла ще літнім ранком.*

*Зазнавши гірких лихоліть п'ятдесятих,
Війна заплітала його півсиротою.
Зростав в колі друзів сільських небагатих,
Все пізнати хотів, щоб вести за собою.*

*Шлях зі школи стежина до міста вела,
Щоб здобути освіту й пізнати—
Гарячі світанки з паровоза вікна,
Із милою в серці стрічати...*

*Та внутрішній світ турбував юнака,
І гнів викликали печалі.
Рятуймо себе від чобіт чужака,
Не даймо зігнутись моралі.*

*Це ж слово вкраїнське співуче моє, —
Основа народу віками,
Чужинці плюндрують і вдень, і вночі—
З манкуртами, в змові з хохлами.*

*Дар слова, чарівність мелодій і рим
З душевних глибин виринали,
Сплетіння думок, ворохтіння ідей
Живили єство Ярослава.*

*Філфак осідлав, з книжками лягав—
В перебій з паровоза гудками,
В 16 перо поетичне пізнав,
Засіваючи ниву словами.*

*Найкращих своїх 30 літ
Віддав професійній освіті.
Реформи творив, ПТУ будував
Для вкраїнських Марійки і Віті.*

*Широчінь талану і дієвість до ста,
Без науки освіта є квола.
Він першим з львів'ян в академію втерсь,
Бо наука освіті опора.*

*Все ж до музи тяжіє поетична душа,
Щоб серця не ржавіли віднині.
І величний «духовності новий засів
Плекали, браття, день при днині».*

*«Щоб не довести душі до руйновиц,
Бо наш народ не безпросвітній раб», –*

*Із біллю в серці мовить наш поет
З любов'ю до України-неньки.*

*«Вкраїно-мамо, впасти в боротьбі
Мені не боязко на полі ратнім», –
Напише він як заповіт собі
В далеких для уяви шістдесятих.*

*Що ж побажати нині ювіляру,
Гортаючи його сторінки поетичні, –
Щоб не тужив в Україні за Україною,
А серед фраз і чужинецьких мов –
Від Заходу до Сходу і до Півдня
Звучала солов'їна-українна
В своїй господі радістю основ.*

*Щоби любити ще небом зоряним вишитим,
Й багатіти не лише від присмаку вдячних сліз...
І довести – найкраще державою править –
Це любов, лиш любов, все ж любов...*

КРИЗЬ УСЕ ЖИТТЯ ПРОНІС ЛЮБОВ ДО ЛЮДЕЙ, УМІННЯ ВІРИТИ ЇМ І СПІВЧУВАТИ

Хочеться зробити мініатюрні вкраплення у великий пласт життя, пов'язаний із керівництвом професійно-технічною освітою області. Спробуймо створити портрет Ярослава Григоровича Камінецького таким, яким ми бачили і бачимо його щодня, але через якусь вічну заангажованість, не говоримо про це.

– У 1991 році створено комітет професійно-технічної освіти, який очолив Ярослав Камінецький, – **розповідає начальник управління професійно-технічної освіти М. Я. Сорока.** – Просто сказано комітет... На той час у 76 навчальних закладах навчалось понад 45 тисяч учнів, працювало понад 8 тисяч осіб. Нині кожен, хто оглядається в 90-ті роки, згадує, як було непросто в ті часи. Руйнувався Союз, творилася нова держава, фактично уся модель економіки потерпала від руйнівної кризи. Тепер, з огляду на пройдений час, можна спробувати оцінювати ситуацію. Гостро стояло питання реформування системи на тлі хронічної нестачі коштів. По півроку не виплачувалась заробітна платня, навчання проводилось у холодних приміщеннях. Здавалося, перспектив вижити в таких умовах майже не залишалось. Треба було приймати рішення, діяти мобільно. Власне тоді почався активний пошук професій, які б відповідали потребам ринку праці, перепрофілювалися навчальні заклади, зазнала оптимізації мережа, створювалися вищі професійні училища, що давало змогу готувати молодших спеціалістів і входити до навчально-наукових комплексів із вищими навчальними закладами.

Тепер, коли я опинився в цьому кріслі і сам, так би мовити, в епіцентрі подій, багато чого переосмислив, на щось дивлюся іншим поглядом. Я можу спитати його поради, попросити допомоги – він безвідмовний. Але за 9 років моєї праці Ярослав Григорович жодного разу ні словом, ні телефонним дзвінком, ні якимись діями не намагався вплинути на ті чи інші події, ніколи не нав'язував своєї

думки щодо прийняття рішень, він якось «по-камінецькому» твердо зачинив двері свого кабінету.

– Бо Ярослав Григорович, – додає директор **Навчально-методичного центру Володимир Бобко**, – має рідкісний внутрішній такт, який складно пояснити словами. Він органічно переключився на наукову діяльність, якою в принципі займався все життя. Висока ерудиція, здорові амбіції керівника, досвід, вміння піднятися над дріб'язковим, – мабуть, усе це творить феномен Камінецького.

– Я в 1984 році прийшов до Григорія Кузьмича на співбесіду, – розповідає начальник відділу професійно-технічної освіти **Мирослав Попадюк**. – Вже в приймальні почув схвальні відгуки про Камінецького від підлеглих. А потім було кілька десятків років спільної праці. Ситуації були різні – не завжди злеті і не завжди лунали фанфари перемог. Особливо складно було на початках, коли управління освіти очолила Ірина Калинець. Потім до таких локальних проблем додавалися масштабні: прийшла вказівка – і 20 відсотків працівників (фактично кожного п'ятого) було скорочено. Грошей на зарплату не вистачало й далі. Було й таке, що люди отримували її продуктами: консервами, борошном, гречкою, термін придатності яких давно минув. Люди не витримували, з профтехосвіти йшли кращі спеціалісти в пошуках кращої долі. Управляти в таких умовах було непросто. Ярослав Григорович не оглядався, не здавався – працював. Я не можу згадати жодного випадку, щоб він на когось гнівався, комусь демонстрував свою злість, навіть якщо вчора нагрімав. Наставав ранок – і робота була роботою. Як досвідчений управлінець він має надзвичайно цінну рису – не загострювати кути.

– Це правда, долучається до розмови директор ВПУ № 34 м. **Стрия Іван Пилипів**. – Коли мене призначили директором, я «розбомбив» гуртожиток, почав ремонти і наприкінці серпня ще не встигли поприбирати територію. Хтось подзвонив в управління, що училище до початку нового навчального року не готове. Камінецького як заступника прислали на перевірку. Він миттєво зорієнтувався в ситуації і мене підтримав. Тепер, коли минув час, я шкодую

тільки про одне. Через мою вибухову натуру в нас кілька разів виникали короткочасні непорозуміння. То були мої помилки. Але Ярослав Григорович не пам'ятав довго зла, каменя за пазухою не носив. Ніколи навіть не пробував якось відістити. Може тому в мене лишився якийсь щем, докори сумління...

– Камінецький, я добре пам'ятаю, – каже **Світлана Гвоздєва, керівник групи ЦБ № 2**, – як представляли нам нового заступника. До того на цій посаді працювала Н. Дурдинець – жінка видна, досвідчена, впливова, мала серйозну підтримку в обкомі партії. А тут нікому невідомий, молодий... Ми всі подумки примірялися як будемо йому допомагати. Допомагати не довелось! Він настільки швидко увійшов у роботу, миттєво влився в колектив, «замполіти» стояли за нього горою.

– Так склалося, – розповідає **Ірина Дятлова, заступник головного бухгалтера ЦБ № 2**, – що мені треба було звільнитися і піти працювати в приватну структуру. Зрозуміло, що відпускали неохоче. Пішла я з гордо піднятою головою, а проситися, щоб знову взяли на роботу, йшла з страхом. «До тепер я знав про повернення блудних синів, а тепер в нас буде повернення блудної дочки – пишійть заяву», – так сказав Камінецький, не вимагаючи жодних пояснень чи виправдань.

– Я не знаю, як можна окреслити коло людей, до долі яких він має дотичність, – згадує **завідувач лабораторії професійної підготовки Навчально-методичного центру Олександра Пікарьов**, – я з подачі батька прийшла до Ярослава Григоровича проситися на посаду викладача училища. Він подивився документи, побачив, що я кандидат наук, і сказав що науковці мають працювати в Навчально-методичному центрі. В цьому бачив велику перспективу.

Галина Сердюк, методист Навчально-методичного центру, розповідає про те, як у 1978 році прийшла на роботу. Цікаво було довідатися про людей з якими працюватиме. Й. Озуб, С. Пласкоть, Б. Пастушенко, в один голос заявили про те, «що Камінецький свій чоловік». Він чи не єдиний в ті часи на всіх нарадах виступав украї-

нською мовою. «Я готувала план масової методичної роботи. Тоді вся документація велася російською мовою. Принесла до нього на візування, а Ярослав Григорович каже: «Давайте перепишемо його українською». Потім ми вже так писали і розсилали по училищах. Камінецький – людина виняткової працездатності, дуже людяний, до нього не боялися йти на прийом, питання вирішував оперативно, не любив «тримати» людей в приймальні. Якщо потрібен був якийсь захист, то все казали – йдіть до Камінецького».

– А я вам мушу похвалитися, що Камінецький через свою скромність 18 років тримав свої вірші в сейфі і не друкував. Багатьох із них я був першим слухачем, – каже **директор Львівського Палацу естетичного виховання учнівської молоді Володимир Рудницький**, – все життя буду йому вдячний за те, що, коли я опинився в складній життєвій ситуації, мені треба було визначитися, прийняти рішення, слово підтримки Ярослава Григоровича мені допомогло.

Галина Миць-Чорна, журналіст, депутат Львівської обласної ради розповідає: «З Ярославом Григоровичем познайомилися багато років тому, іще працюючи журналістом в одному з львівських видань. У пам'яті зринає його розповідь – сповідь, а ній – вболівання за долю молоді: за те, аби кожен учень знайшов своє місце в житті, не спіткнувся на невдачах. Для того, казав, треба закласти в душі молодих людей міцну основу – незламний дух, стійкість, патріотизм».

...Для Ярослава Григоровича характерне неймовірне серйозне ставлення до всього, що він робить: чи то керує профтехосвітою, чи працює над дисертацією, чи спілкується у товаристві, чи шукає риму для нової строфи. Крізь усе життя, у якому бували і підйоми, і невдачі, проніс любов до людей, уміння вірити їм і співчувати – рідкісні в нашому прагматичному світі речі, що гідні наслідування і пошани.

*Записала **Марія Саврук**, головний спеціаліст відділу профтехосвіти Управління професійно-технічної освіти, координації діяльності вищих навчальних закладів та науки*

*Ірина Курляк, Володимир Робак,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

ДВА КРИЛА ЯРОСЛАВА КАМІНЕЦЬКОГО

По-різному складаються людські долі. Одні нарікають на неприхильність Фортуни, несприятливі обставини, а інші – наполегливою працею утверджують себе в цьому житті, свої ідеали та принципи, шукають і знаходять однодумців, роблять реальні справи на користь людям, а собі на втіху. Саме до цих останніх і належить Ярослав Григорович Камінецький.

На непрості повоєнні роки припало дитинство нашого славного ювіляра. Однак завжди прагнув знань, відкривати нове, незвідане. Поряд з цим у хлопця була ще одна пристрасть – на папір просилися поетичні рядки. Змалку зачарований був у рідне слово, рідну землю. Хто б тоді міг подумати, що з цього простого сільського хлопчини виросте керівник, депутат обласної ради, знаний науковець, відомий поет. Однак попереду було навчання, робота на відповідальних керівних посадах, захист дисертації, наукова діяльність.

Багато років керував профтехосвітою Львівщини. В тому, що в нашому краї збереглася добре розвинена мережа цих закладів, їх інфраструктура, кваліфіковані кадри – це немала заслуга Ярослава Григоровича. Керувати колективом завжди непросто. Керувати науковим колективом непросто вдвічі. Цікавим і промовистим є такий факт з біографії ювіляра. Двічі колектив Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України обирав його на посаду директора таємним голосуванням **одноголосно!!!** Чи не є це яскравим свідченням високого авторитету цієї людини як науковця і як керівника, довіри до нього, виявом шани і поваги за його непересічні заслуги.

Завжди і всюди принципово відстоює інтереси і потреби рідної профтехосвіти, учня, майстра, педагога. Відкрито і чесно говорить

про проблеми, недоліки, пропонує шляхи подолання проблем. Його виступи завжди компетентні, влучні, добре аргументовані, а нерідко й гострі, безкомпромісні.

Ярослав Григорович має численні нагороди – наукові та літературні, та повагу людей, як відомо, за гроші не купиш. Її потрібно заслужити добрими справами, ставленням до людей. Багатогранний талант Ярослава Григоровича, його чудові людські якості, чітка громадянська позиція при вирішенні принципових питань – ось складові авторитету цієї Людини.

Ярослав Григорович надзвичайно багатогранний і творчо обдарований. Це керівник, лідер, управлінець, педагог, економіст, викладач, поет, відомий громадський і культурний діяч. І в кожній із цих сфер діяльності досягнення нашого ювіляра є вагомими та значущими. Однак особливим культурно-освітнім явищем стали його поетичні збірки, які є виявом яскравого, непересічного, неповторного таланту митця, глибокого знавця української літературної мови. Своєю поезією Ярослав Григорович творить нові, прекрасні й піднесено-одухотворені образи, вирази, слова, які оспівують кохання, красу, рідну землю і місто, природу, життя. З цієї надзвичайно ліричної і талановитої криниці поетичної краси і мудрості хочеться черпати живу воду добра і щастя довгі-довгі роки... Спасибі Вам за цей дар.

Шановний Ярославе Григоровичу! Сьогодні у Вас значна дата. Ми додаємо і свій голос у вінок численних поздоровлень на Вашу адресу. Міцного Вам здоров'я, бадьорості та оптимізму, нових наукових праць, поетичних збірок, нових друзів і нових приємних вражень від життя, адже 70 років – це пора зрілості, коли світ починаєш розуміти глибоко і з притаманною людині мудрістю цінувати життя, що є таким прекрасним.

*Лідія Сліпчишин,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

РІЗНОКОЛІРНИЙ ПОЇЗД ЖИТТЯ ЯРОСЛАВА КАМІНЕЦЬКОГО

Скільки людей на землі, стільки ж існує і життєвих доріг. Якщо душа людини метушиться в пошуках відповіді на питання «Що мені чекати від життя?», вона не має чіткої мети свого існування. Така людина нагадує корабель, у якого стерновий не може впоратись із стерном. Оскільки ми всі відрізняємося вмінням користуватися цим пристроєм, скеровувати його у потрібний бік, то й наші життєві кораблі неоднакові за маневреністю, швидкістю й ефективністю загальної організації на ньому.

Останнім часом серед людей, які все більше звертають увагу на психологічні засади існування людини, побутує вислів: «Як ви думаєте, таким ви і є». Саме такий підхід до аналізу ситуацій, подій, причин і наслідків дозволяє зрозуміти те, що кожна людина ВОЛЮДИЄ здатністю здійснювати вибір, коли для цього з'являються об'єктивні умови. Вона може реалізувати надану можливість, вибрати свою життєву дорогу, створити ту реальність, в якій хочеться жити саме їй.

Залежно від обставин формується певний світ, в якому знайдеться місце для домашнього вогнища, родини, сусідів, друзів, співробітників... Кожна зміна обставин під впливом вітрів історії дає можливість набувати життєвого і професійного досвідів, поповнювати освіту, краще розуміти життя. Як наслідок, людина опиняється у тій точці, у той час, коли її здобутки можуть принести користь не тільки їй, але й суспільству. Щосекунди, щохвилини, щогодини проявляється реальність світу, відбуваються зустрічі різної тривалості, пульсує поле емоцій. Не завжди тривалість цих зустрічей когерентна інтенсивності цього поля, тобто однієї короткотривалої зустрічі

достатньо, щоб зрозуміти певні істини у житті, які раніше видавались не такими важливими. Не встигнеш уявити думку, пізнати людину, як з'явилися інші, змінюючи вектори зв'язків. Але, без сумніву, все в житті об'єднує факт багатоваріантності й багатогранності форм проявлення реальності. Серед цієї множинності завжди знайдеться точка, яка в подальшому стає точкою відліку для певної події з числа ймовірних.

Для кожної людини реальність розгортається по лінії життя залежно від вибраної точки відліку. В інформаційній структурі життя кожного з нас закладена нескінченна кількість потенційних можливостей, а рух матеріальної реалізації відбувається залежно від того, що закладено в цій структурі. Виходячи з таких міркувань, можна дійти висновку, що багатогранна у своїй діяльності людина має адекватну кількість точок відліку для кожного виду діяльності. Нездаремно, одним з методів наукового дослідження є біографічний, застосування якого переслідує мету визначити такі точки відліку, сукупність і взаємозв'язок яких зможуть якнайповніше зобразити картину життя особистості.

У певні періоди життя кожна людина здійснює переоцінку цінностей, серед яких з часом у більшості переважають духовні. Але не кожен в силу своїх природних нахилів, уподобань і можливостей може дійсно багато зробити для пропагування духовних цінностей. На моє переконання, Ярослав Григорович навіть якби не займав високих посад, зробив би також багато для цього.

Безперечно, про таку багатогранну особистість, як Ярослав Григорович Камінецький, можна говорити довго і написати багато. Проте я торкнувся лише тієї частини його діяльності, яка співзвучна моїм уподобанням.

У збірці ліричних поезій Ярослава Григоровича «Непроминальні миті» є танка, зміст якої концентрує те, відсутність чого позбавляє нас гідного місця в параді народів, які коли-небудь заселяли терени України. Вона може бути кредо багатьох з нас:

*Знай, українцю
Свій рід і рідну мову!
Твоє коріння
В сивій глибині віків.
А слова – витвір Божий.*

Згадується мені той день, коли на сцені актової зали ВПУ № 63 м. Львова стояв Ярослав Григорович і читав присутнім учням та педагогічному колективу свої поезії. У переповненій залі звучали слова, наповнені і шаною, і подивом, і пристрасстю... Бурхливі оплески викликала декламація любовної лірики. На той час мені важко було скласти уявлення про його поетичний талант. У подальшому ознайомлення з низкою його поетичних збірок дозволило мені відкрити його як експериментатора у поезії. Я не філолог, тому й не можу дати розгорнуту характеристику особливостей його поезії. Проте впродовж багатьох років я цікавилась доробком як українських, так і зарубіжних поетів і письменників, шукаючи тих рядків, які дають можливість гуманітаризувати технічне знання. Серед численних творів траплялися такі, які змушували відчувати те, що називають «грою розуму», оскільки стиль літератора дозволяв сприймати не просто інформацію з тексту, а палітру різних смислів. Щодо Ярослава Григоровича, то його поезію в більшості випадків не можна читати просто і легко, вона потребує занурення, роздумів... Особливо впадає у вічі естетизм не лише добору слів, але й форми.

На жаль, серед українських філологів є багато таких, які за рівнем володіння мовою не відповідають обраному фаху. А що вже говорити, коли йдеться про інших. В одному з інтерв'ю Віталій Олексійович Коротич сумно констатував, що в своїй більшості українська еліта не читає книжок (не те, щоб українською мовою), тому й не володіє мовою на такому рівні, щоб стати взірцем для громадян. Ярослав Григорович має загострене відчуття мови, у чому багато хто з нас переконався. Окрім того він завжди працює зі словниками, адже лише таким чином можна збільшувати свій тезау-

урус і підвищувати його якість. На мою думку, він втілює у життя слова Максима Тадейовича Рильського, відомі кожному з нас ще зі шкільної лави:

*Як парость виноградної лози,
Плекайте мову, пильно й ненастанно.
Політь бур'ян. Чистіша від сльози
Вона хай буде. Вільно і слухняно
Нехай щоразу служить нам.*

Боляче слухати, коли серед нашої еліти є багато таких, які, виступаючи з високих трибун, нівечать мову, коли «безкультур'я й брехня – у законі», а інформаційний простір швидше нагадує арену для зомбування хитких у своїх цінностях громадян. А їх же слухає багатомільйонна аудиторія! І як ковток свіжого повітря у цьому шаленстві з'являються наукові праці, які наворачтають нас до основних національних вартостей – української ідеї, єдності поколінь, почуття національної гордості, історичної пам'яті, любові до рідної культури, мови, національних свят, традицій тощо. Серед авторів цих праць є і Ярослав Григорович. Цей шлях «немов наждак», але треба вибирати «ти духа лицаря родак, / чи ниций раб своєї плоті?». Про цю важку ношу йдеться в одному з віршів у збірці «Вибране»:

*Нелегко в Україні бути поетом,
Поводирем, й учителем, і батьком,
Й людиною, що до найвищих злетів
Сягає духом й почуттів багатством.*

Без сумніву, активна участь Ярослава Григоровича у Всеукраїнському товаристві «Рідна школа» доповнила загальну картину розвитку шкільництва надбаннями професійної школи. Ще з однієї трибуни з його уст пролунали слова стосовно сучасних проблем професійно-технічної освіти. А хто може їх знати краще за людину, яка власний трудовий шлях почала з робітничої професії. Його доля підтверджує тезу про те, що сильна людина (читай: яка має в житті мету) вибрала ту дорогу, якою хотіла йти.

Напевно, точкою відліку для поетичної діяльності Ярослава Григоровича стала та хвилина в його житті, коли він досягнув чарівність батьківського краю, а для професійної, коли крізь вікно паровоза цей край збільшився у розмірах, відкрились нові горизонти, прийшло розуміння, що світ великий і чекає на нього. Дай Боже, щоб це відчуття не покидало його ніколи.

*Михайло Копельчак,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

ЗОРЯ Я. Г. КАМІНЕЦЬКОГО

«Бути мудрим – це значить бачити не тільки те, що під ногами, а й передбачати майбутнє»

Теренцій

Кажуть, зорі – то долі людські. Спалахнула нова зоря і засвітила чинюсь долю. Доля Ярослава Григоровича Камінецького, як і його зоря, яскрава і промениста, загадкова і незвідана, щедра на душевних, щирих людей, на обдарованих учнів.

Ім'я Ярослава Григоровича Камінецького – знаного фахівця у профтехосвіті, кандидата економічних наук, члена-кореспондента Національної академії педагогічних наук України, академіка Академії вищої освіти України, поета, громадського діяча відоме не тільки в Україні, а й в інших державах.

Він – один з фундаторів наукової профтехосвітнянської школи Західної України. Напрями організаційної, науково-дослідної діяльності Я. Г. Камінецького знайшли своє відображення в його понад 150 наукових працях, зокрема, в монографіях, навчально-методичних посібниках, концепціях, статтях в українських і зарубіжних збірниках, матеріалах наукових конференцій, публікаціях у періодичній пресі тощо.

Я. Г. Камінецький – патріот України, закоханий у свою справу, трудоголік, спрямований на розвиток української професійної освіти і науки. Він володіє даром бачити, чути і розуміти людину, прекрасний оратор.

Спілкування з Ярославом Григоровичем – це як один безкінечний урок пошуку відповідей на найважливіші професійні й життєві проблеми.

На початку століття класик менеджменту А. Файоль писав: «У начальників розрізняють авторитет влади на основі статуту та осо-

бистий авторитет, заснований на розумі, знаннях, досвіді, моральній силі, розпорядливості, заслугах тощо». У Я. Г. Камінецького особистий авторитет є домінуючим, провідним. Це приносило і приносить йому успіх на керівних посадах у профтехосвіті, науці та громадській роботі.

Люблячий батько, найкращий дідусь – ці не менш відповідальні й почесні обов'язки міцно поєдналися із професійними. В цьому десь і є сенс життя закоханого у свою справу невтомного трудівника на поетичній, освітній та науковій ниві Ярослава Григоровича Камінецького.

*Володимир Свистонюк,
колишній вчитель Зашківської
СШ Львівської обл.*

СПОГАДИ ПРО ЯРОСЛАВА КАМІНЕЦЬКОГО

У 1952 р., після закінчення Львівського університету, одержав скерування на роботу учителем фізики і математики у Зашківську СШ.

Тоді приміщення школи знаходилося у трьох будинках, які були розміщені в різних місцях села. У школі не було жодних навчальних кабінетів і навчальних посібників. У класі були тільки чорні дошки і крейда, а на стінах – портрети Леніна і Сталіна. Такою була вся наочність! Школу відвідували учні старших класів з трьох прилеглих сіл: Завадів, Гряда, Зарудці. Найбільшу відстань долали учні села Зарудці – 8 км. Вчителів зобов'язували приймати участь у зборі державної позики, молока та ін.

За невиконання даних завдань легко було позбутися роботи, а то і опинитися за ґратами. До церкви суворо забороняли ходити вчителям і учням. Матеріальні умови життя були досить тяжкими. Не дивлячись на такі умови, учні серйозно відносилися до навчання, питання дисципліни не стояло. Дітям доводилося не тільки виконувати шкільні завдання, але й допомагати батькам вдома по господарстві і в колгоспі.

Я в той час вів щоденник свого життя в школі, а тому можу навести приклади допитливості і старанності деяких учнів. Серед них визначився учень Ярослав Камінецький, якого учні та вчителі називали Славіком.

Він був дисциплінованим, зразковим учнем, рано втратив батька, а тому йому необхідно було допомагати мамі по господарству. У записках свого щоденника знаходжу запитання Славіка: «Земля, маючи таку велику масу і величезну швидкість обертання навколо Землі, звідки одержала таку енергію? Як зрозуміти нескінченність

світу? Чи будуть здійснені польоти на інші планети?» З питань зрозуміло, що Славик не тільки заучував старанно закони з підручника, але намагався їх зрозуміти практично.

Ярослав Григорович любив школу, своїх однокласників і вони поважали його. Декілька днів тому я мав телефонну розмову з колишнім вчителем школи Володимиром Михайловичем Кушніром, який зараз живе в м. Рівне. Він позитивно характеризував Славика, як здібного, працьовитого учня. Просив мене передати щирі вітання і найкращі побажання з ювілейною датою народження Ярослава Григоровича.

Я щиро вітаю Вас, Ярославе Григоровичу, з ювілеєм. Бажаю міцного здоров'я, здійснення мрій, творчої наснаги. Я Вами пишаюся!

СПОГАДИ ОДНОКЛАСНИКІВ

Дорогий наш друже Ярославе!!! Щиросердечно вітаємо тебе з такою поважною датою твого земного життя – 70-річчя від дня народження. В далекому 1958 році ми закінчили Зашківську середню школу і розлетілися, як ті пташенята, шукати свої життєві стежки-доріжки. Не було нам кому допомогти, підказати, яку стежку вибрати і куди і ти. Більшість наших батьків, як і твій тато, не повернулися з фронтових доріг, а мати і сама не знала, що порадити. Серйозний і вдумливий юнак сам вибрав свою дорогу, здобув вищу освіту, кар'єрні сходинки долав самотужки. В особистому житті – родинна гармонія, продовжено рід свій на многії літа.

Ти вірний і надійний друг, ніколи не казав: не хочу, не буду, не зможу, завжди допоможеш, мудро порадиш.

Доля подарувала тобі талант творити романтичні поезії. Інколи викликає здивування: ти був такий серйозний, маломовний, а такий вогонь почуттів горить в твоїй поезії!

Ми раді за тебе, Ярославе, по-доброму заздримо твоєму духовному багатству, творчому натхненню і доробку.

То ж прийми наші щирі вітання з тим поважним відліком дороги твого земного життя, нехай вона і надалі буде широка і світла ще на многії і многії літа.

З повагою,

твої однокласники випуску середньої школи 1958 р.

*Час біжить без зупинки вперед,
Забираючи все за собою.
Наші будні і свята, перемоги і поразки
Лише пам'ять назавжди з тобою, зі мною.
Пам'ять нам зберегла ті далекі роки,
Коли у 8 класі Зашківської середньої школи
Перетнулися наші життєві дороги.
Ми там подружились
На роки, на весь наш вік, назавжди.*

*Наша юність пройшла в ті тяжкі повоєнні роки.
Ми росли і зростали без батьківської допомоги
Матері, де могли, підставляли плече,
Щоб ми знайшли свої щасливі життєві дороги.
Іди, синку, у світ і сам вибирай свою стежку-доріжку,
Яку вибереш – на такій і підеш.
Я лиш у своїй молитві Всевишньому скажу,
Що ти ніколи, ні в чому не прогнівиш.
У розквіті сил, надій і бажань,
Ішов ти вперед, долаючи гори і доли.
Всі перешкоди вдалося здолати тобі,
Бо правдиві і чесні були твої життєві дороги.
Мамин заповіт ти зберіг
Те найкраще, що нам залишили матусі,
Своїм дітям і внукам ти їх передай
Хай вони понесуть його в своїм серці і душі.
Хоч вже осінь життя на поріг твого дому ступила,
Не сумуй, вона добра і тепла, і щедра на плід.
Іди щасливо вперед, не збавляючи ритму,
Щоб залишити на землі свій добрий слід.*

P.S.

Вклонілось сьогодні добрій пам'яті нашим батькам,
вчителям, добрим людям, духовним отцям.
Вони нам передали все найкраще, що знали самі, що мав
наш народ.
І ми несемо по житті це духовне багатство, як безцінний
Божий дар.

***Борсук Люба, Гой Володимир, Копетинська Віра, Кафтан
Йосипа, Вовк Богдан, Павлишин Мирон, Новик Богданна,
Схаб Люба, Кухар Михайло, Мотник Степан, Сирота
Степан, Цюпка Софія, Чабанник Марія, Окунь Іванна,
Касараб Марія, Граб Іванна, Неділько Ольга***

*Галина Субтельна,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

СПОГАД ЗІ СТУДЕНТСЬКИХ РОКІВ

Початок 60-х років ХХ ст. На навчання у вузи вступають «діти війни», ті, чиє дитинство чи перші роки життя обпалені війною. Вересень 1962-1963 навчального року – це мій час вступу до Франкового вузу. Тоді ж на українському відділенні філологічного факультету навчалися Богдана Назарко і Ярослав Камінецький. Я була студенткою на стаціонарі, а майбутнє подружжя Камінецьких вчилася на вечірньому відділенні цього ж факультету. Трохи спогадів про цей час.

На зміну ректорові Євгену Костянтиновичу Лазаренку, відомому вченому-геологові, час перебування якого на посаді відзначився демократизмом, прийшов професор «Львівської Політехніки» Максимович, чоловік відомої діячки КПЗУ Марії Кіх. На українському відділенні філологічного факультету за час ректорування Є. К. Лазаренка сталися такі важливі події: оформлено розписами дві аудиторії – Шевченківську та Франківську. Коли вперше потрапляв на лекції у ці аудиторії, то, справді, відчувалася якась особлива аура цих приміщень. Таких іменних аудиторій в університеті не було, тільки на філфаку (з присвятою геніям українського народу Т. Шевченкові та І. Франку). Згодом нам стане зрозуміло, що Є. К. Лазаренко використав короткий час «Хрущовської відлиги» для реалізації цих художніх нововведень на українському відділенні філфаку. Мабуть, це комусь не сподобалося, але розписи залишилися до тепер. Цей ректор був улюбленцем студентів, а його іменем у перші роки незалежності України названо вулицю у Львові (колишня вулиця Гайдара).

У такий то час ми почали навчатися у Франковому «виші», як тепер люблять називати ВНЗ. Я – «зелена» випускниця однієї з

Львівських шкіл і «виробничники» – Богдана Назарко і Ярослав Камінецький. Денне та вечірнє відділення на філфаку спілкувалися на рівні особистих контактів та майже не перетиналися у своїх навчальних справах. Та все ж про вечірників ми щось знали, а їх цікавили стаціонарники як джерело роздобування конспектів (особливо цінувалися конспекти, що були написані розбірливим почерком та у передсесійний період). З героями мого спогаду ми конспектами не обмінювалися, а познайомилися за інших обставин.

Тут, принагідно хочеться помізкувати ще над однією темою: чи престижно було навчатися саме на українському відділенні філфаку?.. Чи ті, хто вступав на це відділення, обирали його свідомо, чи просто йшли туди, «де брали всіх»?.. Відразу зроблю застереження – на українському відділенні завжди був конкурс. Кидаючи погляд у студентське минуле, аналізуючи долі своїх однокурсників, роблю висновок, що вони були не випадковими людьми саме на цьому відділенні. Обирали нелегкий хліб. Були свідомі того, що навчати російської мови та літератури в ті часи було набагато престижніше, зрештою, перспективніше, бо годин в школах було більше. А згодом російську почати навчати як іноземну (з поділом на групи). Вчителі працювали тільки з половиною класу чи групи, а не з усім класом. Різниця була і в оплаті.

Ярослав Камінецький і Богдана Назарко, очевидно, теж прийшли вчитися на українське відділення філфаку за покликанням. Впродовж життя залишалися вірними обраному фахові. Про їх визначеність з обранням фаху свідчить ще один факт: своїх дітей Любомиру і Максима виховали у глибокій пошані до рідної мови та літератури. Любомира – випускниця того ж відділення Франкового вузу, а Максим – опанував спеціальність журналіста. Слідами своїх дідуся та бабусі пішла найстарша внучка Даринка, обравши своїм фахом перекладознавство.

Отака ось філологічна родинна династія, глава якої, Ярослав Камінецький, розпочавши навчання у далекі 60-ті роки минулого століття, виходить у 2011 р на щасливу стежу «сімдесятників».

Щодо ювіляра, то зі студентських часів запам'ятався один епізод. Курс сучасної української мови нам, другокурсникам, читала Ірина Йосипівна Ощипко. Тоді це була молода сувора викладачка з кафебри української мови, яка недавно захистила кандидатську дисертацію. Була відома своєю принциповістю у ставленні до студентів, її вимоги до знань студентів були високими. Одно разу перед заняттям (це було перед екзаменом), аналізуючи наш стан підготовки до іспиту, Ірина Йосипівна Ощипко назвала нам як приклад студента з вечірнього відділення, що склав іспит на «відмінно». Назвала його – Ярослава Камінецького. Відмінник на вечірньому – це щось особливе, адже на стипендію там студенти «не тягнули» і, власне, в Ірини Йосипівни нелегко було отримати таку високу оцінку.

Мене і мою подругу Марту Сенів зацікавила ця особа. Марта більше знала вечірників, бо, як потім виявилось, сама перейшла на цю форму навчання. Ми домовились, що якогось дня залишимося після занять і підемо у студентську бібліотеку, а потім до вечірників. Марта мала добру знайому, яка мала нам показати цього «екзотичного» студента. Задумали – зробили. Побачили високого художнього юнака, який мав зачіску, що більше нагадувала козацького оселедця, а не кавалерську чуприну. Нас не знайомили, бо де ж це випадало добре вихованим львівським панянкам першими ініціювати знайомство з молодим чоловіком. Сконстатували ми з Мартою таке: мабуть, трохи дивак, але так «хлопець нічого собі». Забулося... А вже потім, коли я почала працювати у ЛНПЦ при якійсь нагоді нагадала цей епізод. А тепер, у ювілейний рік, вирішила вплести його у ту вервицю добрих побажань, роздумів про ювіляра, що написані друзями, близькими і знайомими.

Хочеться ще написати про Богдану Назарко – вірну дружину Ярослава Камінецького. Близько познайомилися з нею на останньому курсі, бо випало нам писати дипломну роботу в одного керівника – доцента кафедри української мови І. Грицютенка. І ось тоді, коли ми ходили на консультації до керівника, я знов почула про Ярослава Камінецького вже від Богдани. Мені відразу кинулося у

вічі, що ця висока струнка красива блакитноока русявка щось зачало оповідає про свого однокурсника Ярослава. Нелегко далися нам дипломні роботи, але ми чесно відпрацювали свій «студентський хліб», успішно захистилися і, як виявилось, заприятелювали на все життя. Наші життєві дороги перехрещувалися, бо ми працювали в системі навчальних закладів профтехосвіти Львівщини. Тепер, з позиції прожитих років, думається, що Всевишній, призначаючи нам друзів та приятелів, діє не навмання... Зі світлими, добрими людьми – подружжям Камінецький – звела мене доля зі студентських років і до тепер. Вам, Ярославе Камінецький, у рік Вашого сімдесятиліття оця моя скромна китичка спогаду зі студентських років: про далеке і близьке минуле, про наш час...

З роси і води Вам, ювіляре! Здоров'я і сили на звершення діянь та справ, які Вам посиляє доля... Снаги і творчих помислів у праці на ниві рідного слова.

*Роман Вахула,
директор Львівського державного Будинку техніки*

ЯСКРАВА ТВОРЧА ОСОБИСТІСТЬ

Дякуючи долі, уже понад 40 років маю можливість спілкуватися з Ярославом Григоровичем Камінецьким – нинішнім керівником Львівського науково-практичного центру НАПН України, діяльним та виразним представником управління професійно-технічної освіти області, членом національної Спілки письменників України, недавно обраним до керівництва правління обласної НСПУ. Можна називати ще багато з переліку титулів і достоїнств ювіляра. Та власне у багаторічній праці в системі профтехосвіти Ярослав Григорович здобув собі слави.

...Пригадую, вперше ми зустрілись на початку 70-х, коли я працював майстром у тодішньому училищі № 50, а ювіляр – заступником начальника обласного управління ПТО з виховної роботи. Вже тоді на зустрічах з педагогами і учнями він запам'ятовувався із першого разу своїм позитивом, комунікабельністю і привітністю, ретельно вивчав наше освітянське життя, чітко виконував те, що обіцяв вирішити, а при нагоді – легко і просто, якимось так невимушено і щиро переводив увагу будь-якої своєї слухацької аудиторії на піднесено-ліричний лад, читаючи вірші. Ми дізналися, що він сам їх пише, і це ще більше додавало оригінальній особливості його авторитету.

Пізніше, я працював директором Палацу учнівської молоді імені Ю. Гагаріна. Тут за короткий час вдалося створити багаточисельну мережу гурткової роботи: широку популярність здобув нині Заслужений ансамбль народного танцю «Юність», колектив сучасного танцю «Ритми часу», ансамбль бандуристів та ін. Я. Г. Камінецький, представляючи обласне управління профтехосвіти, завжди підтримував, був ініціатором й організатором багатьох цікавих заходів,

які ми спільно проводили. Згадати хоча б такі великі свята, як «Прапор батьків – синам нести», до участі в них були залучені майже сотня навчальних закладів ПТО Львівщини, а відбувалися вони на сценах Львівських театрів, у міських парках.

Звичайно, не забути, як у певний період становлення незалежності України профтехосвіта боролася за своє виживання (маю на увазі той час, коли на кожному кроці мусіли доводити, нагадувати, відстоювати необхідність збереження мережі профтехосвітніх навчальних закладів і вічну для суспільства актуальність та потрібність на ринку праці робітничих спеціальностей). Я. Г. Камінецький стає активним учасником демократичних змін, членом Народного Руху України, йде в перших рядах галицької інтелігенції в боротьбі за європейський вибір, утвердження пріоритетів освітньої національної політики, безальтернативних засад питання державної української мови, християнської етики, культурно-національних традицій та вивчення історії України.

Багатогранна нинішня співпраця Львівського державного Будинку техніки з очолюваним ним Львівським науково-практичним центром НАПН України. Так, з метою підготовки учнів до майбутньої професійної творчості, створення педагогічних умов для надання системної підтримки обдарованій молоді, її всебічного розвитку з урахуванням змін на ринку праці і попиту на нові професії, працюємо ми спільно, відповідно до Національної доктрини розвитку України у ХХІ ст., Державних цільових програм роботи з обдарованою молоддю. Зокрема, на базі Львівського державного будинку техніки створено обласний експериментальний педагогічний майданчик, робота якого ґрунтується на розвитку технічної творчості та популяризації її серед учнів навчальних закладів ПТО і зосереджена на:

- аналізі стану залучення учнів профтехучилищ до технічної творчості;
- вивченні та аналізі нормативних документів;

- вивченні програм гуртків технічної творчості, наявного навчально-методичного забезпечення для організації творчої діяльності;
- виявленні та аналізі проблем організації творчої діяльності учнів в умовах професійно-технічних навчальних закладів.

Також працівники Будинку техніки організовують зустрічі раціоналізаторів та винахідників з учнями навчальних закладів ПТО, де висвітлюють та обговорюють актуальні питання науково технічного прогресу. Почесними запрошеними та шановними нашими гостями є кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти Академії педагогічних наук України – Л. В. Сліпчишин науковий співробітник ФМІ ім. Г. В. Карпенка, доцент кафедри економічної кібернетики та інноватики Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка – Р. М. Юзефович; майстер виробничого навчання, раціоналізатор, голова ради ТВРУ ПТУ № 1 – В. І. Якіма. До таких зустрічей залучаються навчальні групи, які мають безпосередній стосунок до раціоналізації та винахідництва, переважно це групи машинобудівельного напрямку.

На базі Львівського державного Будинку техніки щороку проводиться секція голів осередків Рад ТВРУ. Розглядаються питання про розвиток раціоналізаторства та винахідництва в системі ПТО, основні тенденції реалізації технічного потенціалу молоді ПТНЗ м. Львова та області, проводиться обмін досвідом творчої роботи керівників гуртків технічного спрямування та кращих раціоналізаторів ПТНЗ м. Львова та області.

Впровадження інноваційних підходів в організацію технічної творчості учнів ПТО в умовах роботи гуртків підвищує рівень професійної майстерності майбутніх фахівців, посилює їх політехнічну підготовку, сприяє кращому засвоєнню знань, інтелектуальному і духовному становленню майбутніх фахівців народного господарства.

Традиційно кожного року Львівський державний Будинок техніки на честь відзначення Дня Перемоги організовує огляд-конкурс серед учнів професійно-технічних навчальних закладів м. Львова.

Це сприяє вихованню нової генерації української молоді на прикладі героїчного чину борців, полеглих за волю і незалежність Батьківщини з метою подальшого розвитку патріотизму, честі, доблесті, мужності та вправності молодого покоління. Учасники змагаються за найкращий виступ на параді команди (чоти) із 25 осіб під проводом командира (чотового) і бунчужного, який несе відзнаку команди. Журі, до роботи якого постійно запрошуємо Я. Г. Камінецького, враховує естетичний вигляд форми, зокрема її національний однострій; а також вміння чітко віддавати честь і виконувати стройові патріотичної пісні, проходити урочистим стройовим маршем, крокувати під команди чотового. Відзнака команди відображає назву команди та навчального закладу, елементи української символіки. І це лише один із прикладів спільної співпраці, адже маємо досвід різноманітних форм і методів навчання і виховання учнівської молоді.

Свято Героїв відбувається на високому ідейному рівні, з глибоким пошануванням національних традицій, героїзму та патріотизму старших поколінь. Рівень творчої діяльності фахівців у професійній сфері суттєво залежить від їхньої підготовки, важливою складовою якої є робота в гуртках технічної творчості. Вивчення основ технічної творчості стимулює широке застосування міжпредметних зв'язків, які сприяють формуванню образу продукту праці, інтегрального, творчого мислення, створенню програми поведінки у невизначених проблемах, успішності професійної діяльності. Звідси виникає потреба у створенні оптимальних умов і надання підтримки обдарованій молоді ПТНЗ з розвитку її творчого потенціалу, самореалізації, самовдосконалення. Тож, Я. Г. Камінецький є палким прихильником багатьох навчально-виховних заходів.

Варто підкреслити, що попри свою зайнятість, ювіляр завжди у творчому настрої і з притаманною йому оптимістичною особливістю характеру. Любить, шанує, поважає свою рідню, щасливий дітьми й онуками. Сім'я і творча та фахова самореалізація – важливі життєві пріоритети Ярослава Григоровича. Я постійно читаю все

нові й нові його творчі роботи і постійно захоплююсь особливістю світобачення автора, змістом високої християнської моралі.

Сьогодні, виражаючи найдобірніші щиросердечні слова ювілейних поздоровлень, бажаю Ярославу Григоровичу Камінецькому довгих років натхненної праці на врожайній ниві українського літературно-художнього звитяжного поля. А ще – многая літа йому при такій, як нині, енергійній, невтомній вдачі досягати нових успіхів у науково-педагогічній діяльності.

Ярослав Даць, директор Міжрегіонального центру професійно-технічної освіти художнього моделювання і дизайну м. Львова

ТРИ ЗНАКОВИХ ПЕРІОДИ НАШОЇ СПІВПРАЦІ

Літо (липень) 1976 р. Державний комітет профтехосвіти України проводить у Києві фестиваль обласних колективів художньої самодіяльності. Найбільша делегація під керівництвом заступника начальника управління профтехосвіти Ярослава Григоровича Камінецького була представлена від Львівської області. До столиці приїхали найбільш відомі колективи Львівщини – танцювальний ансамбль «Юність», чоловіча хорова капела «Сурма», ансамбль бандуристів, зведений духовий оркестр та ін. Нас розташували на базі Київського будівельного училища № 25 (директор М. М. Тищенко). Кожен з колективів проводив репетиції на різних майданчиках міста. В палаці «Україна» відбирали учасників на заключний концерт. Високий рівень підготовки наших колективів та успішне керівництво Ярослава Григоровича делегацією забезпечило успіх, і всі пройшли випробовування.

На жаль, не усі колективи брали участь у заключному концерті тому, що високе керівництво сказало, що це звіт не тільки Львівської області, а всієї України. Успішно, у вихідні дні, наші артисти виступали на літніх майданчиках Києва, виконуючи українські пісні, вірші, танці. Глядачі радісно сприймали їх виступи. Кожного вечора збиралися на нараду керівники колективів, на якій обговорювали хід репетицій та ставили завдання на наступний день. Я був куратором духового оркестру – близько 100 музикантів. Багато колективів з інших областей відправили додому через погану дисципліну або низький рівень підготовки. З усіх оркестрів тільки Львівський та Дніпропетровський взяли участь у заключному концерті.

За успішні виступи оркестру мене нагородили поїздкою разом із «Юністю» на кораблі до Канева на могилу Т. Г. Шевченка. Керував ансамблем М. Вантух, нині Герой України.

1988 р. профтехосвіту об'єднують із загальноосвітніми закладами. Ярослав Григорович – перший заступник начальника Управління народної освіти, яким керувала Г. С. Дегтярова. Об'єднання відбулося з певними труднощами. Ярослав Григорович відповідав тільки за професійну підготовку і «Трудові резерви». Я був призначений начальником відділу профтехосвіти. Оскільки працівники управління не мали досвіду роботи із училищами, то нам, п'ятьом працівникам відділу, доводилося вирішувати питання із загальноосвітньої підготовки, проблеми виховання наших учнів. Тільки завдяки умілому керівництву Ярослава Григоровича, підтримці наших рішень Галиною Семенівною не відчувалось серйозних проблем в організації роботи училищ. Досвід роботи львів'ян вивчався в лютому 1999 р. у Донецьку на засіданні обласних керівників профтехосвіти, яке проводив заступник Міністра освіти України А. С. Плохій. Я доповідав на ньому про організацію навчально-виховного процесу в профтехзкладах у нових умовах. У майбутньому, на основі цього досвіду, створено комітет ПТО. У 1990 р. на базі Стрийського ПТУ № 8 успішно проведено семінар керівників профтехосвіти України. Також й надалі проводять щорічні свята профтехосвітян – нині «Великодні дзвони». У дев'яностих роках, на початку незалежності нашої держави, почалися процеси реформування профтехзкладів. Були спроби деяких керівників області деякі ПТУ передати іншим структурам. Тільки завдяки наполегливості Ярослава Григоровича вдалось зберегти майже всі училища. Ярослав Григорович говорив: «Якщо віддамо палець, то відкусять усю руку». У Львівській області (одній із перших) були створені ВПУ, навчально-виробниче об'єднання.

1 лютого 1991 р. я був призначений за рекомендацією Ярослава Григоровича директором Львівського ПТУ № 28. Реорганізація нашого закладу з урахуванням вимог сучасного виробництва розпоча-

лася з підготовки робітників високої кваліфікації – кравців, закрійників для швейної галузі; кухарів, кондитерів, офіціантів, барменів для підприємств громадського харчування та перукарів для підприємств побутового обслуговування. На прохання обласного управління освіти ми протягом 2-х років, розробивши моделі шкільної форми для учнів різних вікових категорій, пошили їх понад дві тисячі. Наш досвід вивчали на засіданні колеги Міністерства освіти України. Ярослав Григорович благословив наше училище на проведення свята св. Великомучениці Варвари – покровительки рукоділень, вишивальниць.

Протягом усього періоду керівництва Ярославом Григоровичем профтехосвітою Львівщини створено нові типи профтехзакладів з підготовки робітників за новими професіями, відкрито Науково-практичний центр профтехосвіти АПН, який він очолює зараз.

*Галина Дегтярьова, Олена Кальбус,
Світлана Гейко, Оксана Дубовик,
Львівський науково-практичний центр
ПТО НАПН України*

НЕПІДВЛАДНИЙ ЛІТАМ

Не випадково своє привітання ми назвали «непідвладний літам», адже свій поважний ювілей Ярослав Григорович зустрічає сповнений сил і енергії, нових творчих задумів і планів на майбутнє. Молодеча постать, стрімка хода, уважний погляд ледь усміхнених очей, доброзичливість у спілкуванні – таким бачать його мої співавтори – аспірантки, любовно називаючи «науковим батьком». Знаючи ювіляра понад сорок років, погоджуюсь із такою оцінкою.

Як керівник Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України, він постійно тримає руку на пульсі життя професійної школи, пильнує, щоб пошуково-дослідницька діяльність відділів, кожного окремого співробітника здійснювалася у ритмі сучасних її потреб. Сам Ярослав Григорович подає у цьому приклад. Хоч він глибоко знає професійно-технічну освіту, бо ж пройшов у ній шлях від учня технічного училища до голови комітету професійної освіти Львівської області, але постійно уважно вивчає її проблеми.

Він систематично відвідує навчальні заклади не лише Львівської, а й сусідніх областей, зустрічається з педагогічними та учнівськими колективами, спілкуючись у діалогічно-дискусійній формі, здійснює педагогічні спостереження. Тож не даремно його наукові публікації відзначаються теоретичною новизною і глибоким критичним аналізом, практичною спрямованістю та прогностичними передбаченнями.

Славетна Ліна Костенко в нещодавньому інтерв'ю в газеті «Експрес» сказала: «Молодь у нас і талановита, і геніальна. Але, на жаль, не має змоги реалізувати себе у своїй країні... Треба створити

такі умови, щоби нашим дітям добре жилося в Україні. Тоді ми не розтринькуватимемо таланти». Ярослав Григорович завжди був і залишається твердо переконаним, що у професійно-технічних закладах навчається багато талановитої та обдарованої учнівської молоді. Тож він завжди прикладав багато зусиль, щоби вчасно виявлялися і розвивалися творчі можливості учнів, бо ж чималий відсоток серед них – соціальні сироти, напівсироти чи вихідці з проблемних сімей, а тому потребують особливої підтримки. Під його керівництвом була розроблена система організаційно-педагогічного забезпечення такої роботи на різних рівнях.

На базі обласних палаців спорту, художньо-естетичної і технічної творчості здійснювалася підготовка та перепідготовка керівників учнівських об'єднань, секцій, гуртків. Робилося все, щоб кожен учень міг у позаурочний час знайти заняття за своїми уподобаннями. Найталановитіша молодь ставала учасниками таких прославлених колективів: Заслужений ансамбль танцю України «Юність», капели бандуристів, ансамблю барабанщиків, обласних хорів та оркестрів. На республіканських спортивних змаганнях серед учнів професійно-технічних училищ Львівщина посідала призові місця з багатьох видів, бо ж учні проходили вишкіл під керівництвом фахових тренерів обласного Палацу спорту.

З ініціативи Ярослава Григоровича щорічно в кінці навчального року проводилося обласне свято під назвою: «Прапор батьків – сиnam нести», а в часи незалежності – «Великодні дзвони». Організація і зміст цього свята перетворювалися в демонстрацію серед молоді міста і області, населення здобутків професійної школи, пропаганду її можливостей для реалізації трудових і розумових здібностей кожної особистості. Під час проведення обласних свят, олімпіад, фестивалів, конкурсів художньої самодіяльності, виставок технічної творчості, спортивних змагань він вишукував можливість для виступу, щоб своїм полум'яним словом підбадьорити учнів і заохотити до подальшої творчості.

Здобутки і можливості системи професійно-технічної освіти забезпечуються передусім працею висококваліфікованих педагогів. Їм під силу вирішення сучасних складних завдань якісної підготовки робітничих кадрів за умови отримання відповідно науково-методичної допомоги. Про організацію такої допомоги Ярослав Григорович подбав ще за часів перебудови в суспільстві, започаткувавши в 1989 році у Львові діяльність наукової лабораторії з проблем професійної школи, яку тоді очолив талановитий і мудрий кандидат педагогічних наук Володимир Павлович Жук. І нині під його постійним контролем здійснюється підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників на факультеті, створеному на базі Науково-практичного центру знову ж таки з ініціативи його та Володимира Павловича. Сам Ярослав Григорович постійний і бажаний лектор на курсах, які відбуваються у Львові, Тернополі, Івано-Франківську, на Рівненщині та Волині.

«Ярослав Камінецький з молодості був молодий. Йому властиве юначе сприйняття світу. І більше того – його особливість полягає у тому, що зберіг він свою молодість із літами: молодість почувань, мрій і дерзаних. Справжню молодість!» Ми не даремно повністю цитуємо автора цих рядків – поета Романа Кудлика, бо в них простежується сприйняття нашого Ювіляра його побратимами по поетичній творчості.

Написані та видані чотирнадцять поетичних збірок віршів, сонет і навіть у «жанровій та строфічній формі японської класичної поезії» є переконливим тому підтвердженням. Причому, Ярослав Григорович не тільки віршує, але й багато зусиль прикладає для організації на якісно новому рівні діяльності Львівської Спілки письменників, керівником якої його нещодавно обрали.

Як і в молоді роки, наш шановний керівник і колега багато приділяє уваги громадській роботі. Сьогодні предметом його особливої турботи стала «Рідна школа». Він активно підтримує Петра Івановича Сікорського – голову Товариства – у його прагненні надати їй новий подих, створити осередки цієї громадсько-освітньої органі-

зації у всіх областях України. І знову вкотре за його пропозицією в Товаристві створена секція педагогів професійної школи, метою якої є поширення громадської ініціативи на професійно-технічну освіту. Разом з Петром Івановичом він залучає до співпраці з Товариством широкий загаль письменників, інших культурно-освітніх діячів.

Секрет плідної діяльності, молодечої енергії ми вбачаємо в його творчій натурі, природній доброті, гуманізмі, а головне – в любові до людей, до справи, якою займається. Адже тільки любов дає величезне натхнення, силу і віру. Живильним джерелом такої любові для Ярослава Григоровича стала спорідненість його душі з душею рідної Землі, бо ж визнає: «В твою навік закоханий безмежність, в тобі себе, я, земле, впізнаю».

Тож хочемо побажати Ярославові Григоровичу і надалі черпати джерел чистої та прекрасної любові, натхнення до життя, до творчості, до вічної молодості.

*А ще бажаємо здоров'я, всіх благ і добра,
Сонця у серці, а в душі – тепла,
Снаги трудової – без ліку,
Щасливого й довго віку.*

*Андрій Литвин, Лариса Руденко,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

НЕСПОКІЙ ЯРОСЛАВА КАМІНЕЦЬКОГО

«На поклик серця йти на допомогу...»

Я. Камінецький

Не таємниця, що Ярослав Григорович Камінецький у своєму насиченому подіями та справами житті зумів плідно сумістити різні напрями діяльності, зокрема такі, які, здається, сумістити неможливо. Переконані – на це спроможна лише надзвичайно творча особистість, справжній Митець.

Як досвідчений організатор освіти і відомий фахівець у галузі професійної педагогіки, в радянський період Я. Г. Камінецький чимало зробив для трудового виховання молоді, розвитку галузі професійно-технічної освіти, створення комплексної системи управління якістю підготовки робітничих кадрів, яка за своїми інноваційними підходами випередила час. Не можна переоцінити його роль у збереженні системи ПТО Львівщини в нелегкі для України перші роки незалежності, коли за його керівництва заклади профтехосвіти реорганізовувалися, пристосовуючись до нової системи господарювання, ринку праці та ринку освітніх послуг.

За роки наукової роботи Ярослав Григорович розкрив проблеми реформування профтехосвіти, створення навчальних закладів нового типу, впровадження інноваційних форм і методів професійної підготовки, розвитку економічної діяльності в ПТНЗ, регіоналізації та децентралізації галузі. Його наукові пошуки присвячені фундаментальним розробкам з теорії управління системою професійної освіти та навчання виробничого персоналу. Завдяки наполегливій, активній науковій праці, самовідданій громадсько-освітній роботі Я. Г. Камінецький – знаний вчений, член-кореспондент НАПН України, інноваційна науково-освітня діяльність якого є помітним внеском у розвиток теорії професійної освіти й виховання.

Я. Г. Камінецький – палкий борець за відродження та чистоту української мови, історію та походження якої він досконало знає, і в барвах якої постійно знаходить натхнення для створення неповторних поетичних образів.

У літературному процесі Я. Г. Камінецький впевнено зайняв свою нішу, поєднавши авангардну, сюрреалістичну любовну лірику з глибокою повагою до жінки-Берегині, закладеною в традиціях українського народу. Його поезії – це продукт творчої уяви, рефлексії над вічними темами. Їм завжди притаманний феєричний замісел, на адекватне вираження якого витрачено чимало творчих зусиль. Ярослав Камінецький-поет майстерно скристалізував власний світ образів і символів, які мають свою мову, мову витонченості та лаконізму, складну, але зрозумілу не лише інтелектуальній еліті, а всім, хто пережив високе почуття кохання. Наскрізне переплетення багатих образів, метафор, ментальних алюзій його мистецької палітри створюють у читачів велику кількість різнорівневих інтерпретацій. Певна еротична напруга є одним з головних енергетичних джерел ліричних фантазій і міркувань автора. Гейзери пристрасті, передовсім невгамованої, супроводжують такі прадавні й водночас сучасні, невмирущі, щирі переживання, близькі кожному.

Упевнені, Ярослав Камінецький ще довго дивуватиме широким діапазоном, своєрідністю та глибиною свого таланту. Хай Всевишній благословляє його непересічну здатність творити мистецькі вартості, які одухотворяють, сприяють розквіту особистості, відродженню українства!

*Олег Стечкевич,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

РОЗДУМИ

(З нагоди 70-річного ювілею
Ярослава Григоровича Камінецького)

Ту-ту... -ту-ту..., ту-ту... -ту-ту... Відстукують свій звичний ритм колеса потяга, що несе у незвідані далі, назустріч новим людям та подіям... І як при цьому добре почувати себе впевненим, коли знаєш, що кермує ним людина з відкритим серцем, твердою рукою і гострим розумом. Важко добирати слова, адже хочеться сказати водночас і коротко, і охопити різносторонні таланти Ярослава Григоровича. Не зловживаючи увагою читача, зазначу п'ять причин, які спонукають поважати і наслідувати ювіляра.

Добродій. Мало у наш час людей, які не залишаються осторонь проблем не лише певних осіб чи установ, але нації загалом. Я особисто не знаю таких духовно і національно орієнтованих рухів, які б не отримали його належної оцінки та уваги. Складається враження, що людина готова жертвувати собою на кожному кроці заради майбуття інших...

Науковець. Ґрунтовна оцінка найдрібніших аспектів об'єкту вивчення – ось його кредо. Від системного погляду Ярослава Григоровича непереливки чиновникам від освіти. Він налаштований говорити гірку праву з високої трибуни, не боячись при цьому бути непочутим чи проігнорованим...

Дідусь і батько. Ви бачили, як горять його очі при згадці про дітей та онуків?.. Він готовий розповідати без упину: де був з ними, що робили, що запланували... І, мабуть, лише «його» Люба може його ж спинити одним лише поглядом чи доторком долоні. Це почуття щирі, їх не підробити, вони вкорінені в глибині душі.

Керманич. Чи можете Ви перерахувати керівні посади, які обіймав і обіймає ювіляр?.. І скільки часу це у Вас зайняло?.. Розумію і, водночас, подивляюся, адже, щоб провадити за собою людей упродовж стількох років, треба мати колосальну енергетику, знати тонкощі людської психології, вміти шукати компроміси (а нерідко із самим собою)!!! Вважаю найвищою оцінкою його керівної роботи ототожнення Я. Г. Камінецького із системою ПТО колись, а сьогодні – з її науковим осередком.

Поет. Робота... Робота...Здається він постійно поглинутий нею... Але приходить тільки йому відомий момент, і він з гордістю презентує чергову збірку власних творів. Це для нас, банально, – чергову (на жаль). А для ювіляра – це дитя, народжене в роздумах, реалізоване в нових формах, сповнене емоцій та величних почуттів!!!

Ярославе Григоровичу! Зі словами подяки за Ваші поради і батьківське розуміння, з побажаннями міцного здоров'я і бажання творити, – Олег Стечевич (P.S.: може не завжди такий, яким би Ви хотіли мене бачити).

*Богдан Клим,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

ЯРОСЛАВ КАМІНЕЦЬКИЙ ЯК НОВАТОР РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПТО

Значна частина часу моєї роботи з Ярославом Камінецьким в управлінні освіти та науки області припала на період становлення та формування засад функціонування української професійно-технічної школи. Варто зазначити, що це був час, коли політичні та державотворчі процеси відбувалися настільки швидко, що зміни в економіці та соціальній сфері країни не встигали за ними, а продовжували «котитися» за інерцією. Але, як виявилось згодом, це був рух у напрямі до прірви. Зрозуміло, що в цій круговерті опинилася й професійно-технічна освіта як галузь, що найбільш пов'язана з економікою країни. А оскільки у сфері виробництва нічого суттєвого до 1993 року не відбувалося, то й ПТО країни продовжувала своє функціонування за сформованими за планової економіки принципами.

Та вже у той час, не зважаючи на те, що у зазначені роки ПТО країни продовжувала розвиватися за схемами минулого, її зміст мусів змінюватися. Адже в навчальних планах середніх ПТУ не могли викладати історію УРСР через те, що такої республіки, як і Радянського Союзу, вже не існувало. Та й названий предмет фактично не стосувався історії України, бо за своїм завданням він скеровувався лише на пропаганду існуючої тоді ідеології.

Не міг не змінитися й зміст інших гуманітарних предметів. Адже вони цілковито спрямовувалися на формування в громадян віри в ідеали комунізму, творення «єдиної спільноти – радянського народу», переконання, що партія турбується про «щасливе радянське дитинство», що визначальний вклад у ці прекрасні перспективи належить великому російському народу, а відтак, що велика російська мова є мовою міжнаціонального спілкування, що провідна роль у

цих процесах належить КПРС як «розуму, честі та совісті радянського народу».

Зрозуміло, що такі погляди на систему виховання в українській профтехшколі існувати не могли, бо Україна вже стала самостійною та незалежною державою і мала у цих питаннях інші завдання і цілі. Виникла потреба в спрямуванні навчально-виховного процесу на формування почуття національної свідомості та гідності, загальнолюдських моральних цінностей. А такі почуття в радянській ідеології вважалися проявами буржуазного націоналізму, а на боротьбу з ним була спрямована вся система радянського виховання в закладах освіти всіх рівнів.

Не могли не змінюватися й програми предметів професійно-технічного циклу. Адже, якщо країна заявила про свій намір перейти від планової економіки до умов ринку, то це вимагало переосмислення підходів до двох проблем. По-перше, підвищення екологічних знань усіх учасників технологічного процесу з кожної професії, оскільки поява великої кількості нових підприємств, що могли бути заснованими в умовах ринку, послаблювала б контроль держави за їх негативним впливом на довкілля. А по-друге, ринок вимагав покращення професійної підготовки робітничих кадрів, бо вже не кількість робітників, а якість ставала основним фактором оцінки їхньої вартості. Тобто, починаючи з 1990 р., стало зрозумілим, що зміст гуманітарних предметів і спеціальних дисциплін в системі ПТО України має бути зміненим.

Інакше кажучи, хоч ПТО у 1990-1993 рр. поводило себе так, начебто нічого в країні не відбувалося, та насправді велася велика робота з формування змісту освіти української профтехшколи, визначення питомих завдань та цілей. І були тоді всі підстави для створення засад функціонування та розвитку української ПТО, її орієнтації на перспективи розвитку економіки країни.

У ці процеси активно включився тоді й комітет ПТО обласного УО Львівської ОДА на чолі з Ярославом Камінецьким. А оскільки Камінецький як великий майстер репрезентацій добре представив

наші бачення шляхів вирішення назрілих проблем на державному рівні, то начальник головного управління Міністерства народної освіти України Анатолій Данилович Сімак особисто приїжджав тоді до Львова знайомитися з цими напрацюваннями. До речі, з цього часу почалися тісні творчі контакти комітету ПТО області з керівником підрозділу ПТО МО в питаннях пошуку шляхів вирішення проблем, пов'язаних з функціонуванням професійно-технічної освіти країни.

Добра обізнаність Камінецького з актуальними проблемами професійно-технічної освіти і наявність у нього власної думки на них чи шляхи їх вирішення, уміння доступно викласти свої погляди на суть проблеми дозволяли йому не тільки підтримувати свій авторитет, а й примножувати його. Це й було причиною того, що тоді ще достатньо впливова у Міністерстві освіти група управлінців від ПТО постійно включала його до числа тих, хто часто виступав на Колегії Міносвіти, зустрічах з Президентом країни, інших форумах, де розглядалися проблеми галузі.

Запам'яталася його реакція на пропозицію, з якою колишній заступник начальника управління ПТО Вінницької області звернувся до керівників ПТО регіонів, які з'їхалися до Харкова у 1991 році на науково-практичну конференцію з проблем професійно-технічної освіти країни. З'явившись там зненацька, цей товариш покритикував Тараса Шевченка, як це згодом став робити Бузина, і висловившись про відсутність потреби вводити в Україні українську мову, бо йому достатніми для спілкування є російська, польська та єврейська, якими він володіє, запропонував відзначити 50-річчя сталінської системи Трудових резервів на загальноукраїнському рівні. До честі керівних працівників органів регіонального управління ПТО, кількість схильних підтримати цю розмову була мізерною. Але після гострого критичного виступу з цього питання Я. Г. Камінецького, розкриття ним суті цього сталінського рішення, якого, як виявилось, ніхто зі схильних до його обговорення не знав, воно зникло з порядку дня, як і його ініціатор з оточення своїх колишніх соратників.

Успіх Камінецького у таких дебатах завжди досягався високим рівнем його обізнаності зі змістом проблем ПТО, баченням шляхів їх розв'язання та вмінням обґрунтовано й доступно для будь-якої аудиторії викласти свої погляди. Це й зміцнювало його авторитет серед соратників з регіональних органів управління ПТО та керівництва галуззю країни.

Але проблеми ПТО цього періоду карколомно змінювалися. Так, обвал бюджетного фінансування всіх галузей людської діяльності, що розпочався з 1993 року і продовжувався до 1999, призвів до повного розвалу радянського планового виробництва, спричинив початок затяжної економічної кризи всього промислово-виробничого комплексу країни, який у значних своїх обсягах був спрямований на військову потугу Країни рад, яка претендувала на світове панування, але вже щезла з політичної карти світу. А кризові процеси, розпочаті у цей період, породили неспроможність держави забезпечити видатки за всіма статтями забезпечення функціонування державних навчальних закладів, зокрема, й заробітної плати їх працівників. Почалися потужні страйкові протести, з'явилися поняття «оптимізація мережі державних навчальних закладів», запроваджувалося їх ліцензування на право освітньої діяльності, з'явилося прагнення центральних органів виконавчої влади передати заклади ПТО на місцеві бюджети. Ці спроби переважно закінчувалися втратами навчальних приміщень, вирішенням за рахунок ПТО різних регіональних проблем, які не пов'язувалися з підготовкою робітничих кадрів. Тобто, це був період важких випробувань для кожного з колективів закладів ПТО, їх регіонального та загальнодержавного керівництва.

Треба визнати, що і цей процес Ярослав Григорович витримав стійко. Адже йому не тільки вдалося зберегти систему ПТО області від розрухи, а й вносити та реалізовувати нові прогресивні ідеї щодо її розбудови й адаптації до вимог ринку. За даний період була створена в області система ВПУ, мережа якої спрямовувалася на створення умов для ступеневого професійного навчання робітничих

кадрів різних рівнів кваліфікації для актуальних галузей виробництва та сфери послуг регіону, організацію на їх основі навчальних комплексів різнорівневої ПТО. Тобто, вищі професійні училища створювалися за наявності в області закладів ПТО, нижчих за ВПУ рівнів атестації. Це дозволяло серед найбільш обдарованих випускників середніх ПТУ (закладів 2-го атестаційного рівня) комплектувати контингент ВПУ, а тих, які виявилися нездатними опанувати ПТО другого ступеня, перевести у звичайне ПТУ чи у заклад першого атестаційного рівня для здобуття професії на доступному їм рівні кваліфікації. Це давало можливість уникнути необґрунтованих втрат контингенту та забезпечити раціональне використання бюджетних видатків на підготовку робітничих кадрів. Створена на таких засадах ступенева ПТО була обґрунтованою, тому успішно функціонує в області й донині.

Важливою передумовою, що гарантувала успіх роботи очолюваного ним колективу, було й те, що Камінецький умів створити почуття довіри між всіма його членами, а розподіл їх функціональних обов'язків здійснювати за задатками та нахилами кожного з них.

Характерним для Ярослава Камінецького є й те, що він не схильний до оцінки сучасних процесів у професійно-технічній освіті за критеріями минулого, яким так часто грішать ті сили, що мають вагомий вплив на вирішення проблем галузі. Він завжди був і є готовим до оцінки змісту проблеми галузі за сучасними її критеріями, що продиктовані нині існуючими умовами. Та досягти цього можна лише тоді, коли, як кажуть, постійно перебуваєш у темі, іншими словами, коли розумієш суть проблем у всьому процесі їх розвитку. Це й було причиною того, що до його думок з проблем ПТО в країні завжди прислухалися, залучали його до вирішення різних проектів її становлення та розвитку, а прийняті очолюваним ним органом регіонального управління системою ПТО рішення завжди були спрямовані на перспективу, тому мали та продовжують мати право на існування.

ЛЮДИНА – ПОЕТ, ПЕДАГОГ, НАУКОВЕЦЬ, ПАТРІОТ

Я. Г. Камінецький – вихованець професійно-технічної освіти, який все своє свідоме життя присвятив її розвитку та вдосконаленню.

Так склалося, що з юних літ сільського хлопця-мрійника манила романтика доріг. І він, опанувавши фах помічника машиніста електровоза, працював на Львівській залізниці. Але незвичайна жага до знань, любов до поезії, літератури спонукали до вступу на філологічний факультет Франкового університету.

Енергійність, ініціативність, вміння працювати з молоддю в 70-роках привели Я. Камінецького на посаду заступника начальника Львівського обласного управління професійно-технічної освіти.

Треба сказати, що профтехосвіта Львівщини була не тільки кращою в Україні, але добре знаною в тодішньому Радянському Союзі. До Львова їхали переймати досвід з різних кінців країни (різні форуми, науково-практичні конференції). ПТУ набирали авторитету.

Під керівництвом вмілого організатора, керівника Г. К. Батракова розширювалася мережа професійно-технічних училищ; зміцнювалася навчально-матеріальна база; навчати молодь йшли досвідчені виробничники.

Висока організованість навчально-виховного процесу, добрі професійні вміння і навички і, головне – широке залучення дітей до гурткової художньої і технічної творчості, спортивних секцій – все це дало відчутні результати у вихованні морально-здорових, духовно-багатих молодих людей. Злочинність і правопорушення були дуже незначні в середовищі учнівської молоді.

Відрадно, що профтехосвіта області набирала великого розмаху, учні перемагали на республіканських і Всесоюзних конкурсах, олімпіадах, змаганнях. Ансамбль «Юність» дивував танцями не

тільки в країні, а й за її межами, на міжнародних виставках із захопленням знайомилися з Яворівською різьбою умільців з Івано-Франківського ПТУ, «Трудові резерви» виховували спортсменів-олімпійців. У цьому велика заслуга Ярослава Григоровича.

Вже тоді, в 80-роках наше ВПУ №20, одне з перших в Україні, успішно здійснювало підготовку спеціалістів з робототехніки, наладчиків станків з програмним керуванням, мало потужний машино-верстатний парк.

У час, коли закривалися підприємства і кваліфіковані робітничі кадри не мали планомірного попиту, Камінецький, очолюючи профтехосвіту області, зробив надзвичайно багато для збереження навчальних закладів профтехосвіти та високофахової підготовки майбутніх робітників.

У профтехучилищах відбуваються якісні зміни в навчальному процесі. Заклади профтехосвіти перейменовуються в профільні ліцеї, вищі професійні училища. Ступенева підготовка, яку ввели в ПТНЗ, дала можливість готувати молодших спеціалістів та продовжувати навчання у вищих навчальних закладах.

ВПУ №20 вже багато років згідно з договірними умовами з Національним університетом «Львівська Політехніка» та Академією Друкарства скеровує на навчання на II курс кращих випускників молодших спеціалістів.

Це дуже добре, бо висококваліфіковані інженери, керівники виробництва виходять саме з тих студентів, що отримали якісну робітничу підготовку. І саме такий підхід підвищив статусний рівень профтехосвіти.

Я. Г. Камінецький, маючи стратегічне мислення, науковий розум, бачив перспективу розвитку економічних відносин України, спрямовану на інтеграцію вітчизняної освіти зі світовою, глибоко розумів, що традиційні підходи, форми, засоби навчання неспроможні виконати актуальні освітні завдання. Тому необхідно здійснювати інноваційну діяльність у навчальних закладах, вивчати

професійну підготовку в інших країнах, використовуючи наукове підґрунтя професійної освіти.

Як науковець, робить все можливе для залучення досвідчених педагогів до наукової діяльності. Створює у Львові лабораторію профтехосвіти від Академії педагогічних наук України. Згодом ця лабораторія виросла в потужний Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти Академії педагогічних наук України.

Двоє досвідчених педагогів ВПУ № 20 С. А. Саган і М. П. Копельчак – одні з перших стали кандидатами педагогічних наук і співробітниками лабораторії. Очолював цей навчальний заклад кандидат технічних наук Казимир Володимирович Шолота, тому й рішенням Президії Академії педнаук, за пропозицією Я. Г. Камінецького, ВПУ № 20 стало експериментальним майданчиком у впровадженні й апробації інноваційних методик і технологій. Керує науково-експериментальною роботою майданчика Я. Г. Камінецький. Вже двічі Академія педнаук продовжує співпрацю з училищем. З почуттям відповідальності та обов'язку розуміє цю співпрацю з наукою директор училища Володимир Михайлович Кубай і налаштовує колектив на результативну творчу роботу.

Всі педагоги охоплені роботою з впровадження в свою діяльність наукових розробок та методик. Колектив молодий і тому зацікавлений впровадженням нового і прогресивного, спілкуванням з науковцями. На базі училища часто відбуваються науково-практичні та теоретичні конференції, які проводять наукові співробітники НППЦ. Все це сприяє розвитку творчого потенціалу училища як центру з підготовки спеціалістів-машинобудівників в області. Модернізована навчальна база з електрогазозварювання викликає інтерес навіть у виробничників.

В училищі уроки проводяться з використанням мультимедійних проекторів, магнітних дошок, які є в багатьох кабінетах. Створено програми вивчення більшості предметів з використанням різних носіїв у банках освітньої інформації. Варто сказати, що інноваційні

технології, які апробовують у нашому навчальному закладі, рекомендують для поширення в інших закладах. Зараз ВПУ № 20 працює над проблемою розроблення та впровадження держстандартів з підготовки електрогазозварників та соціального загартування і працевлаштування випускників в умовах конкуренції.

Частим гостем в училищі є Ярослав Григорович. Весь колектив – педагогічний і учнівський – із захопленням вбирають його наукові тези і судження, із насолодою слухають його мудрі, можливо, навіть філософські поезії. Ми щиро вдячні Вам за це, Ярославе Григоровичу.

Ще п. Камінецький робить значний вклад у літературну справу, плекає молодих поетів. Щорічно проводиться, започаткований ним, конкурс поезії серед учнів ПТНЗ «Золоте крило», де він аналізує перші спроби поетів-початківців, дає уроки майстер-класу з віршотворення. Як виконавчий чільник письменницької організації Львівщини проводить творчі літературні зустрічі в учнівських колективах.

Зустріч з цим невтомним, енергійним роботягою, подвижником науки і літератури, великим патріотом і вболівальником за Україну, її мову, культуру викликає великий подив і пошану... І коли він все встигає?

Тож і надалі Вам, Ярославе Григоровичу, творчої наснаги, безмежного поетичного росту, видимих горизонтів наукових перспектив щодо вдосконалення професійного навчання і виховання молоді України.

Міцного здоров'я Вам на довгі літа! Творіть, працюйте, Ви потрібні, бо Ви – Майстер. І напрошуються слова Л. Костенко:

*«При Майстрах яюсь легше, вони як Атланти
Держать небо на плечах, тому й є висота».*

*Любов Ємчик,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

ШЛЯХ ДО УСПІХУ

Вперше ми зустрілись з Ярославом Григоровичем у Палаці творчої молоді, де вирішувалось питання моєї праці у Науково-практичному центрі Інституту педагогіки і психології АПН України, в якому Ярослав Григорович був головою вченої ради. Враження дуже серйозної і строгої людини одразу зникло при перших словах. Це дуже доброзичлива, розумна, лагідна людина, професіонал високого рівня.

Ярослав Григорович завжди займав високі посади, де проявляв найкращі якості фахівця і порядної людини. Ці риси, закладені батьками, формувалися роками складного життя, яке пройшли усі «шістдесятники». Голодне дитинство після війни, скромні достатки в юності (навчання у ПТУ, робота машиністом паровоза, навчання в університеті, який закінчено з відзнакою). Проте це лише сприяло становленню високоосвідченої і духовної людини, професіонала, який завжди ставив перед собою високі цілі й досягав їх.

*Крізь роки від отчого порогу
Усі шляхи в один переплелись.
Не одна вже пройдена дорога
Та у серці юність як колись.*

Ярослав Григорович до дрібниць знає проблеми і запити професійно-технічної освіти. До його думки прислухаються і у НАПН України, і в уряді. Він неодноразово виступав у Верховній Раді, коли слухалось питання розвитку професійно-технічної освіти, вносив свої пропозиції щодо вирішення існуючих проблем.

Питання підготовки висококваліфікованих творчих робітників дуже актуальне на даний час, і Ярослав Григорович докладає багато зусиль в цьому напрямі як директор ЛНПЦ професійно-технічної

освіти НАПН України та як практик (робота на експериментальних майданчиках).

Творчій роботі Ярослава Григоровича сприяє його письменницький талант. Автор видав 14 збірок віршів. Його лірична поезія не залишає байдужими шанувальників поетичної творчості.

*Вербові коси
Опустились до землі,
Кленів щіточки
Сягнули небосині.
Весна душі діткнулась.*

(«Цвіт японської вишні»)

Нещодавно Ярослава Григоровича обрали головою обласної письменницької організації. Це велика довіра, яка вимагає великої віддачі, а успіх, безсумнівно, буде. Він повний сил і енергії, тому йому вдасться реалізувати усі задуми і плани.

Ярослав Григорович прекрасний сім'янин, батько, дідусь. Він живе успіхами своїх дітей і онуків, постійно піклується про них, допомагає.

У день Вашого Ювілею, Ярославе Григоровичу, зичу успіхів від життя , прихильності від долі, любові від усіх, хто Вас оточує.

*Літа цвіли не просто цвітом,
А проростали у труди.
Дорослими вже стали діти,
А Ви душею молоді.
На килимі життя, немов чарівна м'ята,
Розквітла Ваша Ювілейна дата.
Хай квіт життя повік не одцвітає,
Нехай добро до Вас щоднини прибуває.*

*Анатолій Прокоп'юк,
заслужений працівник профтехос-
віти України, колишній заступник
начальника Львівського обласного
управління профтехосвіти*

ЯРОСЛАВУ КАМІНЕЦЬКОМУ – 70 РОКІВ

Я знаю і ціную Камінецького Я. Г. – яскраву особистість, мудро-го та зваженого керівника, професіонала, доброзичливого колегу й чуйну людину, життєве кредо якого робити добро людям, радіти успіхам, співпрацювати разом з ними.

Він сіяч зерен мудрості, архітектор людської душі, творець пре-красного, справедливий суддя, режисер і постановник різноманіт-них свят, автор інтимної лірики.

З Ярославом Григоровичем я ближче познайомився в 1973 р., коли Львівська делегація їхала на республіканські педагогічні чи-тання в Луганськ (тоді Ворошиловград).

У складі делегації були Я. Камінецький, В. Жук, М. Шпільман, колишній директор ХПТУ № 14, народний артист України М. Ванівський, заст. директора ВПУ № 63 М. Рак, викладачі різних училищ м. Львова і я.

Поселили нас в готелі міста-супутника «Щастя» біля Луганська.

У вільний від засідань час, ми учасникв педчитань, займалися впровадженням там рідної мови та української пісні. Вечорами зби-ралося багато жителів, щоб послухати українських пісень, а також подивитися на українські звичаї.

Організатором і душею нашої делегації був Я. Г. Камінецький. Я вдячний Ярославу Григоровичу за те, що в 1976 р. він готував до-кументи і сприяв, щоб я отримав високу урядову нагороду на той час – орден Трудового Червоного прапора за трудові успіхи в буді-вництві Меденицького ПТУ і досягнення в навчально-виховному процесі.

Перед тим училище отримало Перехідний прапор Рад міністрів УРСР.

І коли мене призначили заступником начальника Львівського обласного управління профтехосвіти, де начальником управління був патріарх профтехосвіти Г. К. Батраков, ми з Камінецьким потоваришували і разом вирішували проблеми профтехосвіти.

Така спільна і плідна робота тривала 10 років. Було багато приємних справ, досягнень, нагород. Труднощі також долали разом.

Хоч Ярослав Григорович на 5 років молодший за мене, але я завжди прислухався до нього, вчився в нього, але деколи і давав йому поради.

За його ініціативою, разом з кандидатом педагогічних наук В. Жуком був розроблений і впроваджений у навчальні заклади розклад № 2.

Дякуючи своїй наполегливості, він захистив дисертацію і став кандидатом економічних наук, членом-кореспондентом Національної академії педагогічних наук, видав 14 книжок поезії і нині очолює Львівське відділення Національної спілки письменників України.

Він був депутатом Львівської обласної ради і багато зробив для розвитку освіти області.

Я завдячую йому за те, що в 1986 р. мені було присвоєно звання «Заслужений працівник профтехосвіти України». Управління тоді «гриміло» на весь Союз, отримали десять перехідних прапорів, впровадили на всю Україну Комплексну систему управління якістю підготовки кадрів.

І мені довелось виступати в Москві з питань обміну досвідом на Президії Академії педагогічних наук Союзу РСР. Допоміг мені в цьому також Ярослав Григорович.

Коли розформували профтехосвіту, він став першим заступником начальника управління освіти під керівництвом видатного педагога Дегтярьової Галини Семенівни, мені доручили очолити ПТУ № 4 м. Львова.

Училищем керував 15 років і, дякуючи Камінецькому, досягли успіхів з підготовки кадрів для побуту області. Училище займало призові місця в змаганнях.

Крім цього всього, ми були найближчими друзями, хоч в Г. К. Батракова було чотири заступники, але вирішальну роль відігравали ми вдвох.

Сьогоднішній ювілей – визначна подія не тільки для родини Камінецького, друзів, колег, а й широкого кола громадськості, усіх, хто має щастя знати його.

Ярослав Собко,
*Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

ВІД ЯРОСЛАВА ЯРОСЛАВУ

Важко говорити про людину, яку, здається, знаєш все життя. В дитячі роки я чув про Камінецького настільки часто, ніби він був нашим родичем. Пізніше доля привела мене в профтехосвіту, де я працював вихователем, майстром виробничого навчання, викладачем, коли нею керував Ярослав Григорович. А потім – Центр, в якому я працюю і досі, а в багатьох моментах цієї роботи також завдячую Ярославові Камінецькому.

Але це ностальгія. А скільки світла і добра він дав іншим людям? Хто знає Я. Камінецького, неодноразово міг переконатися в його безмежній людяності, порядності, безкорисливості... Не одному стали в пригоді його настанови і поради. Формуючи будь-який педагогічний, керівний чи науковий колектив, він добирає працівників, як пазли, які створюють цілісний образ організації, кожна людина має своє виняткове значення і свою неповторну індивідуальність.

Він досить добре відчуває несправедливість і образи, нетактовне ставлення до людей і реагує на них майже миттєво, але завжди намагається уникнути конфлікту. Має надзвичайний дар розуміння ситуації і, відповідно, відчуття, коли треба співпереживати і допомогти людям в скрутну хвилину.

А чого варті його безапеляційні, принципові, категоричні виступи на з'їздах, пленумах, нарадах всіх рівнів. Він завжди відстоював проблеми професійно-технічної освіти, її незаперечність та необхідність. Має своє бачення стратегії розвитку професійно-технічної (професійної освіти) в Україні і, зокрема, на Львівщині. А потенціал у Львівській області на сьогодні вже є і досить потужний.

На думку Я. Камінецького, сучасний керівник ПТНЗ, інженерно-педагогічні працівники повинні вміти вирішувати питання моніторингу, ситуаційного аналізу тощо.

Я вдячний долі, що в моєму житті зустрілася ця людина – Ярослав Камінецький. Ідесь, можливо, він став часточкою мого життя, за що я йому можу сказати тільки велике «Спасибі».

*Світлана Беляєва,
психолог, співзасновниця ГО «Жі-
ночі перспективи», заступник го-
лови Львівської обласної асоціації
соціальних працівників та спеціа-
лістів із соціальної роботи*

ПОРАДНИК ЯРОСЛАВУ-ЮВІЛЯРУ

Для Вас, наставнику і колего, з найкращими побажаннями – психологічний презент від психолога.

Вік, в якому ти зараз перебуваєш, – це найкращий час для того, щоб твоє життя набрало повноти фарб і почало приносити тобі море радощів. Зміцни себе перед дією плинучого часу! Він не зупиняється!

«Чим старшими стаємо, тим більше отримуємо шансів бути щасливими». Люди з молодою душею випромінюють енергію, тепло, радість.

Не можна очікувати щастя. Повноту життя маємо створити в собі ми самі.

Наступні дії допоможуть успішно це зробити

1. Позбуться страхів і побоювань.

Майбутнє завжди є іншим, ніж ти його собі уявляєш.

Ніколи не можеш знати, що саме принесе тобі наступний етап життя.

- Відкрийся для того, що має бути в твоєму житті.
- Подбай про зміцнення почуття контролю над власним життям. Це є запорукою зменшення почуттів страху і невпевненості.
- Плануй у календарі своє щоденне життя. Це допоможе тобі не тримати в голові всього, що хочеш зробити. Звільни це місце для нових знань і відчуттів.
- Регулярно відвідувай лікаря і роби профілактичні обстеження. Це добре у всіх випадках. І для того, щоб отримувати радість, зна-

ючи про стан свого здоров'я, також це шанс вчасно почати лікування, а відповідно повернутись до здорового способу життя.

- Впроваджуй здорову їжу у своє харчування.
- Дбай завжди про свій зовнішній вигляд.
- Читай психологічну літературу знаних авторів, вона додасть знань про вікові та індивідуальні особливості людського розвитку і життя людини.

2. Будь активним.

Робота додає нашому життю і нашій особистості певного змісту.

- Якщо збираєшся на пенсію, пошукай волонтерської роботи або роботи на кілька годин.

- Важливо постійно контактувати із людьми.
- Твоя діяльність дає тобі змогу відчувати себе потрібним. Це одне з найпозитивніших почуттів, які корисно впливають на твій емоційний стан.

- Активність руху перенось на інші сфери життєдіяльності. Фізичні вправи, піші прогулянки зміцнюють особистість і характер.

- Така рухова активність додає енергії та сміливості у прийнятті рішень.

3. Розбудовуй у собі зацікавлення навколишнім світом.

- Відкривай і розбудовуй чергове захоплення. Пам'ятай про своє хобі.

- Отримуючи новий досвід від нового захоплення відчуєш почуття молодості, людини, яка пізнає світ.

- З віком, життя набирає сенсу, стає цікавішим, яскравим, барвистим, розмальованим.

- Радій, що маєш достатньо часу на те, щоб робити те, що любиш.

- Пам'ятай, перед тобою ще багато відкриттів (фотографія, читання інших книжок, вирощування незвичайних рослин, нові туристичні маршрути і спогади знаних), всі творчі захоплення – це все для тебе є джерелом радості.

- Черпай з цього джерела.
- Заводь нові знайомства, пам'ятай про безмежні можливості в Інтернеті.

- Кожна нова людина для тебе – це цілий світ для відкриття.
- Оточуй себе людьми, які також мають захоплення.
- Уникай мовчунів та малоконтактних або негативно налаштованих до світу осіб, вони забирають енергію життя.

4. Дбай найбільше про здоровий глузд.

- «Інтелектуальний розвиток – найкращий рецепт на затримання вічної молодості» (Сенека).

- Постійно навчайся.
- У будь-якому віці варто вчитись. Пам'ятай про університети Третього покоління. Там можна вчитись до 100 років.

- Здобувай знання у різних сферах (культура, мистецтво, історія, література, географія тощо).

- Обов'язково тренуй свою пам'ять.

5. Розмірковуй над своїми досягненнями у житті.

- Тільки з віком у нас розвиваються нові риси, навички і таланти.
- Багато чого нам бракувало у юні чи молоді роки. Усвідом це і потішся.

- Варто нагадувати собі про ті риси, які тобі сьогодні подобаються більше, ніж колись або яких ти взагалі колись не мав

- Радій собі та своїм новим якостям.
- Розбудовуй свої досягнення.
- Хвали себе за ті, які вже зробив.

6. Досягни комфорту у прийнятті рішень.

- Відчуй задоволення і радість від того, що здатний приймати рішення.

- Тільки з віком і досвідом тобі стає набагато краще відомо, що для тебе добре, а що ні.

- Швидко і свідомо приймай рішення і цьому тебе вчить твоє життя.

- З досвідом і віком тренуй навичку говорити «Ні», якщо тобі щось не підходить чи не подобається.

- Не так вже і важливо для тебе, як інші сприймають твої рішення.

- Головне, щоб ти сам себе добре почував від прийнятого рішення.

- Ти здатний з досвідом робити набагато менше помилок, ніж колись. Це дає змогу отримувати менше розчарувань.

- Ти маєш керувати сам своїм життям, як ти хочеш.

7. Дбай постійно про власний стиль.

- Вдосконалюй власний стиль у всьому. Немає потреби його шукати, він у тебе є.

- Можеш вибрати для себе свій стиль в одязі, зачісці, манері розмовляти, сміятись.

- Можеш навчитися затушовувати свої слабкі місця фігури і демонструвати переваги.

- Відшукуй елегантні дрібнички, які підкреслять твою індивідуальність.

- Відчувати прикрі почуття і швидко з них виходити – це твоя індивідуальна здатність. З віком вона покращується

- Навіть найгірше – не кінець світу.

- Час гоїть усі рани. Вчись все сприймати розважливо.

8. Пам'ятай, що люди вартують того, щоб з ними спілкуватись.

- Спілкуйся з людьми.

- «Старі друзі кращі нових».

- Досвід і вік дозволяють тобі зрозуміти, які риси інших людей вартують твоєї уваги.

- Добре відрізняй значущих для тебе людей і тільки з ними утримуй контакти.

- Друзів меншає, але це ті, які є справжніми протягом життя.

9. Плекай у собі вміння насолоджуватись хвилиною.

- З віком краще відчуваєш радість життя.

- Тішся сьогоднішньою миттю, бо невідома мить, яку тобі принесе завтрашній день. Радій дрібничкам.
- Звеселяй свою душу гумором і сміхом.
- Підбадьорюй інших.
- Поділись посмішкою.

*Ярославе, твоє сьогодні свято!
 Ти бачиш, як гостей багато!
 Вони тебе прийшли вітати
 І правду людям розказати!*

*Оце ж колись у добрій днині
 І у колишній у країні
 Прийшов Славко в профтехосвіту
 І тут проводить многа літа!*

*Успішно майже все життя
 Їй віддає без вороття!
 В ній дім, і діти, і родина
 І радість, і сувора днина !*

*Все разом з нею, однією
 Профтехосвітною сім'єю!*

*Славко, наш друже і колего,
 Використовуй кожну мить
 Життя минає і летить!*

*Тебе чекають ще пригоди!
 Ти подолаєш і негоди!
 Ти лицар наш і вірний друже!
 Крокуй вперед і надолужуй!*

Світлана, Марія, Людмила, колежанки–профтехосвітянки

*Ірина Матійків,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

ЛЮДИНІ, В ЯКІЙ ПОЄДНАЛОСЯ БЕЗЛІЧ ТАЛАНТІВ

Дорогий Ярославе Григоровичу, сердечно вітаю Вас з Днем народження! В цей ювілейний день хочу зізнатися, що Ви викликаєте в мене захоплення та інтерес з перших днів роботи у Центрі. До сих пір не можу збагнути, як в одній людині поєднується стільки талантів. Ви є не тільки чудовим керівником, який відчуває й розуміє своїх працівників, а й Поетом з великої літери. Своїм талантом, матеріалізованим у віршах, Ви наповнюєте серця людей ніжністю, добротою, любов'ю. Кожне слово, висловлене Вами, проникає глибоко в душу. Ви є Людиною, яка змінює Світ на краще.

Прийміть мої сердечні вітання з нагоди Дня народження! Нехай Ваша доля буде довгою, а кожна мить життя – щасливою; нехай натхнення, надія та успіх супроводжують усі творчі задуми, а добре самопочуття і гарний настрій стануть запорукою Вашого процвітання; нехай Ваша енергійність, душевність і людяність привертають до Вас тих, хто працює і спілкується з Вами та нових надійних друзів.

*Юнацьких мрій прекрасний сад
плоди дарує в сімдесят!
Нехай багато ясних літ
дарує щедро Світ!*

*Нехай у серці гомонить весна,
крилом прихильна доля огорта.
В очах сміється сонце золоте,
а дерево життя міцніє і цвіте!!!*

Ярославе Григоровичу, я хочу вам подарувати притчу «Про талант», яку я склала для Вас.

Жив маленький хлопчик. Він був Особливий. Відрізнявся від інших дітей тим, що вмів спілкуватися із силами природи, стихіями, Всесвітом, тонко відчуючи їх. Він дивився на Світ очима серця, цікавився тим, на що інші не звертали уваги, ставив безліч запитань і отримував відповіді.

Йому подобалося зустрічати - проводити День і Ніч; Весну, Літо, Осінь та Зиму, кожен рік. Свої секрети розкривали йому зірки, вітер, вогонь, земля, річка, дерева, квіти...

Сонячні промінчики наповнювали серце теплом, ніжністю, любов'ю; вітер дарував почуття польоту, внутрішньої свободи та незалежності, безмежності душі; річка наділяла хлопчика оптимізмом, вмінням долати перешкоди, жити в потоці «тут і тепер», а гори додавали творчої сили, енергії.

Небо, засіяне зірками, розкривало таємниці буття. Саме воно подарувало віру в прихильність долі, вміння бути спостережливим, глибоко відчувати і розуміти себе, а значить й інших. Бігаючи по землі босоніж, хлопчик відчував свої корені, зв'язок з поколіннями, силу свого роду.

Спілкуючись із Всесвітом, хлопчик навчився відчувати кожную квіточку, гілочку, краплинку... і черпати натхнення. В нього народився талант – свої почуття перекладати на мову віршів. Тепер цей хлопчик – зрілий мужчина, в творіннях якого тільки дари: ніжність, легкість, дотик, любов, політ, безмежність, оригінальність, глибина, свобода думки й почуттів.

Все, що він отримав від природи, віддав і продовжує це робити, постійно дивуючи Світ своїм талантом.

*Лариса Джулай,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ ЯРОСЛАВЕ ГРИГОРОВИЧУ!

Ми знаємо Вас як інтелігентну, енергійну, творчу людину, як талановитого керівника, хорошого організатора, який вміє повести колектив за собою.

Ми знаємо Вас і як чуйну людину: Ярослав Григорович готовий прийти на допомогу людині, хоча її проблеми є далекими.

Ми знаємо Вас і як професіонала, який все своє життя присвятив професійно-технічній освіті та служить їй вірою і правдою, усіма помислами, серцем. Ви є відомим фахівцем у галузі управління освіти якістю підготовки робітників високої кваліфікації.

Ми знаємо і те, що у цьому житті Ярослав Григорович має два крила – він талановитий поет, з-під його пера якого вийшло 13 поетичних збірок. Нині він ще й голова Львівської письменницької організації національної Співки письменників України.

І все, до чого б не торкалася рука Ярослава Григоровича, робиться з любов'ю, яка, за його переконаннями, не може бути напівсерця чи напівдуші.

Шановний Ярославе Григоровичу! У день Вашого ювілею бажаю Вам міцного здоров'я, творчого неспокою, наукового і поетичного натхнення, бо кожний фініш – це усього лиш старт!

*Олександр Музальов,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

ЯРОСЛАВУ КАМІНЕЦЬКОМУ

З Ярославом ми познайомилися ще у 70-ті роки. І сьогодні, через 40 років спілкування, я й надалі подивований багатогранністю його життєдіяльності, характеру та творчої наснаги. Мене завжди захоплювали людські якості та творчі досягнення Ярослава в усіх сферах його життєвих інтересів. Невипадково, завдячуючи його людяності та доброзичливості, я не зустрічав людини, яка б не сказала про нього добре слово. Майже всі, хто зустрічався з Ярославом на своєму життєвому шляху, підкреслювали його порядність, вірність слову та бажання допомогти людині у вирішенні багатьох виробничих чи побутових проблем. Вражає його внутрішня і зовнішня культура, делікатність і тактовність у спілкуванні з колегами, високий інтелект та вміння цінувати чесноти та прощати недоліки кожної особистості. Не можна не відзначити також його любов до життя, поетичне звеличення жіночих принад, оптимістичне ставлення до життєвих суперечностей.

Талант поета та керівника багатьох творчих та наукових колективів, безперечно, визнається всіма колегами, адже його поезія, як і наукові досягнення, розкривають усім людям складну філософію життя світосприйняття навколишньої дійсності.

*Олександра Палка,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

ЙОГО БЛАГОСЛОВИВ ТВОРЕЦЬ НА ЖИТТЯ ДОВГЕ І ПЛІДНЕ...

З вікон моєї оселі у вінку темно-зеленого смарагдового листа виблискують сонцем хрести величного храму. Його уже не один рік зводить громада мікрорайону, а поруч – капличка, з якої усе починалося. З'явилася вона на пустирі із легкої руки Ярослава Григоровича Камінецького. У той далекий 19... рік він, як кандидат у депутати до Обласної ради, давши слово Виборцю, виконав його і справді Віри люди отримали храм...

Той маленький епізод із життя Людини, Людини-науковця і керівника, Людини-поета, видається мені надзвичайно красномовним: його благословив Творець на життя довге і плідотворне...

Вельмишановний Ярославе Григоровичу! Благословенна на твою рчість людина має нелегкий хліб у житті, бо терзають її проблеми й трагедії світу, бо загострені її почуття й відчуття, бо озиваються струни душі на кожен фальшивий звук власними болями, проте наділена вона незвичайною здатністю любити цей світ, а значить робити його кращим, добрішим, світлішим.

Я щиро бажаю Вам не піддаватися тягареві років, хай буде Ваша життєва ноша легкою, хай народжуються у серці потрібні Вам і людям слова, спілітаються у поезію і йдуть до вдячних читачів і слухачів. Найамбітніші плани на ниві науки зреалізуйте, бо така Ваша місія, шановний Колего!

Хай буде щасливою Ваша родина і Ви у ній, хай тішать діти й онуки, продовжуючи славний рід...

*Олександра Дубницька,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

З ВЕЛИКОЮ ПОШАНОЮ – ЯРОСЛАВУ ГРИГОРОВИЧУ!

П'ятнадцять років минає від першої зустрічі з Ярославом Григоровичем. Я прийшла працювати в Львівський науково-практичний центр у листопаді 1996 р. і заяву на працевлаштування потрібно було підписати у Я. Г. Камінецького. Я дуже хвилювалася.

Кажуть, що перше враження від незнайомої людини завжди істинне. І коли я побачила Ярослава Григоровича, в мене виникла асоціація зі словом «батько». Тобто, я побачила в ньому мудрого і вимогливого керівника, але одночасно відчувалося, що це людина доброзичлива, інтелігентна, може порадити і підтримати в будь-якій життєвій ситуації.

Я не помилюсь, якщо висловлю свою думку щодо того, що в нашому Центрі не тільки я сприймаю Ярослава Григоровича як батька. Наш молодий персонал і не тільки, підтвердять мою думку. З чого це впливає? Наприклад, перед приїздом поважних гостей з Національної академії наук України, Ярослав Григорович обов'язково обходить усе приміщення, всі кабінети, кожному дасть цінні вказівки щодо стану робочого місця, зробить зауваження і обов'язково перевірить. Ви скажете, що так робить кожний керівник. Але в Ярослава Григоровича це виходить по-батьківськи. Нерідко на зауваження керівника люди реагують болісно, а вказівки Ярослава Григоровича виконуються належним чином, тому що цієї людини відчуваєш повагу – як до батька і не хочеться більше його засмучувати.

Ярославе Григоровичу, в цей гарний літній день прийміть щирі вітання з Вашим ювілеєм.

*Здоров'я Вам зичимо і років без ліку,
Господньої ласки на многії літа!*

*Анна Шиделко,
Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

ЯРОСЛАВУ КАМІНЕЦЬКОМУ

*Синіє неба глибина прозора,
Спекотне літо ледь гальмує час,
Життя ріка швидка і неозора
Несе не зупиняючись всіх нас.*

*Наш Ярослав Григорович, шановний,
Прийшов до Вас черговий ювілей.
Душею щирий, серцем невгамовний,
Ви з гідністю пройшли відрізок цей.*

*Вже за плечима немалі здобутки,
А скільки ще попереду доріг!
Причин немає для нудьги і смутку,
Це, просто, ще один поріг.*

*Його переступивши, ідіть далі,
І не сповільнюйте вже звучний крок,
Тож створюйте нові й нові скрижалі
І впевнено крокуйте до зірок.*

*Рокам невільно душу полонити,
Вони не в змозі дух перемогти,
Продовжуйте, як і раніш, творити
Й міцніти від любові й доброти!*

*Ваших очей блакить небесна
Здатна зігріти не одне життя,
Від погляду такого й крига скресне,
Продовжуйте ж розігрівать серця!*

*Родинне коло, любі діти й внуки,
Кохана й любляча дружина –
Хай завжди й всюди їхні теплі руки
Підтримують Вас буз упину.*

*Усі ми вдячні Вам безмежно,
За людяність і доброту
Ваші колеги, друзі, учні
Душі відчули широту.*

*Душі такої, як у Вас,
У цілїм світі пошукати,
Не владен, ні, над нею час!
Рокам цю душу не зламати!*

*Так дай же Бог Вам до ста літ,
В здоров'ї, радості прожити,
Бо Ви для нації – це цвіт,
Який плодами звик ряснити.*

*Так дай вам Бог іще наснаги,
Щоби вона з роками не змалилась
Благополуччя Вам, любові і поваги,
«...Щоб усміх цвів і нива колосилась»!*

Зінаїда Гінтерс,

доцент Львівського інституту
банківської справи Університе-
ту банківської справи Націона-
льного банку України

**ШАНОВНОМУ
ЯРОСЛАВУ ГРИГОРОВИЧУ КАМІНЕЦЬКОМУ
З НАГОДИ 70-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ**

*Камінецький Ярослав,
Рідна мова – то Ваш чар,
Ви чаруєте словами
Як провісник чудесами.*

*Поетичний Ваш талант
Промовляє мов сопілка,
На додаток і пошану
Вам – письменницькая Спілка!*

*Якби жив був Франко,
То б сказав на оцім ювілеї:
«Він горів і страждав
Для одної ідеї».*

*Творчість, цінності, добро
І гідність людини
Для Вас завжди є в житті
Словами святими.*

*А найперше – Незалежність
Рідної Вкраїни.
Все життя Ви служите їй
На освітній ниві.*

*Ви для блага України
Сили не шкодуєте
Йй для майбутнього її
Віддано працюєте.*

*Молоду плекати парость
Вам зозуля накувала:
Чи то в комсомолі,
Чи в профтехосвіті,
А з наукою назавжди
Доля поєднала.*

*Знаний в Україні Ви
Академік, вчений,
Водночас – економіст,
Словом – справжній геній!*

*Та для мене Ви – зразок:
Друг, товариш, педагог,
Що розрадить у спокуті
І підтримає у скруті.*

*За добро добром віддячу,
Пам'ятаю всі роки
Щирість Вашу, добру вдачу,
Потиск дружньої руки.*

*Ще небо хмарами не вкрите,
Ще так прозоро сяють роси.
А вже по ліву руку – літо,
А вже по праву руку – осінь.*

*Ще очі блиску не позбулись,
Ще серце жити не стомилось.
А вже по ліву руку – юність,
А вже по праву руку – зрілість.*

*А час летить нестримно далі
Й душа немов би молодіє,
По ліву руку – всі печалі,
По праву руку – всі надії.*

*Життя не зміряти літами,
А щастя – то важка наука.*

*Хай буде щастя завжди з вами
По праву і по ліву руку.*

*В ювілейний славний час
І кожної днини
Вам бажаю благодаті
Та Вашій родині.*

Василь Онищенко,
*Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

ЯРОСЛАВУ КАМІНЕЦЬКОМУ
п р и с в я ч у є т ь с я
ювілейний триптих сонетів

Поету

«Крізь дні життя, крізь радощі й тривоги
Нестиму в серці днину золоту»

Ярослав Камінецький

*Крізь дні життя, крізь радощі й тривоги
Несеш у серці днину золоту,
І Бог благословив Твої дороги,
Твою натхненно-творчу висоту.*

*Долаючи щоденну простоту,
Долаючи тривоги і страждання
Ти бачиш вічну днину золоту
Як запоруку творчого дерзання.*

*Крізь дні життя і переешкоди долі
Хай до Небес Твоя душа зліта
В святих поривах розуму і волі!*

*Із успіхом працюю в академічному колі
І хай примножаться Твої літа,
І квітне Твоя нива золота!*

* * *

Вченому

«У роздумах над сутністю буття
Мене застали промені світання»

Ярослав Камінецький

*У роздумах над сутністю буття,
Нас заставляли промені ранкові
І творчості натхнення світанкові
З'являлися у сутінках життя.*

*У роздумах над сутністю буття
Наш творчий дух аж до Небес сягає,
Душа ж наснагою палає
І творить дивні поняття.*

*І осягнувши світ ідей
В святому творчому дерзанні,
Даруй нам промені світання!*

*Даруй натхнення для людей,
Примнож науки плід надбання,
Святкуй щасливий ювілей!*

* * *

Керівнику освіти

«Тут мій народ всемудрий і незламний,
Народ прадавньо-зріло-молодий»

Ярослав Камінецький

*Прадавньо-зріло-молодий народ –
Він вчитись не переставав ніколи,
І будували наші люди школи,
І не чекали щедрих нагород.*

*Душа народу прагне до освіти,
Душі народу треба дати раду
Й Тобі дали обов'язки і владу,
Та керувати треба вміти.*

*Ти керував, Ти мав на це відвагу,
Хвала Тобі від нашої освіти,
За творчо-вольову і керівну наснагу!*

*Прийми від нас сердечнії привіти:
Хай не згасає племінь педагога
І вічно щедро Божя допомога!*

Василь Дмитренко,
доцент, колишній працівник На-
вчально-методичного центру

*КАМІНЕЦЬКОГО шанують і батьки, і діти,
Як в свій час керівника профтехосвіти!
Він – батько в нас, а – не онук
Академії педагогічних наук!
Крім науковця – він письменник,
Львів'ян до творчості натхненник!
Крім ста тридцяти праць наукових
Ярослав зробив поезії підкови:
Дванадцять поетичних книжок,
Творчого натхнення він справжній движок.
Камінецький має почесні нагороди
Від рідного українського народу...
З нагоди урочистої події –
Щасливі усмішки, цілунки, привітання!
Хай втілюються у житті найсміливіші мрії
І добрих друзів гарні побажання!!!*

*Богдан Токар,
Новороздільська міська рада*

**ВІТАННЯ
АКАДЕМІКУ Я.Г.КАМІНЕЦЬКОМУ З ДНЕМ УРОДИН**

*Семидесяте тепле літо,
Скільки побачено, прожито!
Скількох людей теплом зігріто,
Життя ж ще чашу не допито.
Бо скільки треба ще зробити:
Писати, мріяти, любити !
Такий Всевишній дав талан
Тож хай повниться його план!*

** * * **

*Під омофором муз
Евтерпи та Ерато
Живе пан Ярослав – профтехосвіти тато.
Веселий і міцний
Бадьорий, працьовитий
Всім добрим людям друг,
Поет талановитий.
Закоханий в життя,
Сприймає його радо,
Не брідиться жінок
Завжди дає їм раду.
З-під легкого пера
Барвисто в'ється слово,
На прю відважно став
За рідну нашу мову.
Його не нищить час,
Лиш додає регалій.
Тож хай Всевишній дасть
Щоб так було й надалі.*

ВІТАННЯ ВІД ОНУЧОК

Дідусю, вітаєм тебе з ЮВІЛЕ-
ЄМ. Бажаєм тобі успіхів у роботі,
здоров'я, щастя, а також чемних
внуків та дітей. У цей урочистий
день у тебе будуть збуватись усі
мрії.

З любов'ю, твої внучки
Катеринка та Ксенія!

Тафія Криницька для Камінецького Ярослава Тригоровича

Знаєш 70 ... це багато.
Ти вже дідусь, а був просто татом.
А пізніше будеш прадідусем,
Але це, коли ми підростем.
В житті бували різні моменти.
Ти їх згадуєш, як із кіноленти.
Все, що було погане, давай забудемо.
Ти пам'ятай, ми тебе любимо!

ВИБРАНІ СТАТТІ У НАУКОВИХ ВИДАННЯХ

ІВАН ФРАНКО: НАЦІОНАЛЬНА ВЕЛИЧ – ШЛЯХ ДО ВЕЛИЧІ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКОЇ

Іван Франко як видатний митець, філософ і масштабна постать у світовій літературі був вищим від вузьконаціонального розуміння політики, історії, культури та освіти. Водночас, він стверджував, що не фаталізм матеріального світогляду, а саме національна ідея, віра в неї та активна діяльність виведуть Україну на шлях державної незалежності, бо «мусимо серцем почувати свій ідеал, мусимо розумом уяснювати собі його, мусимо вживати всіх сил і засобів, щоб наближуватись до нього, інакше він не буде існувати...».

Франкова велич, за словами Є. Маланюка, вміщала в собі своєрідний синтез всіх перелічених великостей, бо був він одночасно і суспільним діячем, і політичним мислителем, і ученим, і повістярем, і драматургом, і поетом – і то на такім рівні, і в такій повноті, яка нагадувала хіба мужів італійського Відродження [1, с. 253].

Нелегко було стати великим синові ремісника в історично і культурно zdeформованих східноєвропейських і політично-колоніальних безсупільних умовах нашої Батьківщини. І коли І. Франко саме в таких умовах і на цих теренах став Великою людиною, то завдячувати цьому міг лише собі, заплативши за свою велич важкою ціною своєї страшною біографією, щоденною жертвою свого понадлюдського труду і щоденною боротьбою з оточенням, обставинами і самим собою. Отже, ставевій силі своєї волі та характеру – своєї винятково особистості. Бо особистість – і є, власне, те, що найбільше вражає і вражатиме в нім. В його характері і нетрадиційній, майже неукраїнській, волі – саме еконцентрована його велич і тієї величі таємниці [1, с. 254].

«Той град катастроф, що спадають на життя Франка з якоюсь фатальною послідовністю, той брак виходу в творчість, іменно творчість поетичну, бо, поза всяким сумнівом, Франко був уродженим поетом, та «жебрача бідність», як це окреслив Павлик, – то все було приділено Франкові в занадто вже великих дозах, цілком достатніх для заломання навіть сильного характеру, навіть непересічної людини.

Рамки життя днів його творчого існування становили як би доживотну в'язницю...

Та це все – в плані матеріальнім, а матерія була безсила перед духом тієї людини [1, с. 254-255].

У добі, в якій формував себе Франко, панували доктрини позитивізму, раціоналізму, соціалізму і навіть анархізму, віра в соціологічний дарвінізм з мирною еволюцією до земного раю, фанатичне обожнювання поступу і зведення природного патріотизму до неприродної «класової свідомості». Цей ідеологічний комплекс епохи, що був, дійсно страшний і непохитний, як скала,

Франко зі зброєю розуму, яку мав від народження і яку все своє життя ставив і вдосконалював, мусив «лупати».

Великий Каменяр, за обраним висловлюванням того ж Є. Маланюка: «мусив ту скалу прорубувати. І він її прорубував – в холод і спеку, день і ніч, рік за роком, невпинно, систематично-послідовно – аж крізь отвір у скелі показалося світло історичної дійсності, світло багрове й димне, від пожежі і крові. Але тунель був прорубаний, і неволя, неволя інтелектуальна, надлюдським трудом Франка була переможена.

Не пригадую собі в світовій поезії такого апологета й співця розуму – інтелекту, як Іван Франко» [1, с. 256].

Творчість геніального українського письменника, вченого і громадського діяча Івана Франка, духовна спадщина якого за приблизними підрахунками сягає ста томів, була в радянські часи значно сфальсифікована і частково замовчувана.

Як відомо в молоді роки І. Франка захопила хвиля соціалізму, яка в ті часи прокотилася по всій Європі і знайшла своє відображення в його поетичній і прозовій творчості, зокрема в поезіях «Каменярі», «Товаришам із тюрми», «Земле моя», в романах і повістях «Воа constrictor», «Борислав сміється», «Захар Беркут» та інших талановитих творах першого періоду його творчості.

Разом з Михайлом Павликом він став 1890 року організатором радикальної партії в Західній Україні, яка ставила собі за мету захищати галицьких трударів від гніту польської шляхти.

Великий вплив на формування світогляду молодого Франка мав Михайло Драгоманов, колишній професор Київського університету, який втік з царської Росії й видавав у Женеві журнал «Громада». Вчення М. Драгоманова мало на той час прогресивний характер, бо накреслювало федеральний устрій Росії на національному принципі, а також і тому, що пробуджувало Галичину до духовного зближення зі Східною Україною.

На початку 90-х років XIX ст. Франко відступив від федералізму М. Драгоманова, зробивши йому закиди щодо втечі від реального життя, пов'язання долі України з Росією і недооцінювання національного питання. Отже, учень поборов свого вчителя.

Зважаючи на підневільне становище України, розірваної між двома монархіями: царською Росією й Австро-Угорщиною, поет, що в ранній період творчості (1878р.) оспівував «братерство велике всевітнє», написав у 1880 році запальне «Не пора, не пора, не пора», в якому виразно виявляється національний аспект його світоглядної еволюції [2, с. 1].

Як цілком справедливо відзначала у «Передмові» до книги: Франко І. Я. «Мозаїка» внучка великого Каменяря З. Т. Франко, – про його постать більшість українців знають із трактування в радянському літературознавстві як «співця поневоленого народу», «провісника соціалістичної революції», «полум'яного борця», «яскравого виразника», що «гнівно засуджував», був «видатним», «визначним»,

«революціонером-демократом», «прогресивним», «близьким до марксизму», «поборником дружби» з російським народом.

Всі ці «почесні» титули були «науково обґрунтованими», «науково доведеними», вони переходили з праці до праці, деколи з сором'язливими застереженнями про його «нерозуміння» чи «окремі помилки», винними в яких були: відсталість Галичини, незнайомство з більшовицькою літературою, а також і те, що, мовляв, І. Франко не доріс до історичного матеріалізму, не піднявся до повного розуміння марксизму та ін. І хоч в розумінні цих авторів український революційно-демократичний письменник – це селянський письменник, саме Франкові належить першість в українській літературі в опрацюванні робітничої тематики, чим він випередив російську і навіть світову літературу. Але критики не допускали його до, в їх розумінні, світоглядно вищого – «пролетарського» етапу в літературі, бо це відводилося молодшому від Франка не тільки за віком, а й за часом відтворення цієї тематики Максимові Горькому.

Більше того, вважалося, куди вже йому, українцеві, та ще й з Галичини під Австрією, не членові РСДРП, зрозуміти твори Маркса і Енгельса. І це за умови, що І. Франко ще у свої 20-22 роки прочитав в оригіналі «Капітал» Маркса та «Анти-Дюрінг» Енгельса і на їх основі склав підручник з політекономії та програму галицьких соціалістів.

Цікаво, хто з сучасних доморощених «марксистів» прочитав хоча б у перекладі ці твори Маркса і Енгельса та ще й у студентському віці?

Отже, були причини з огляду на велич постаті І. Франка, саме до такого принизливого трактування його світогляду, бо хто ж, як не він наважився кинути тінь на тих, котрі пізніше здійснювали жовтневу революцію і піддав критиці окремі положення їх учення.

Ось чому до «найбільш повного 50-томного зібрання», як про це так голосно говорили радянські франкознавці, було не включено ряд «крамольних» творів І. Франка, які за своєю тематикою та ідейно-політичною спрямованістю не вписувалися в епоху застою. Вони

були відхилені редакційною колегією видання як «небажані, «помилкові», чи навіть «небезпечні», бо лили воду на млин тих сил, що були в конфронтації до комуністичної ідеології. Але ці твори (їх назбирається понад 10 томів) і досі не втратили своєї актуальності, а навпаки, набрали особливого значення в часи незалежності Української держави, бо вони багато в чому перегукуються з тими сучасними проблемами, котрі українське суспільство намагається розв'язати [4, с. 4-20].

Цілком слушно зауважує Дмитро Павличко: «Чим глибше вчитуюся в наснажені патріотичним духом твори Івана Франка, тим більше переконуємося, що він – не тільки предтеча вільної України, а й творець прагматичної системи завдань, од вирішення яких у двадцятому столітті залежало, а в двадцять першому залежатиме життя й сила нашої національної ідеї. Франко – будівничий української державності. Ми живемо в часи, коли майже всі перепроби, які нашому народові й нашій державі необхідно пройти, Франко передбачив, описав і, щоб нам не збитися з дороги, програмно опрацював». І далі: «Процеси внутрішньої консолідованості народу – власне, витворення нації із етнічної маси українців із своїми владними провідниками, проблеми будівництва демократичного ладу, в якому мають бути пошановані соціальні, економічні, творчі права людини, наші стосунки з державами-сусідами та з Європою, – щодо всього цього знаходимо проникливі поради у Франка» [3, с. 1].

Розглядаючи становище галицьких українців в Австрії та їх позиції як суспільної сили, що могла б відіграти роль у долі майбутньої української держави, Франко в опублікованій у 1883 році статті «Теперішня хвиля а русини» писав: «Найтяжча рана, котра тепер обезсилює нас в Галичині, – це розчвертовання нашої землі і нашого народу від величезної маси братів наших за кордоном. Чи ця рана не може бути загоєна? Раз тільки ослабне, розділяючи нас, кордон, а ми зовсім іншими очима змогли б глядіти на світ і на людей, тоді ми сміло змогли б вважатися народом, великим і свідомим своєї мети організмом» [12, с. 218].

Тільки об'єднаний в одному державному організмі, об'єднаний одними прагненнями народ може представляти політичну силу, що здатна домагатися реалізації національного ідеалу. З тим, як слушно заявляє Франко, жоден з урядів не рахуватись не зможе.

У 1895 році у статті «Ukraine irredenta» Франко формулює свої погляди про шляхи досягнення програми максимум у національному питанні. Питання політичної самостійності вважав він, вийде на порядок денний, маючи за собою і національну, і економічну мотивацію. «Політична самостійність можлива й в зв'язку з Росією, при федеральнім її устрою. До такого устрою пруть власне факти економічного життя...» [13, с. 262]. Отже, якщо виходити з реалістичного погляду то самостійна Україна бачиться Франкові й у демократичній федерації, тобто реальна прозорливість державності України може бути досягнена мирним, парламентським шляхом лише в демократичній федерації.

Застерігаючи від доктринерства, готових «формулою», від фактів, не опертих на статистичні дані та реальний український ґрунт, на конкретне економічне життя, Франко підкреслює, що «промисел так само, як і все інше в економічному житті, не є простим фактом, а вимагає детального досвіду, поки можна щось сказати про дороги, якими піде його розвій» [6, с. 261]. Чим не застереження сучасним політичним обіцяльникам, котрі декларують свої програми, не спираючись на реалії як внутрішнього, так і зовнішнього становища України. Потреби розуму і душі, підкреслює Франко, як і потреби життя матеріального, родять великі історичні події. «А раз відчуте буде – у кого з національних, у кого з економічних причин – потреба політичної самостійності України, то справа ця ввійде на порядок денний політичного життя Європи і не зійде з нього, поки не осушиться» [13, с. 262].

В опублікованій у 1896 році статті «З кінцем року» письменник, керуючись національно-патріотичними мотивами, докоряв наддніпрянській інтелігенції за її розрив з народом і пропонував їй посилювати роботу щодо формування національної свідомості мас. Коли бу-

дуть відчутні плоди такої діяльності, тоді «справа вільної, автономної України стояла б і в Росії, і в Європі як справа актуальна, що жде свого рішення, і, може, зовсім іншим шляхом ішов би розвій молодих українських поколінь!» [18, с. 229].

Закликаючи кращі сили української інтелігенції верстати шлях до простого народу, бо народ сам «виробляє свою організацію, дає інтелігенції готові форми, в котрі може вливатися зміст радикального, національно-політичного руху», І. Франко палко проголошує: «Сором українській інтелігенції, сором особливо молодому поколінню, коли воно не віднайде шляху до народу, не покладе основи до того, щоб Україну зробили політичною силою. Адже упадок абсолютизму в Росії буде не нині, то завтра, а конституційна управа дає поле готовим силам до конкуренції. Коли українство до того часу не буде готовою силою, то будьте певні, що й найкраща конституція перейде над ним до дневного порядку і куватиме на нього нові ярма. Бо дурня і в церкві б'ють, а на похилене дерево і кози скачуть» [8, с 229-230].

Ця стаття І. Франка викликала свого часу ряд спростувань і заперечень з боку Лесі Українки, зокрема у її полемічній статті «Не так тії вороги, як добрії люди», в якій вона намагалась довести, що докори наддніпрянцям безпідставні, а Франкові поради не оперті на знання життя українців у Росії. Однак, і Франка, і Лесю Українку об'єднувала одна велика мета, програма максимум – боротьба за національне визволення двох, роз'єднаних кордонами частин України, з-під ярма конституційної Австро-Угорщини і абсолютистської Росії, а полеміка велась через те, що не було вироблено єдиної тактики ведення цієї боротьби.

Багатовікова відсутність державності запрограмувала певну ментальність української інтелігенції, комплекс меншовартості. Але ж була і є в Україні значна частина людей з почуттям національної гідності, яке знаходить свій вираз у біоритмах національного коду. До плеяди кращих з кращих серед української еліти належав І. Франко, який своєю творчістю, особливо поетичною, давав вираз

сутності свого єства як поета і мислителя глибоко національного. Тим то і знаходимо відповідь на питання, чому так багато творів І. Франка – поетичних, публіцистичних, наукових чимало років замовчувалось, не включалось радянськими проімперсько-російськими ідеологами і літературознавцями як до 20-томного зібрання, так і до «найбільш повного» 50-томного видання. «Помилковість» Франка, за їх трактуванням, полягала в тому, що замість класового усвідомлення він вимагав національного, а замість звільнення від капіталістів та поміщиків – звільнення від тоталітаризму Росії і «конституційності» Австрії. І цього вимагав не якийсь там «буржуазно-ліберальний» письменник (якому і Бог велів багато чого не розуміти), а «революціонер демократ» [4, с.10].

Не оминув у своїй творчості Великий Каменярь питань рідної української мови, що і сьогодні є надзвичайно актуальними і важливими. Про них постійно на різних владних рівнях ведуться розмови, але конкретного вирішення вони не мають, ба, більше того – на них різні «знавці» хочуть нажити собі політичний капітал особливо в періоди президентських чи то парламентських виборів.

Прийняті в ряді регіонів України ухвали про надання російській мові статусу регіональної являють собою серйозну небезпеку утвердженню української політичної нації, є демонстрацією антиукраїнської і антидержавної політики, свавільне ігнорування прав етнічних українців на цих територіях.

До не включених редакційною колегією до 50-томного видання відноситься опублікована у 1905 році стаття «Дволичність чи двязичність», яка стосувалася москвофільства в Галичині.

У ній письменник критикує відступництво від рідної мови конкретного діяча галицького москвофільства І. Наумовича. Франко пише: «На мою думку, тут лежить глибока психологічна проблема, якої коріння сягає малодосліджених досі тайників – зв'язку з тими нібито конвенціональними, проте так дивно органічними системами звуків, що називаємо рідною мовою. Здається, що таке рідна мова? Чим вона ліпша для мене від усякої іншої і що мені вадить при на-

годі змінити її на всяку іншу? Практик, утилітарист, не надумуючись ані хвилини, скаже: пусте питання! Мова – комунікації людей з людьми, і, маючи до вибору, я беру ту, яка дає мені можливість комунікуватися з більшим числом людей. А тим часом якась таємна сила в людській природі каже: «Pardon, ти не маєш до вибору; в якій мові вродився і виховався, тої без окалічення своєї душі не можеш поминути, так як не можеш замінитися з іншим своєю шкірою. І чим вища, тонша, субтельніша організація чоловіка, тим тяжче дається і страшніше карається йому така переміна» [6, с.265].

Далі І. Франко наводить приклад двох геніальних українців М. Гоголя і Т. Шевченка: «Як безмірно корисніші були обставини, серед яких писав Гоголь у порівнянні до тих, серед яких пройшло бурлацьке та невільницьке життя Шевченка! А в їх духовній діяльності, що бачимо? У Гоголя прудкий хід на неосяжні височини артистизму, та на тих височинах заворот голови, внутрішнє роздвоєння, чорні сумніви і упадок в дебрі містицизму; а в Шевченка рівну, ясну дорогу все вгору та вгору, все на вищі, світліші височини, до таких гармонійних акордів гуманної євангелії, як «Марія». Які були причини такого кінця Гоголевої кар'єри, різні різно пояснюють, та все-таки серед тих речей важне місце займають відчуження геніального українця від рідної мови та його болюча внутрішня трагедія...» [6, с. 265-266].

Зрозуміло, що така оцінка розходилася з тим замовчуванням причин справжньої «болючої внутрішньої трагедії» Гоголя, що її робило радянське літературознавство. А правда, за І. Франком, полягала також і в тому, що «отее внутрішнє роздвоєння було також, можна сказати, трагедією нашого галицького москвофільства. Люди, що могли б зробитися позиточними діячами на рідній ниві, люди талановиті і працьовиті, перейнявши нещасною манією – міняти свою рідну мову на чужу, раптом робилися мов духово в часті спаралізовані, тратили живе чуття до живих потреб рідного народу і вимог сучасності» [6, с. 266].

Яких ще коментарів потребують ці слова Великого Каменяра? Як вони співзвучні з сучасним станом аморальності та прислужництва чужим народів ідеалам імперського великодержавництва значної кількості політиків, які думають одне, говорять інше, а роблять ще інше. Це відступництво доморощених кар'єристів, що засіли у центральних, так і в місцевих органах влади, від рідної мови, історії, культури, їх боязнь навіть слова «національний» свідчить, про подібність ситуації, коли кричать про «тотальну українізацію» із-за свого оплачуваного чужими ляльководами ренегатства, як це було свого часу із москвофілами, за словами Франка, «податливими на всякі подуви», на «відірвання від рідного ґрунту, поперед усього від рідної мови».

І як актуально звучать сьогодні слова І. Франка про те, що «одиноким якорем рятунку» таких людей «могла бути гаряча і непохитна любов до рідної мови і до рідного народу». Вона давала б їх «хиткому човну той доконче потрібний баласт, без якого нема рівного і певного курсу» [6, с. 266].

У не включеній до 50-томника невеликій за розміром статті «Сухий пень», опублікованій у 1905 році, І. Франко засуджує Емський указ про заборону української мови в Царській Росії. Фактами та влучними, колоритними і дошкульними висловами письменник показує, як в цілому російська суспільність не подала голосу на захист ув'язненої української мови, не виступила проти нищення російським урядом цвіту української нації не тільки в період засилля реакції, а й у період «весни» 1905 року, яку тому він назвав брехливою і фарисейською.

Критикуючи фальш, нещирість, фарисейство російського уряду, Франко підкреслює: «Хто хоче справді давати іншим можливість культурного життя, той не буде у себе дома відгороджувати 25 мільйонів людей неперелазним муром від джерела культури, яким є рідна мова» [11, с. 278].

З боєм і тривогою письменник констатує, що цілий народ, один з найбільших у слов'янщині, народ, що колись добровільно прилу-

чився до Росії, що «своїм приступленням до неї розломив ту китайську стіну, якою вона перед тим була відгороджена від решти світа, втягнув її в концерт європейських держав та в живе суперництво європейської політики, народ, що ніякою спеціальною провиною, ніяким злочином не дав причини до такого тяжкого засуду, протягом вже близько 30 років, не згадав, не помилував ніхто».

Пророче звучать слова Франка, що справа українського слова, українського розвою чужа для великоруської суспільності, засліпленої своїм державним становищем, що у справах державних вона думає так само, як її бюрократія, що витримавши гостру боротьбу з цією всесильною бюрократією, «українській суспільності прийдеться видержувати хронічну, довгу, але не менш важку боротьбу з російською суспільністю та крок за кроком відвойовувати собі у неї право на самостійний розвій» [11, с. 280].

Як це підтверджується всім ходом історії України і, навіть, в часи Помаранчевої революції та в період після неї!

Утрималася від включення в 50-томне видання його редколегія і невеликої замітки «Вік», написані в 1902 році, у якій Франко повів мову про обскурантизм «обрусителів» Галичини – москвофілів, котрі, «говорили, що ціле українське питання – фікція, польська інтрига, що ані український простий народ, ані тим менше українсько-російська інтелігенція не потребує, не хоче української книжки, бридиться українською мовою, особливо мовою нових українських письменників, не розуміє її» [10, с. 152].

На факт виходу в 1902 році в Києві, в умовах Росії «Української антології в трьох томах», великий наклад якої швидко розійшовся серед читачів, хоч ціна її була доволі високою, Франко з іронією писав: «Панове обрусителі, об'єдинителі і нівелятори так уперто та завзято говорять про малу вартість, не оригінальність, штучність української літератури! Вона – слаба і невдатна копія російської або польської, вона «фабрикується на замовлення» якихсь фантастів чи «злоумишленників», вона відірвана від життя, від «начал» та «духу» «рускаго народа», вона наскрізь антинаціональна та нездорова!

Диво! Яка ж сила пхає ту українську книжку в руки читачів – і то вже не сліпих або обдурених селян, але й інтелігентних, освічених «україноросів?» [5, с. 152].

Щось подібне маємо з українською книгою і сьогодні. Уряди міняються, а в Україні на одного українця – 0,7 книжки державною українською мовою і понад 10 книг російською мовою! Чи не диво?! А політики і владці приймають все нові рішення, затверджують заходи, дають голосні обіцянки і не виконують їх вже протягом 15 років поспіль у незалежній Українській державі!

На початку нашої статті йшлося про розум – інтелект І. Франка, бо проблеми розуму, за словами Є. Маланюка, «становила невідкличну сторінку в історії нашої національної мислі». У статті «Франко як явище інтелекту», написаній у 1956 році, Є. Маланюк на підтвердження чуда прозріння і пророчості як інтелектуального подвигу Франка наводить дві цитати.

Перша – з 1998 року: «Жорстокі наші часи! Так багато недовір'я і ненависті, антагонізмів намножилося, що не довго ждати, будемо мати (а, властиво вже маємо!) формальну релігію, основу на догмах ненависті та класової боротьби».

Друга – з праці «Що таке поступ?» з 1903 року: «Всеможна сила держави (марксистівської) налягла б страшним тягарем на життя кожної поодинокі людини. Власна воля і власна думка... мусила б щезнути... Виховання ... зробилося б мертвою духовною муштрою. Люди виростили б і жили у такій залежності, під таким доглядом держави, при якій тепер у найабсолютніших поліційних державах нема й мови. Така держава стала б величезною тюрмою, а хто держав би в руках кермо тієї держави? Цього соціал-демократи не говорять виразно та у всякім разі ці люди мали б у своїх руках таку величезну владу над життям і долею мільйонів, якої ніколи не мали найбільші деспоти».

Ця творча візія великого Провидця, як знаємо тепер, здійснилася до найменших деталей.

Ще у статті, друкованій 1886 року, під назвою «Із історії робітничого руху в Австрії» І. Франко писав, що в західній Австрії витворилася сильна соціал-демократична організація, що виробила собі програму «основану на доктринах Маркса та Енгельса, якій, незважаючи на її мниму свободолюбність, у основі лежить ідея деспотизму та поневолення не тільки тій, але ще більше душ і думок людських. Зріст тої організації в Австрії я вважаю великим нещастям для цієї монархії та для всіх її народів, яких члени пристають до неї» [9, с. 355].

Окрім попередньої, цитованої нами праці, до 50-томного видання творів Франка не була включена й опублікована в 1904 році стаття «До історії соціалістичного руху», бо її критичне вістря було спрямоване проти деяких положень вчення Маркса-Енгельса. В цьому творі Франко про Марксів «Маніфест» пише: що його «програма державного соціалізму аж надто часто пахне державним деспотизмом та унітаризмом, що переведений в життя міг би статися великим гальмом розвою або джерелом нових революцій», і далі підсумує: «Тай загалом всевладність комуністичної держави... в практичнім переведенні означала би тріумф нової бюрократії над суспільністю, над усім її матеріальним і духовим життям» [7, с. 422-423]. Прозірливість І. Франка тут очевидна.

Довівши в цій праці, що автори комуністичного маніфесту Маркс і Енгельс списали його з написаного на 5 років раніше маніфесту французького вченого-фур'єриста Віктора Консідерана, який не був ані комуністом, ані революціонером, Франко стверджує: «Але для сучасних і дальших поколінь буде добре, коли буде розбита легенда про їх месіанство і непомильність, про те, що вони з нічого створили «науковий соціалізм» і дали в своїх писаннях нову об'яву, нове євангеліє робочому народові всього світу. Добре буде, коли всі віруючі й невіруючі в нову релігію почнуть на її творців глядіти як на людей даного часу й оточення, що черпали свої ідеї з того оточення і переробляли їх відповідно до складу свого ума, для людей свого часу. Таке глядіння вменшить у вірних і невірних

партійну заїлість і фанатизм, улекшить порозуміння, а через це й працю для досягнення великого ідеалу – соціальної справедливості на ґрунті гуманного чуття» [7, с. 423].

Якби ж ці слова великого Провидця дійшли до керівників наших різноманітних партій, які своєю «заїлістю і фанатизмом» поборюють один одного, продаються заради збереження теплих місць у владних структурах, обдурюють людей нездійсненими обіцянками і, по суті, нехтують «ідеалами соціальної справедливості на ґрунті гуманного чуття», ба, більше того, стають сепаратистами, обрусителями та нівеляторами, не дбають про національні інтереси, про титульну націю, його мову і культуру.

У нашій статті ми майже не торкалися поетичних і прозових творів геніального письменника, зосередивши увагу в основному на його маловідомих сучасному читачеві, не опублікованих і замовчуваних в часи тоталітаризму літературно-критичних і публіцистичних творах. Однак, навіть у статті, опублікованій у 1893 році, «Програма молодих українців» І. Франко застерігає молодих авторів цієї програми від устрявання у примарну і з наукового погляду дуже сумнівну метафізичну щодо до суті національності суперечку. Він чітко зазначає: «Почуття національності і національної самостійності, що полягає в любові до свого люду, своєї землі, своєї мови, своїх історичних традицій і її духовної спадщини, власне як предмет почуттєвий, не потребує аргументації [10, с. 1].

Франко палко підтримує «Програму молодих українців» наголошуючи, що вони твердо стоять на національних позиціях, особливо в тій частині програми, де говориться: «Вважаючи, що кожен нарід може освічуватися із поведженем і користю для себе розвиватися на національному ґрунті і що в нас (Російській Україні) віднято змогу й працю на такому ґрунті розвиватися, ми дбаємо про те, щоб піднести і розворушити на Вкраїні національного духа, віджити і виробити серед інтелігенції й народу національні почування українські і на їх підставі бажання рідної школи з власною викладавкою мовою. Тим кожен Українець... повинен завсігди відрізняти

свою націю від інших і підносити національне питане й право української нації скрізь, де тільки можливо: в освіченому товаристві, в народі, у відносинах з урядом, в літературі не тільки московській та польській, але й на західноєвропейських літературах, не забуваючи одначе, що першим і найголовнішим обов'язком кожного Українця єсть писати рідною мовою».

Свою світоглядну позицію щодо програмних цілей «молодих українців» І. Франко висловив оцінкою: «Ми всіяко визнаємо і цілком поділяємо ці ідеали» [10, с. 7].

Саме собою розуміється – у Франка, як у багатьох наших письменників-класиків, є декларативні, закличні твори на тему визволення України. Але, як влучно наголошує Д. Павличко: «Є в нього і те, чого в них нема: українська національна ідея завжди виступає на тлі нашої національної трагедії, наш національний ідеал за Франком, має осягатися всіма зміслами нашої історії, наша держава нам потрібна насамперед для того, щоб зберегти і розвивати свою мовну й духовну самостійність як найголовнішу ознаку гідності саме в загальнолюдському розумінні. Одночасно наш національний ідеал Франко пов'язує з нашою майбутністю, з добрим часом, коли станемо в впорівень із вільними народами, що означає набагато більше, ніж мати свою державу» [3, с. 7].

Ці ідеали Іван Франко найдосконаліше висловив у поемі «Мойсей», зокрема в поетичному вступі до цього твору.

У цій геніальній поемі з унікальною метафоричністю подано трагедію і надію українського народу на краще майбутнє: віра в часи, коли Україна «огнистим видом» засяє «у народів вольних колі», переходить у гіркі роздуми кожного мислячого українця. Ця віра живила український визвольний рух протягом минулого століття. Сьогодні ми повинні стояти на ній, щоб зберегти і розбудовувати нашу державу, позбуваючись «духовного каліцтва, матеріального жебрацтва і рабського приривчання, що так боліло Франкові» [3, с. 7]. Це і є заповідь Івана Франка нам, українцям, заповідь про-

рока і вічного Мойсея, великого духовного творця і будівничого Української Держави.

Література:

1. Маланюк Є.Ф. Невичерпальність : поезії, статті : для ст. шк. віку / Є.Ф.Маланюк. – 2-ге вид. – К. : Веселка, 2001. – 318 с.
2. Неврлий Микола. Іван Франко й державність / Микола Неврлий // Літературна Україна. – 2006. – № 22. – С. 1.
3. Павличко Дмитро. Заповідь пророка / Дмитро Павличко // Літературна Україна. – 2006. – №16–17. – С. 1;7.
4. Франко З.Т. Передмова / З.Т. Франко // Франко І.Я. Мозаїка : Із творів, що не ввійшли до збір. тв. у 50 т / І.Я. Франко ; упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. – Львів : Каменяр, 2001. – С. 4–20.
5. Франко І.Я. "Вік" (1798-1898). Томи I, II, III. Київ, 1902 / І.Я. Франко / Франко І.Я. Мозаїка : Із творів, що не ввійшли до збір. тв. у 50 т / І.Я. Франко ; упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. – Львів : Каменяр, 2001. – С. 151–153.
6. Франко І.Я. Двоязычність і дволичність. 1902 / І.Я. Франко // Франко І.Я. Мозаїка : Із творів, що не ввійшли до збір. тв. у 50 т / І.Я. Франко ; упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. – Львів : Каменяр, 2001. – С.263– 277.
7. Франко І.Я. До історії соціалістичного руху. 1902 / І.Я. Франко // Франко І.Я. Мозаїка : Із творів, що не ввійшли до збір. тв. у 50 т / І.Я. Франко ; упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. – Львів : Каменяр, 2001. – С.400–423.
8. Франко І.Я. З кінцем року Франко. 1902 / І.Я. Франко // Франко І.Я. Мозаїка : Із творів, що не ввійшли до збір. тв. у 50 т / І.Я. Франко ; упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. – Львів : Каменяр, 2001. – С.221–230
9. Франко І.Я. Із історії робітничого руху в Австрії. 1902 / І.Я. Франко // Франко І.Я. Мозаїка : Із творів, що не ввійшли до збір. тв. у 50 т / І.Я. Франко ; упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. – Львів : Каменяр, 2001. – С.348–355.
10. Франко І.Я. Програма молодих українців / І.Я.Франко ; пер. з польс. М. Нечиталюка // Літературна Україна. – 2006. – № 23. – С.7.
11. Франко І.Я. Сухий пень. 1902 / І.Я. Франко // Франко І.Я. Мозаїка : Із творів, що не ввійшли до збір. тв. у 50 т / І.Я. Франко ; упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. – Львів : Каменяр, 2001. – С.278–282.
12. Франко І.Я. Теперішня хвиля а русинин. 1902 / І.Я. Франко // Франко І.Я. Мозаїка : Із творів, що не ввійшли до збір. тв. у 50 т / І.Я. Франко ; упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. – Львів : Каменяр, 2001. – С.218.
13. Франко І.Я. Ukraina irredenta. 1902 / І.Я. Франко // Франко І.Я. Мозаїка : Із творів, що не ввійшли до збір. тв. у 50 т / І.Я. Франко ; упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. – Львів : Каменяр, 2001. – С.261 262.

ГЛИБИННІ КОРЕНІ ПРАУКРАЇНСЬКОЇ МОВИ – В ПОЧАТКАХ СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: ШТРИХИ ДО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

«Вглиблююсь в давність письмен санскриту,
Праукраїни духом сповиту.
Леготом ласки, вибухом гніву
Згашаю в серці сльозу скипілу.
Мій сивомудрий, древній мій Львово,
Навік послули твої левове?
Допоки в серці, немов спокуту,
Носити правду, олжею скуту?!»

*(Із книги Я. Камінецький «В незрадних
ритмах Левого міста», 2005 р.)*

Україна переживає не найкращі часи. Ідея національного відродження втрачає свої оберти, національний дух піддається руйнації як з боку своїх перекинчиків та манкуртів, так і з боку «доброзичливих сусідів», що вважають нашу Державу зоною своїх інтересів.

Інформаційна експансія, перекручування фактів історії України, як давньої, так і недалекого минулого, зокрема етноциду українського народу в часи Голодомору, приголомшують весь світ. Тут же й топтання нашої культури та духовності, зневажання національної гідності й, особливо, української мови, яка є найсвятішим оберегом нашої державності і запорукою згуртування нації, забезпечення нашої незалежності, творення нормальної, міцної держави.

Отже, українському народові, особливо підростаючим поколінням, потрібна правда, яка, як відомо, – лиш одна. Як влучно висловився народний артист, лауреат Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка Анатолій Мокренко:

«Надто багато правд колотять нині наше суспільство... А правда ж таки – одна. Шматують її, як і всю Україну, свої ж таки громадяни. Душу її, долю її шматують. І всі, бач, чисті, бо мають право: демократія, свобода думки, свобода слова... А де ж громадянський обов'язок перед Україною? Чому ж не виконуються конституційні закони прямої дії щодо державності української мови? А тому, що

дозволено оту єдину українську правду гвалтувати. Цинічно, нахабно й відкрито: плюралізм!»

Оці сумні реалії нашого сьогодення: масовий прагматизм, що дає гроші та посади і розтліває мораль; ігнорування питань культури, духовності, освіти і виховання дітей та молоді; слугування влади радше антикультурі, ніж національним інтересам; відсутність достатньої культури й інтелігентності в самій владі не сприяють плеканню національного духу, забезпеченню життєдіяльності нації.

Чи не гіркою є статистика, що за останні десять років в Україні спілкування російською мовою в побуті зросло на десять відсотків?!

Видатний український письменник Михайло Слабошпицький про таку ситуацію в нашій культурі, в питаннях утвердження державності рідної мови висловився: «Україна – зона культурного лиха».

До нього приєднується видатний український поет і громадський діяч Борис Олійник, якого тривожить стан, що – «культура посту-пово пригасає», «вона сповзла до кризової ями», що «майже повністю зруйновано індустрію з випуску художніх фільмів, кіностудії та прокат фільмів», «йде обвальне падіння накладів книг», що «в Україні видається лише 1,2 книжки на особу, тоді як в Іспанії – 7,8, в Росії – 4,5, у Білорусі – 4,1», що «Програму «Забезпечення розвитку та застосування української мови» виконано менше, ніж на половину», що «протягом тижня на різних телеканалах демонструється понад 30 фільмів жаків, бойовиків і еротичних стрічок, при цьому значна частина їх транслюється до 21 години». Отже, нахабно порушується українське законодавство «Про захист суспільної моралі» і «Про рекламу».

Подібні речі відбуваються й у вивченні історії української мови, дослідженнях її давності та походження. Вірогідне московській науковій школі українське академічне мовознавство не хоче заглядати далі, як у XIV століття, і в нинішні незалежницькі часи ще володіє синдромом низькопоклонництва перед російсько-більшовицькими лжетеоріями «єдиної колиски», не помічає прадавніх коренів нашої рідної мови, вперто не визнає пам'ятками украї-

нської мови наші корінні географічні назви, імена і прізвища людей, а послуговується вигаданими в московських кабінетах, так званих давньоруської та слов'янської мови, а українські землі замість Русь – Україна називають Південна Русь і навіть в «Етимологічному словнику літописних географічних назв Південної Русі» жодна географічна назва не виводиться від українського мовного кореня, а лишень зараховується до старослов'янських, іранських, іллірійських, германських мов. Наприклад, літописне урочище Липа – від якогось там іллірійського слова, назва літописної Росії – від грецького слова, річки Сутінь – від тюркського слова і ще багато дурниць, замість логічних пошуків витоків назв у мові населення тієї землі, де ті назви поширені, бо це звичайнісінькі слова з активного українського словника. Отже, вільно-невільно навіюють думку, що ми, українці, або набродили, або недоріки, які самі не дотумкали, як їм називати об'єкти свого рідного довкілля.

І це в час, коли з'являється все більше і більше досліджень, згідно з якими задовго до нашої ери вихідці із Проукраїнської Материни занесли масу своїх мовних одиниць до Індії, на Перське Нагір'я та в Південно-Західну Європу. А фактично величезна кількість наших мовних одиниць і похідних від них тепер повертається з названих країв до нас бумерангом і крушить можливість усвідомлення нами, як своїх, тисячі лексем ще трипільського прасловника української мови.

Це ж треба вміти докотитися до такого людям, котрі називають себе вченими! Як то треба не шанувати свою галузь науки, щоб не побачити масу прадавніх українських слів, закарбованих в іменах і топонімах! А це ж пам'ятки української мови ще сонцепоклонницьких часів і ніщо не видає їх за спільнослов'янські, бо в них є індивідуальні лексичні корені, граматичні форми і фонетичні риси, які не повторюються в інших слов'янських мовах.

Загальноновизнано, що на території сучасної України в давнину жили індоарійські племена, частина яких у IV-II тисячоліття до нашої ери вирушили до Індії, Перського Нагір'я, Південної Європи.

Окрім археологічних розкопок і знахідок, сьогодні до пізнання світу наших пращурів активно залучається мова, слова, їх етимологія, історія мови, бо все може бути названим (предмети, речі, дії, тощо) тільки після того як стане об'єктивною чи суб'єктивною реальністю в матеріальному і духовному світі людини та її діяльності. Саме тому мова та її історія розкривають і висвітлюють реалії існування народів та їх держав.

Все більше з'являється наукових досліджень та висновків про санскрит – літературну давньоарійську мову, що, як відомо, вживалась у Стародавній Індії.

Перший український санскритолог Володимир Шаян звернув увагу на величезну подібність санскритських лексем до слів сучасної української мови. Це явище так його захопило, що він віддав його вивченню все своє життя.

Подібність санскриту й української мови простежуються не лише в основному лексичному фонді, а й у граматичній будові, тотожності чисельних префіксів, суфіксів, часток, наявності відмінків і відмінкових закінчень, кличної форми тощо.

Ось тільки деякі лексичні сходження:

терміни спорідненості:

тата – тато; мата, матар – мати, матір; нана – неня; дада – дід; пардада – прадід; бграта – брат; свастрі – сестра; суну – син; відгва – вдова.

займенники:

ту – ти; свій – свій; тваї – твій; маї – мій; катара – котрий; татсама – той самий; та – та; тат – той; то – те.

числівники:

аді – один; дві – два; трі – три; чатура – чотири; даса – десять; багута – багато; трітій – третій; шаштха – шостий; двішата трідаша чатварі – двісті тридцять чотири.

частини тіла:

наса – ніс; бгру – брова; гріва – шия, грива; хаста – кисть; мурдга – обличчя (морда); стана – стан, груди.

прикметники:

крішна – красний, гарний; прія – приємний; нава – новий; сукха – сухий; нанга – нагий; швета – світлий; уткріта – відкритий; паріпурна – переповнений.

іменники:

уда – вода; муша – миша; шуло – шило; манса – м'ясо; тама – тьма; біджа – зерно, збіжжя; набга – небо; набгаса – небеса; кута – куток; самбгар – собор; раса – роса; двара – двері; гірі – гора; ватар – вітер; юшіка – юшка; чашака – чашка; коша – кіш; плавана – плавання; парівартана – переміна, перевертання.

дієслова:

смаяті – сміятися; рудаті – ридати; бгаяті – боятися; плаваті – плавати; кагаті – казати; бгагаті – бігати; ліп'яті – ліпити; лубг'яті – любити; будг'яті – будити; джіті – жити; чуматі – цілувати, цьомати; піті – пити; ліг'яті – лизати; джнаті – знати; падаті – падати.

службові слова:

хат – геть, тада – тоді; проті – проти; ну – ну; на – ні; то – те.

Санскритом написані найвизначніші пам'ятки стародавніх індійців – веда, а також епічні поеми «Махабгарата» і «Рамаяна». Слово «веда» означає «відання», «знання», відати – «знати». Усіх вед – чотири, вони мають загальну назву – чатарведа, що не потребує перекладу. Слово «санскрит» означає – «досконало оброблений», «відшліфований», «культурний». Існує кілька різновидів санскриту: ведійський, епічний, класичний і буддійський. Найдавнішим вважається ведійський санскрит.

У пам'ятках, написаних санскритом, особливо «Рігведі», «Махабгараті» й «Рамаяні» багато точок дотикання з Україною, українцями й українськими реаліями. Як стверджує український вчений сходознавець-індіолог Степан Наливайко, наш фольклор зберігає основний міф «Рігведи» про битву громовержця Індри з могутнім асуром-демоном Врітрою, який у наших веснянках виступає як злий цар Ворот або Воротар, «Рамаяна» виявляє тісну спорідненість з українськими звичаями і обрядами, у «Махабгараті» боги, царі, му-

дреці й могутні воїни носять імена, які сьогодні побутують в українців як прізвища; діють племена і народи, що їх античні автори (грецькі, римські) фіксують і на території Давньої України. З цього напрошується висновок: предки сучасних українців брали участь у подіях, описаних у «Махабгараті», а ці події у своїй більшості відбувалися на території Давньої України.

Українські прізвища: Баглай, Бакота, Бушма, Вишень, Гупало, Кришень, Кундера, Манджула, Панікар, Хопта, Чамара, Шандра, Шіваненко, Шудря та багато інших згадуються у ведах. Мають своїх двійників в Індії українські назви міст і сіл: Вишнопіль, Краснопіль, Канів, Миргород, Миропіль, Райгородок, Самгородок, Тараща, Трипілля, Чигирин, Умань, Ямпіль та інші.

Санскрит допомагає по-новому поглянути на українські імена і назви. Наприклад, у «Рігведі» й «Махабгараті» чимало імен з компонентом «шравас», тотожним слов'янському – слав: Вішравас, Пар'яшравас, Бгурішравас, Багушравас тощо. Вони тотожні нашим історичним і сучасним іменам Віслав, Переяслав і Богуслав, а останні три імені Переяслав, Борислав і Богуслав означають назви міст України. Досі щодо походження і значення цих імен і назв давали пояснення: Переяслав – «перейняти славу», Борислав – «славно бореться», Богуслав – «Бога славлячий». І тільки санскрит дозволив з'ясувати, що ті три назви мають однакове значення, бо компоненти Паря-, Бгурі-, Багу- в санскриті – синоніми, що означають «багато», «дуже», «вкрай», «надзвичайно», «винятково». Отже, всі ці три назви і всі три імені мають однаковий зміст – «Багато-славний», «Велеславний», «Преславний».

Характерно, що ці й подібні назви та імена в сучасних індійців і сучасній Індії не вживаються, а в Україні побутують і досі. Це пояснюється одним – подібні імена були принесені ведійськими аріями – «оріями» на територію Індії з місць свого попереднього проживання, зі своєї прабатьківщини, тобто сучасної України. Таких прикладів дуже багато. Розміри статті не дають можливості їх наводити.

Зрозумілим стає одно, якщо в епічних пам'ятках на санскриті така величезна кількість точок дотикання з сучасною українською мовою, то, без сумніву, на нашій древній землі колись звучав санскрит – мова жерців, культури, науки, освіти і літератури – поряд із пракритом-мовою простолюду, воїнів, хліборобів, пастухів.

Активні дослідження в останні десятиліття санскритських джерел проливають яскраве світло на нашу багатовікову історію і культуру, так часто перекручену, хибно витлумачену чи оббріхану.

Санскрит, його дослідження дають і ще даватимуть у майбутньому велику спромогу по-новому, під зовсім іншим нетрадиційним кутом зору поглянути на нашу історію, культуру і мову як факти, що сягають тисячолітніх часових глибин, що творилися разом з історією найдавніших цивілізацій світу, і так часто тенденційно, викривлено, поверхово та непереконливо пояснювалися нашими сусідами – «доброзичливцями».

Рекомендуємо педагогам-україністам, філологам та історикам, глибше ознайомитися з доробками уже згаданого Степана Наливайка – трьох його книг: «Таємниці розкриває санскрит» (2000 р.), «Індоарійські таємниці України» (2004 р.), «Українська індоаріка» (2007 р.).

Варто їм ознайомитись із науково-публіцистичним збірником «Духовна велич України» (2004 р.).

Вагомий внесок у дослідження глибинних витоків рідної історії однієї з найдавніших держав світу - України зробив єдиний на Львівщині санскритолог Василь Коблилюх, особливо у праці «Українські козацькі назви у санскриті» (2003 р.).

У названій праці та в низці інших досліджень В. Кобиллюха неупереджений читач з незасміченою імперсько-шовіністичним мотлохом наших поневолювачів головою знайде в розкодованих словах санскриту історичні витоки та пракорені української національної ідеї.

Як відомо, світ безконечний. Безконечний він й у процесі його пізнання. Потрібно остерігатися і боятися людей, котрим усе ясно. Скільки ті, яким було все вичерпно ясно, знищили чесних, принци-

пових, розважливих людей, мудрих мислителів, що наважилися повстати супроти всезагальної, але хибної думки, віками усталеного, але помилкового уявлення!

Проблема спільності та спорідненості української мови й санскриту в спробах її розв'язання методами порівняльного мовознавства, вичитування санскриту через українську мову, її говори та діалекти, а української – через санскрит дозволяє дійти до висновку, що санскрит і є праукраїнська мова, вже відшліфована, впорядкована, досконало оброблена, культурна і писемна. Така мова могла виникнути лише на основі раніше від неї реально існуючої мови високорозвиненого народу. Отже, санскрит, як писемна праукраїнська мова, формувався на основі неписемної прото- і праукраїнської мови наших прашчурів.

Українських і неукраїнських дослідників, які таке стверджували, в тоталітарні часи фізично знищували, зупиняли, переслідували, забороняли, виключали з університетів (як і Василя Кобилюха), ліквідовували спроби вивчення санскриту в українських вищих школах. Поневолювачі та понищувачі витоків, джерел, пракоренів духовних і матеріальних набутків української етнокультури добре знали, чому вони це роблять і чого вони бояться.

Цінними для дослідників історії української мови є відкриття зарубіжних і вітчизняних археологів. Це, в першу чергу, книги українських археологів Миколи Чмихова «Від яйця-райця до ідеї спасителя» (2001 р.), Юрія Шилова «Прародина ариєв» (1995 р.), «Джерела витоків української етнокультури» (2002 р.) та «Пращури. Прадавня історія Русі» (2006 р.), Вадима Мисика «За законом світоладу: Трипільська цивілізація і світогляд українського народу» (2007 р.).

Ось один із висновків із книги Ю. Шилова «Пращури»: «Відомо, що національні ідеї всіх часів і народів формуються навколо святинь рідної землі, освячених минувшиною (тобто історією). Чим давніше, тим святіше, бо перевірено часом, відзначено подіями, полито потом і кров'ю поколінь. А якщо вони жили з давніх давен, то

будемо жити і ми, й наші нащадки! Навколо святинь (мови, фольклору, книг, руїн, могил, знаменних імен, дат і місцин) збирається еліта (священики, митці, науковці, педагоги, трудівники), головна ознака якої: це люди, спроможні знімати протиріччя між буттям-небуттям-буттям. За законами біології, коли, хоча б кожен двадцятий був елітний, тоді народ життєздатний, активний. Якщо менше, то народ деградує, самознищується і щезає в навалах чужинців».

Між тим українська культура має не тільки власне, але й слов'янське, індоевропейське, загальнолюдське значення. «В культурі України – корінь світової цивілізації», – стверджує названий автор.

Чех за національністю, археолог Вікентій Хвойка в 1893 р. виявив у м. Києві на Кирилівській вулиці залишки незвичайної, невідомої археологам культури. Розкопки біля с. Трипілля, Верем'я, Жуківці, Халеп'я, Щербанівка на Київщині підтвердили припущення археолога: в Україні відкрито нову неолітичну (останнього періоду кам'яної доби) культуру, яка отримала назву «трипільської». В 1899 р. В. Хвойка оголосив про своє відкриття на XI Всеросійському археологічному з'їзді в Києві. З цього часу розпочалося вивчення однієї з найзагадковіших культур на планеті. І хоч сьогодні трипільська культура належить до найбільш вивчених культур в Європі, широка українська громадськість, з відомих причин, з нею майже не знайома. Чому ж досягнення блискучої культури, яку однос тайно називають одним з найяскравіших явищ стародавньої Європи, так слабо популяризується в Україні? Відповідь відома: боротьба за власну історію – це більше, ніж пізнання минувшини.

Як стверджує В. Мицик в Україні пам'ятки Трипільської цивілізації розміщені на площі близько 190 тис. кв. км. Та ще культура Кукутені в Румунії та Молдові – 10 тис. кв. км. Такої території розселення не досягла жодна з археологічних культур у світі. Найновіші дослідження засвідчують, що Трипільська цивілізація існувала з 6 тисячоліття до нашої ери і проіснувала 2600-2700 років, вона внесла у світову цивілізацію відчутні здобутки в багатьох галузях, але найголовнішим є те, що вона дала людству нову розвинену тех-

нологію життя – хліборобство, котре визначило його долю на тисячоліття. У рівновіддалених місцях по всій території однаково розвивалися господарство, ремесла, мистецтво, його оздоба, культи і обряди. Повсюдно один орнамент і ті ж самі мотиви, особливо у рельєфній та мальованій кераміці.

В. Хвойка на згадуваному археологічному з'їзді заявив: «Народ, якому належали описані пам'ятки, був ніхто інший, як та гілка арійського племені, якій, по всій справедливості, належить ім'я протослов'ян і нащадки якої й донині населяють Південно-Західну Росію». Незважаючи на різку критику колег, В. Хвойка до кінця життя відстоював свої погляди: у Середньому Придніпров'ї «з незапам'ятних часів протягом цілих віків жив осілий народ арійського походження, й якому я вбачаю тільки наших предків – слов'ян і, крім того, вважаю його терен європейською прабатьківщиною».

Автохтонну теорію В. Хвойки підтримало багато вітчизняних вчених-дослідників: М. Грушевський, В. Щербаківський, О. Кандиба (Ольжич), Ю. Липа, В. Даниленко, В. Липинський, О. Знойко, Ю. Шилов, О. Трубачов, М. Чмихов, С. Наливайко, І. Черняков, Г. Лозко та ряд інших.

В той же час, офіційна історична наука в Україні гостро критикує намагання «ще більше удревнити український етнос» (П. Толочко, М. Котляр, С. Кульчицький, Л. Залізняк та ін.). Вважається неможливим, щоб український етнос існував уже 5-7 тис. років тому.

У 1908 р. видатний український археолог Федір Вовк відкрив у селі Мізин на Чернігівщині стоянку людей кам'яного віку, що існувала понад 20 тис. років тому. Знайдено серед предметів мисливського походження і предмети первісного мистецтва: прикрашені геометричним орнаментом – меандром вироби з бивнів мамонтів, фігурки жінок, птахів і тварин, підвіски і застібки для одягу. Ці знахідки, вік яких 20 тис. років, учені вважають неперевершеними шедеврами мистецтва кам'яної доби.

У книзі «Корінь безсмертної України» Володимир Паїк пише: «Відтоді й досі в побуті українського народу збереглися статуетки жінок і тварин, зображення пташок (з тіста на короваях) або з глини, меандрових композицій (на писанках, рушниках) точнісінько таких, якими були прикрашені браслети з Мізина».

Дивує, що донедавна в дослідженнях вітчизняної історії не було бодай згадки про «Велесову книгу», хоч інтерес до неї зростає і без неї не обійтися сучасному історику, тому вона все ж уведена в науковий обіг. Створення «Велесової книги» дослідники датують V-IX століттями нової ери.

У вступній частині до книги Степана Наливайка «Українська індоарика» науковий співробітник Інституту українознавства Міністерства освіти і науки України Сергій Наливайко, використовуючи науковий доробок автора названої книги, аналізує слова Дощечки 7 «є» «Велесової книги»: «Дажбог нас народив від корови Замунь, тому ми кравенці: скіфи, анти, руси, боруси й сорожці» і подає нам на роздуми етимологію слова «українці». За допомогою санскриту і залучення зібраного спостережливим і вдумливим дослідником Степаном Наливайком, різноманітного індійського, іранського, балтійського, слов'янського, українського матеріалу проливає нове світло на походження назви Україна.

Історія української мови – це найперспективніше джерело як для історичної науки, так і для українознавства! Адже «мова людини має прекрасну властивість нагромаджувати і зберігати багато чого з того, що людина пізнала за своє багатотисячолітнє проживання на Землі», – пише Станіслав Губерначук у своїй книзі «Карби трипільської доби в українських географічних назвах та іменах особових» (2008 р.).

Справді, «пам'ять народу, збережена в мові, сягає набагато глибших хронологічних рівнів, аніж нав'язує нам загальноприйнята в суспільстві версія». Дослідження багатьох українських вчених-лінгвістів, фольклористів засвідчують, що українські народні обрядові пісні, деякі казки, оповіді, легенди зберігають пам'ять про пер-

вісні часи.. Ось чому фаховий філолог С. Губерначук у названій книзі та в багатьох інших своїх працях, залучивши до аналізу українських географічних назв та корінних особливих імен санскрит, античні та ведійські джерела, український фольклор, доходить висновку, що мовні корені тисяч українських назв та імен мають свої початки ще в дотрипільську і трипільську добу.

Михайло Красуський – молодий учений-поліглот, поляк за національністю, ще в кінці XIX ст. дійшов висновку, що, вивчаючи й аналізуючи багато східних і європейських мов, він зрозумів – у центрі походження індоєвропейських мов стоїть українська мова.

Віщими є його слова: «Небагато минуло століть від часу панування латинської мови, але зараз її майже ніхто не розуміє, так само як німці не розуміють мови готів. Говори диких людей змінюються протягом декількох поколінь, мова ж українців, хоча також не в первісній формі, стоїть до нашого часу твердо, як непорушна скеля».

ЯКА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ПОТРІБНА УКРАЇНІ?

У сучасних умовах в Україні спостерігаються тенденції недооцінки людського фактора на виробництві, ігнорування ролі трудових ресурсів, неусвідомлення важливості підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації виробничого персоналу, формування нової виробничої культури, орієнтованої на людину та максимальне залучення персоналу до всіх справ на виробництві, вкладання коштів у всебічний розвиток особистості та її мотивацію до професійного саморозвитку, професійної майстерності, потреби навчатися впродовж усього життя.

Унаслідок цього протягом останніх років значно знизився потенціал кваліфікованих робітників у порівнянні з розвинутими країнами світу. В нашій державі менше 10 відсотків робітників є фахівцями високої кваліфікації, тоді як, наприклад, у США – 43 відсотки, в Німеччині – 56 відсотків. Спостерігається катастрофічне старіння кадрів: середній вік робітників у сфері матеріального виробництва становить 55-60 років. Повсюдно відчувається брак робітничих кадрів. Науковці стверджують, що через декілька років робітничими кадрами будуть забезпечені лише 30-37 відсотків робочих місць на виробництві. Спостерігається падіння престижу робітничих професій, неефективне інформування населення про попит на професії, недостатня участь суб'єктів господарювання в розв'язанні проблем професійної освіти і навчання (так у світі називають галузь освіти, яка, єдина на пострадянському просторі, ще має назву професійно-технічна освіта).

Нерозробленість науково-обґрунтованого прогнозу становлення ринку праці з урахуванням сучасних тенденцій розвитку економіки в державі спричинила неймовірні перекоси у формуванні трудових ресурсів, що породжує кадрову кризу: нестачу висококваліфікованих і кваліфікованих робітників та небувале зростання підготовки незатребуваних спеціалістів у вищих навчальних закладах.

Неувага центральних і місцевих органів виконавчої влади, а також суб'єктів господарювання призвела до незадовільної якості підготовки і перепідготовки робітничих кадрів як у професійних навчальних закладах, так і безпосередньо на виробництві, що пов'язано із застарілою матеріально-технічною базою для професійного навчання, слабким методичним забезпеченням навчально-виховного процесу в професійних навчальних закладах. Ця діяльність є неефективною, бо не спроможна задовольнити потреби ринку праці. В Україні середньостатистичний робітник проходить підвищення кваліфікації раз у 15 років, тоді як у розвинених державах – раз у 3-5 років.

Експерти з проблем глобальної економіки стверджують, що ХХІ століття стане епохою конкуренції за робочу силу, оскільки саме людський капітал, трудові ресурси держав є основними довготерміновими факторами конкурентоспроможності економіки. Ні новітні технології, ні найновіша техніка, ні комфортні умови розвитку держав без якісно підготовленого виробничого персоналу не спроможні домогтися високої продуктивності праці, якості продукції та надаваних послуг. Досвід показує, що найстійкішою є економіка тих країн, в яких наявне неухильне зростання частки високоосвічених і висококваліфікованих робітників.

Формування економіки, заснованої на знаннях і вміннях, вимагає випереджувального розвитку системи професійної освіти і навчання. Цей розвиток є неможливим без досягнення європейського рівня освітніх стандартів з урахуванням національних особливостей, без проведення модернізації, розширення функцій та трансформації цієї системи у світовий освітній простір.

Назріла необхідність вироблення науково обґрунтованої державної політики розвитку професійної освіти і навчання, з урахуванням змін в економіці та суспільному житті країни, відмови від фінансування цієї галузі освіти за залишковим принципом. Ці проблеми є основним стримуючим фактором щодо задоволення потреб держави, суспільства й особистості в освітніх послугах у сфері

професійної освіти, забезпечення громадянам рівного доступу до якісного професійного навчання впродовж життя, що сприятимуть економічному зростанню держави та її безпеки.

Складається враження, що в розв'язанні цих питань сучасна влада, як у Центрі, так і в регіонах або діє непрофесійно, або свідомо підриває основи державності: духовно-моральні устої та національне виховання молоді, економічну стійкість країни, керуючись інтересами не суспільства, а окремих політичних партій чи амбіцій окремих політичних гравців, ігноруючи волевиявлення і потреби українського народу. Великим непорозумінням у державі є підготовка майже 80 відсотків молоді, що здобула повну середню освіту, у вищих навчальних закладах при потребі у спеціалістах менше 20 відсотків, а в професійно навчальних закладах – лише 20 відсотків при потребі 80 відсотків у кваліфікованих робітниках.

У час, коли в Україні спостерігається величезний дефіцит робітничих кадрів, допускаються такі необдумані дії, як курс на ліквідацію ряду малокомплектних професійно навчальних закладів, не розуміючи, що ці навчальні заклади незаповнені із-за вкрай низького прохідного балу у вищі навчальні заклади при незалежному тестуванні (124 бали – це за п'ятибальною системою оцінювання – (трійка з мінусом)). Кількість підготовлених кваліфікованих, особливо висококваліфікованих робітників, потрібно збільшити у 2-3 рази, а Міністерство освіти і науки України вищим професійним училищам і центрам профтехосвіти не видає ліцензій на прийом учнів, хоч саме ці заклади покликані відбирати кращих учнів із професійних ліцеїв та училищ і за рахунок продовженого терміну навчання й упровадження нових освітніх технологій вести підготовку так потрібних виробництву фахівців.

Невиваженим кроком Уряду України є постанова щодо передачі майже всіх професійних навчальних закладів на фінансування з регіональних (обласних) бюджетів, адже експеримент з регіоналізації цих закладів, який проводиться у трьох промислових територіях: м. Києві, Львівській і Харківській областях, не завершений, не ап-

робований в інших областях, в яких є свої особливості розвитку економіки (переважання аграрного сектора, наявність дотаційних гірських районів, мала кількість професійних навчальних закладів, що не можуть забезпечити ці регіони робітничими кадрами та ін.). Це тим більш загрозливо через не розроблення розподілу функцій між центральними та регіональними органами управління профтехосвітою, не вирішення питань зміцнення їх кадрового потенціалу, законодавчого закріплення за ними відповідного статусу і повноважень. Міністерство фінансів і Міністерство економіки України не мають, методики передачі професійних ліцеїв та училищ на фінансування з Центрального на регіональні (обласні) бюджети. Не вирішено й питання власності професійних навчальних закладів (нині вони – у власності Міністерства освіти і науки України).

Не вирішені в державі наболілі проблеми трудового навчання і виховання школярів, переходу середніх загальноосвітніх шкіл до профільного навчання, створення в навчально-виховних закладах усіх рівнів державної служби професійної орієнтації, мотивації учнів до здобуття тих чи інших професій і спеціальностей (лише 20 відсотків школярів мотивовані на конкретну (розумову чи фізичну) працю), проведення кваліфікованої діагностики рівня здібностей, придатності до здобуття певних професій, відбору учнів за рівнем знань, наполегливості в навчанні та психомоторних якостей для здобуття відповідного фаху.

Ми часто звертаємося до світового досвіду підготовки виробничого персоналу, але майже не використовуємо історичного досвіду нашого народу. Придивімось до матеріалів Першого українського педагогічного Конгресу, що відбувся 2-3 листопада 1935 року в м. Львові з ініціативи Головної управи товариства «Рідна школа» в умовах нищення української освіти в польській державі. Відкриваючи Конгрес, голова цього товариства, професор Іван Галушчинський наголосив: «Головним завданням цього конгресу є устійнити виховання нашої молоді, що своєю можливістю вибивається понад інші справи особистого чи громадського життя. Коли наша

виховна діяльність має увінчатися бажаними осягами, то вона, як і кожна інша, мусить звернутися лицем до життя, до життєвої дійсності, та не сміє від неї відвертатись... Ця дійсність важна тому, бо на наших очах провалюються дотеперішні форми життя, обезцінюються давні вартості. Заразом народжується щось нове».

На Конгресі працювала секція фахового виховання, на якій виступили інженер Роман Білінський і доктор – інженер – Євген Храпливий.

У рефераті Р. Білінського «Достроєння школи до потреб нашого господарського життя» є такі слова: «Школа тоді сповняє як слід своє завдання, коли її вихованки є придатні своєму громадянству. Коли ж багато з них не знаходить праці, то це наводить здогад, що школа не зовсім відповідає потребам суспільності». Доповідач зауважує: «Щоб пізнати, в чім суть цього недостроєння, треба прослідити зв'язок між школою, професіями та безробіттям, передусім молоді, яка в тій школі вчилася».

Очевидно, оте нинішнє «недостроєння» загальноосвітніх, професійних і вищих шкіл в Україні призвело до того, що нині кожен п'ятий працівник з вищою освітою займає посаду, яка не відповідає ні рівню, ні профілю його освіти, а кожен третій – зайнятий на роботах, що не потребують вищої освіти. За п'ять останніх років кількість фахівців з економіки та права зросла в півтора рази, тоді як – інженерного профілю лише на вісім відсотків. Тривожною є тенденція до скорочення серед економічно активного населення частки працівників із професійною освітою, бо майже його третина не має ніякої професійної освіти. Збереження цих тенденцій може призвести до краху наше господарсько-економічне життя.

Актуальними залишаються думки Р. Білінського: «Якщо йде про пропаганду фахових шкіл, то вона потрібна передусім між масовішою верствою, головню міщанською, серед якої побутують погляди, немовби практичні фахи торгівля чи ремесло менш почесні від інтелігентських звань (професій). Ті погляди в наших обставинах шкідливі, тому їх треба поборювати і виказувати їх нестійкість.

Щодо нижчості, то вона ніколи не лежить у самім званні, тільки хіба в нижчій особистій культурі даної людини. Якщо її піднесемо, то відпаде всяка можливість балачок про нижчість того чи іншого фаху». Доповідач також говорив про те, що вибір звання, тобто професії, вимагає перевірки різноманітних чинників учня: індивідуальних, психофізичних прикмет людини, стану здоров'я, затребування на працю в окремих фахах.

«Ще важніше від навчання, – говорить доповідач, – є виховання... Успіх у господарському житті рішають не тільки знання і розум, але й особливіші прикмети характеру, як активність, меткість, підприємливість, рішучість, послідовність, роботящість, витривалість, словність, точність і солідність. У них усіх визначну роль грає вольовий чинник, у нас, українців, не дуже сильно розвинений... Людей непересічно здібних досить у нас, та ці здібності страшно часто марнуються через слабу волю. Легше знайти в нас людину здатну до одноразової самопожертви, як до дрібної, але постійної напруги. Тому школення волі й виховання характерів уважаю справою незвичайної ваги...».

Реферат «Потреба розбудови нашого хліборобського шкільництва» виголосив теоретик громадської агрономії в Західній Україні, доктор-інженер Євген Храпливий. Він наголошував, що хліборобські школи мусять жити духом і настроєм, що ним живуть хлібороби даного району. Педагоги мусять зв'язати хліборобське шкільництво з практичним життям, хліборобська школа має своїми фахівцями обслуговувати вимоги району, бути місцем, де правильно ведеться господарювання, бути зразком для дооколичних хліборобів.

Далі Є. Храпливий говорить, що завдання хліборобської школи – не тільки вишколення доброго фахівця-хлібороба, а й виховання громадянина. Учитель хліборобської школи мусить бути не тільки добрим фахівцем-агрономом, чи то фахівцем іншої спеціальності, якої йому доручено навчити, але він повинен бути також дуже добрим педагогом і громадським діячем, що громадську працю вважає складовою частиною свого завдання, як фахівця і педагога.

Ось як думали, про що дбали українські вчені-педагоги в умовах важкого стану народу під гнітом чужої держави, в положенні країни «територіально роздертої, внутрішньо розсвареної, культурно відсталой, економічно слабій».

Ось які надії покладалися на фахові школи, щоб «визволити в нації приспані, розсіяні і зв'язані своїми приватними інтересами сили, запрягти їх до праці на підйом народу, щоб підвестися, дігнати сусідів, щоб прийшов культ праці, суспільної корисності, щоб на місце нинішнього постійного питання: «Що я з того буду мати?» прийшло інше: «Що я можу дати спільноті?»

Найважливішою проблемою Конгресу, його завданням було вжити «усіх своїх моральних та інтелектуальних сил, усіх своїх здібностей, щоб намітити напрямні національного виховання».

На секції українознавства відчитав реферат на тему: «Українознавство у вихованні молоді» відомий український поет і драматург, професор-педагог Василь Пачовський. Він наголосив: «Ми вповні свідомі того, що українське свідоме покоління виховає тільки школа з українською мовою навчання, але пройнята наскрізь національним духом не зі становиська боротьби і ворожнечі до сусідів, а зі становища любові рідного краю... Коли школа з українською мовою навчання не має того хребетного стовпа, то вона виховує безхребетну інтелігенцію, яка в хвилі бурі і натиску готова до змін виховства, як безхарактерна, здібна до ренегатства не тільки свого народу, але й держави».

Які актуальні для нашого сьогодення думки і слова!

Надзвичайно важливими є висловлені доповідачем думки: «учитель мусить все вчитися, з кожної відомості черпати прочитаний матеріал до своєї святої цілі, – вічно творити, переживати і ніколи не повторюватися». Він «як громадянин і як людина має вічно образуватися і творити душею новий світ нового покоління... Він має творити нових людей, він формує через своїх вихованців родину, місто, громадянство, цілу націю».

Чи є такими вчителями сучасні вчителі, 70 відсоткам яких, як свідчує академік Іван Зязюн, батьки й учні при анонімному опитуванні висловили недовіру?!

Перший український педагогічний конгрес підняв багато і на сьогодні гостро актуальних проблем й у своїй резолюції підкреслив: «Повне національне виховання в усіх ступенях, категоріях і щаблях шкільних і виховних установ потребує господарського наставлення, і вони є одним із основних програмових елементів. Тому освіту вчительства повинно заокруглювати також знання економічних і господарських наук».

Нині найбільша частина бюджету нашої держави витрачається на соціальну сферу, в тому числі й освіту, хоч на практиці бачимо дуже низьку якість підготовки спеціалістів і кваліфікованих робітників, які не спроможні забезпечити високу продуктивність праці та якість товарів на ринку.

У народі побутує думка, що нові лідери-керівники держави зможуть домогтися швидкою зростання добробуту незалежно від результатів людської праці. Однак, процес розвитку економіки є еволюційним і довготривалим. Про це свідчить досвід розвинених країн, які століттями йшли до високого рівня життя. Лише через формування ринкових відносин, мобілізації самого народу до продуктивної праці, розвитку підприємництва, насичення ринку вітчизняними товарами, повсюдної організації якісної підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації виробників можна досягти зростання життєвого рівня населення.

Дослідження показують, що молодь в Україні в основному орієнтується на здобуття престижних, високооплачуваних професій. У результаті обирає не ті професії, до яких має відповідні дані і можливості. Часто молоді люди не здатні оволодіти обраними професіями на необхідному рівні, відповідно до вимог ринку праці та потреб держави. Більшість випускників середньої школи уникає професій, які потребують великих затрат фізичної сили, вважаючи їх неprestижними. Звідси великий дефіцит робітничих професій в

Україні. Не сприяють професійному самовизначенню й загальноосвітні школи (технологічний напрям профільного навчання – підготовки до професій з інженерії, техніки, механіки, а також – робітничих професій обрали тільки 52 школи з усіх 20 тисяч шкіл держави).

Наслідком такої «професійної орієнтації» є різке збільшення кількості осіб, що здобувають вищу освіту, і стрімке падіння рівня і якості їхніх знань і вмінь, бо у вищі навчальні заклади потрапляють практично всі, хто може оплатити навчання. Держава отримує спеціалістів низького рівня і не тих професій, яких гостро потребує.

Не сприяють поліпшенню ситуації й органи управління освітою (Міністерством освіти і науки України в минулі роки видано ліцензій на навчання у вищих навчальних закладах більше, ніж сумарно є всіх випускників середніх шкіл, закладів профтехосвіти, технікумів і коледжів, що дають середню освіту).

Показовим є й те, що кількість вищих навчальних закладів в Україні в чотири-пять разів перевищує кількість вишів у Великобританії, Франції, Німеччині, Італії, Іспанії, Польщі, Румунії. При тому більшість приватних вишів в Україні не мають власних приміщень, відповідної кількості науково-педагогічних кадрів, не займаються науково-дослідною роботою. В багатьох навчальних закладах процвітає корупція, хабарництво, побори із студентів за складання заліків та екзаменів, що призводить до ситуації, коли студенти фактично не вчаться, не відвідують бібліотек, не читають відповідної літератури, підручників і посібників.

У заклади професійної освіти в основному йдуть випускники шкіл, батьки яких не спроможні платити за навчання, або ті, котрі при незалежному оцінюванні отримали менше 124 балів, що відповідає за п'ятибальною системою «двійці з плюсом», тобто це діти нижче середнього рівня розвитку. Проблематично, чи можна з них у потрібній кількості підготувати робітників високої кваліфікації – «професорів» своєї справи. Чи не через такий стан з підготовкою кадрів маємо багато аварій, катастроф, нещасних випадків, нанесення шкоди та інших неполадків.

Дослідження показують, що понад 60 відсотків українських студентів після здобуття вищої освіти мають намір працювати за кордоном, в заможних країнах. Отже, здебільшого наша молодь не збирається працювати над тим, щоб змінити ситуацію в нашій державі на краще.

Україна у значній мірі є кримінальною державою, а це пов'язано з незадовільним вихованням молоді. Водночас опитування та дослідження серед дітей та юнацтва показують, що українська нація ризикує перетворитися в націю безпробудних п'яниць і курців, адже за інформацією Всесвітньої Організації охорони здоров'я, Україна посідає перше місце у світі за зловживання алкоголем і нікотином дітей та молоді.

В значній мірі виправити ситуацію з вихованням і перевихованням молоді, прищепити їй любов до праці, до майбутньої професії, до своєї держави можуть професійні навчальні заклади. Саме в них молодь систематично вчиться працювати, застосовувати знання на практиці, перетворювати їх в уміння, набувати професійних навичок. Тільки в цих закладах є педагоги – майстри виробничого навчання, котрі мають вищу освіту різних рівнів акредитації, високий робітничий розряд і досвід роботи на виробництві. Особистий приклад майстра – найголовніше у становленні майбутнього фахівця-професіонала. В цьому типі навчальних закладів є великий педагог – труд, на який відводиться більше половини навчального часу. А труд, – як підкреслював видатний український педагог Василь Сухомлинський, – є коренем моральності. Ці навчальні заклади не є тупиковими. В них учні здобувають повну середню освіту і кращі з них мають можливість продовжувати навчання і здобувати вищу освіту за набутим профілем. Як показує вітчизняний і зарубіжний досвід, добрими інженерами, спеціалістами різних галузей виробництва і сфери послуг стають саме випускники навчальних закладів професійної освіти.

Очевидно, що зростання обсягів науково-технічних знань вступає у суперечність з психо-фізіологічними можливостями учнів: для

засвоєння знань необхідно передбачити більш тривалі терміни навчання (Загальноосвітня школа переходить на 12 річний термін навчання, а професійні навчальні засади?).

Автоматизація інформатизація виробництва, швидка зміна техніки та технологій вимагають професійної мобільності працівника, його соціальної адаптації. Виникає потреба відбору найбільш здібних, обдарованих підлітків для підготовки «професійної еліти». Це має здійснюватися шляхом інтеграції змісту, форм і методів навчання. Стає доцільною інтеграція різних типів професійних навчальних закладів (створення галузей навчально-практичних центрів, центрів професійної освіти тощо).

Інженерно-педагогічні працівники професійних ліцеїв та училищ і підприємств повинні мати право на керівництво виробничою практикою лише після педагогічної підготовки, що підтверджується відповідним сертифікатом, який дозволяє стати керівником практики та отримувати за цю діяльність грошову доплату.

За останні роки в Україні змінилися соціально-економічні умови, вони вимагають прийняття нових управлінських рішень. Традиційна модель професійно-технічної освіти вичерпала себе. Дана галузь освіти потребує глибокого реформування

Функціонування цієї галузі ускладнюється недосконалістю управління нею, яке базується переважно на нормативних документах та досвіді минулого, але не використовує можливостей управлінської науки (прогнозування, моніторингове спостереження, врахування принципів самоорганізації тощо). Зміст управлінської діяльності базується на застарілих, малоефективних формах, методах і засобах. Недостатній контроль здійснюється з боку державних органів управління за діяльність більш як 1,5 тис. відомих та приватних навчальних закладів, що займаються професійною підготовкою, перепідготовкою і підвищенням кваліфікації робітничих кадрів. Застарілі механізми ліцензування нових професій не дозволяють швидко реагувати на зміни ринку праці.

У технологіях управління професійною освітою і навчанням відсутні методи соціальної й економічної діагностики. Низьким є інформаційно-аналітичний потенціал як центру, так і регіонів, наявний консерватизм, професійна не підготовленість керівників всіх рівнів управління до вирішення стратегічних і тактичних питань розвитку системи професійної освіти і навчання.

Навчальною потребою є впровадження нових моделей державно-громадського управління підготовкою кваліфікованих робітників з необхідністю підвищення ролі і відповідальності соціальних партнерів за реалізацію кадрової політики в регіоні. Потребують удосконалення механізми взаємодії місцевих громад із професійними навчальними закладами. Адже відсутність концептуальних програм розвитку регіонів, регіональних програм підготовки кваліфікованих робітників, науково обґрунтованих прогнозів розвитку ринку праці, жорстка централізація управління стримують розвиток системи професійної освіти і навчання. За в цілому позитивному процесі регіоналізації професійної освіти, перехід її на децентралізовану систему управління в усій державі повинен здійснюватися поступово, враховуючи стан розвитку ринкових відносин та професійної освіти в конкретних регіонах.

Важливо, щоб дві головні структури управління: державна (центральна) і регіональна розвивалися в діалектичній єдності, в органічній взаємодії, та постійно коригували близькі і віддалені цілі, які мають стати основою для, впровадження інноваційних управлінських технологій.

В Україні повинна бути розроблена і законодавчо закріплена стратегія розвитку трудових ресурсів у повній відповідності до сучасних вимог ринку праці щодо потреб у висококваліфікованих і кваліфікованих робітниках. Необхідно прийняти закон про соціальне партнерство в системі професійної освіти, тобто врегулювати взаємовідносини підприємств та інших соціальних партнерів з системою професійної освіти і навчання.

Потребують законодавчого врегулювання і взаємовідносини між закладами і органами виконавчої влади на місцях, створення методик розрахунків вартості підготовки кваліфікованих робітників з урахуванням термінів навчання, складності та наукоємності професій, їх матеріало- та енергозатратності.

У стратегії розвитку трудових ресурсів мають визначатися пріоритети в підготовці виробничого персоналу в системі професійної освіти і навчання та на виробництві, встановлюватися певні пропозиції щодо реальної потреби у підготовці кадрів у вищих і професійних навчальних закладах. Фінансування підготовки кваліфікованих робітників у професійних навчальних закладах має бути багатоканальним, де інвесторами є органи державної, регіональної, місцевої влади і роботодавці; доцільно створити умови для залучення додаткових позабюджетних коштів у цих закладах. З цією метою на законодавчому рівні потрібно встановити відповідні пільги для суб'єктів господарювання, інших сторін.

Формуванню ефективних фінансово-економічних механізмів сприятиме розробка методики розрахунку вартості підготовки кваліфікованих робітників з урахуванням складності професій, базової моделі розрахунку нормативу бюджетного фінансування на одного учня; цільового фінансування перспективних прикладних досліджень і соціально-освітніх проектів; запровадження нових економічних механізмів її функціонування, стимулювання інвестицій юридичних і фізичних осіб у розвиток професійної освіти, розмежування бюджетного і позабюджетного фінансування професійних навчальних закладів, здійснення їх економічної діяльності на засадах неприбутковості.

Розвиток професійної освіти в Україні залежить від багатьох чинників, зокрема: державної політики в цій сфері освіти; врахування світових тенденцій у науково-технічному поступі різних галузей виробництва; якості державних стандартів; науково-методичного забезпечення професійної підготовки робітників; підготовки нової генерації педагогів професійної освіти, їх педагогіч-

ної майстерності та соціальної захищеності; участі роботодавців у підготовці сучасного виробничого персоналу і створенні необхідної матеріально-технічної бази навчальних закладів.

Людські ресурси найважливіший чинник створення економічного потенціалу держави. Освіта, професійна підготовка є головним процесом якісного вдосконалення і формування людського капіталу, забезпечення конкурентоспроможності робочої сили в ринковій економіці.

Науково-технічний прогрес ставить нові вимоги до рівня освіти і підготовки на лише спеціалістів, а й робітників, праця яких інтелектуалізується. Разом з тим, як зауважує президент Академії педагогічних наук України В.Г. Кремень: «В умовах постійного загострення міжнародної конкуренції й нашого істотного технологічного відставання від провідних економічно розвинутих країн світу професійна підготовка фахівців має бути орієнтована на випереджувальний розвиток вітчизняної економіки». Цьому завданню має відповідати й розумне кількісне співвідношення у професійній підготовці спеціалістів у вищих і кваліфікованих робітників у професійних навчальних закладах. Це питання потребує негайного вирішення, бо існуючі перекося в підготовці у вищих і професійних навчальних закладах не відповідають головному принципові освіти – природовідповідності. Зрештою досвід багатьох країн: Німеччини, Франції, Австрії, Бельгії, Фінляндії, Чехії засвідчує, що пропорції у підготовці молоді у вищих і професійних навчальних закладах складають приблизно 30 до 70 відсотків. У Японії це співвідношення складає 50 до 50 відсотків.

Хочеться вірити, що нагальні потреби української держави та її економіки змусять виправити ситуацію, а в суспільстві вистачить здорового глузду і снаги для того, щоб забезпечити кожній людині умови для розвитку відповідно до її генетики, внутрішніх сил, таланту, можливостей і здібностей, формування її духовності та професіоналізму.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО У ЛЬВОВІ

Авторитетні дослідники життя і творчості Т.Г. Шевченка стверджують, що Кобзар у місті Львові не бував. У Галичині Шевченка стали відкривати лише в 1861 році, коли до Львова торговець книгами Михайло Димер привіз із Києва його книги. Ці книги, як засвідчував Михайло Павлик, «зробили в Галичині цілу революцію межи русинами». Встановлено, що ще за життя поета його твори знали члени «Руської трійці» Іван Вагилевич та Яків Головацький. У 1862 – 1865рр. п'ятнадцять Шевченкових творів помістили львівські журнали «Мета» і «Вечорниці», а вже в 1867 році у Львові вийшла двотомна збірка поезій Кобзаря.

Починаючи з цієї дати, культурно-освітня громадська організація «Просвіта», а пізніше Наукове товариство ім. Т. Шевченка зробили Львів центром популяризації творчості геніального поета на західноукраїнських землях через проведення Шевченківських вечорів по всій Галичині. Наукове товариство ім. Т. Шевченка також займалось виданням масовими тиражами творів нашого Пророка, а наприкінці XIX століття навіть домагалось присвоєння імені Шевченка майданові поблизу Порохової вежі у Львові та встановлення на ньому пам'ятника Поетові.

Львівський магістрат визнав ці домагання за «неможливі».

Отже, від першої спроби встановити пам'ятник Шевченкові у Львові прийшло вже понад 100 років.

Відомо, що перше бронзове погруддя Т. Шевченка у Львові виконав польський скульптор Ципріян Гобебський за фінансування цього проекту меценатом Костянтином Володкевичем. Планувалося встановити цей пам'ятник на вулиці Академічній (нині проспект Шевченка), але цього зробити не вдалося.

Кошти на спорудження пам'ятника Шевченкові у Львові збирались у всі часи та за різних держав. Проте минали роки і десятиліття, а пам'ятника Шевченкові так і не поставили. Куди поділися народні кошти, – джерела мовчать.

22 червня 1987 року, під тиском громадськості Львова, Рада Міністрів УРСР прийняла постанову про спорудження у Львові пам'ятника Шевченкові, адже ідея пам'ятника Великому Кобзареві набула масовості. На спеціально відкритий Товариством охорони пам'яток історії та культури рахунок надійшли сотні тисяч карбованців, але народні гроші знову кудись пішли. Високопосадовці вже незалежної України скандал зам'яли...

Обласний конкурс 1998 і республіканський 1989 років на кращий проект спорудження пам'ятника Т. Шевченкові не визначив жодного проекту-переможця. Радянська влада у Львові й області пропонувала різні місця встановлення пам'ятника поетові, але не в центрі міста, а на його околицях. Відомий український поет Богдан Стельмах, що мешкає у Львові, написав вірш «Пам'ятник», який прочитав у Львівській опері 9 березня 1989 року, під час проведення Шевченківського свята, в якому йшлося про спорудження пам'ятника Тарасові в історичному ядрі Львова. Ось декілька строф із цього знаменитого вірша, що підняв усіх жителів Львова і багатьох його гостей на відстоювання честі і слави Українського пророка:

*Товариство! Чи чули коли про таке ви? –
Виявляється, вже й тіснота нас дійма:
Вже у Львові по лінії Ленін – Міцкевич
Для Тараса Шевченка притулку нема.*

*Знову збурило спокій це вічне імення,
Скаламутило штиль керівної гори, –
Відіпхнути б його на якусь загумення,
На викописька псячі, на задні двори...*

*А через три строфи цього вірша далі такі рядки:
І нема що чекати – несім свої квіти
На проспект, де камінні чужинці стоять,
Та між ними – мужі, і жіноцтво, і діти –
Відвоюймо поетові нашому п'ядь;*

*Нині в'язка і завтра ... від мене, від нього...
Сон-трава і тюльпани, барвінок і без...
День у день, ніч у ніч хай росте буйногого
П'єдестал Кобзареві – гора до небес.*

*Насипаймо нещадно квітчасту могилу
В тому місці, де хочемо мати його,
І ніхто не згребе нашу волю і силу,
І доб'ємся, доб'ємся, доб'ємся свого!*

Сталося чудо – народ щодня наносив на місце, де б мав стояти пам'ятник Шевченкові, цілі гори квітів, які щоночі вивозили кількома вантажівками. Це місце назвали «клумбою». Біля клумби збиралися тисячі людей, в тому числі львівська громадськість: політики, митці, інтелігенція, молодіжні організації, які вимагали якнайшвидшого встановлення пам'ятника Кобзареві.

У 1990 році відбулося останнє засідання журі, яке підбило підсумок конкурсу на проект пам'ятника Т. Шевченкові у Львові. Було прийнято рішення: вважати конкурс завершеним; жодна робота не може стати переможцем; рекомендувати для допрацювання, як відносно кращий, проект молодих братів–скульпторів Володимира й Андрія Сухорських у співпраці з архітекторами Юрієм Хромеем та Юрієм Дибкою.

Брати–скульптори народилися і мешкають у Львові, обидва закінчили Львівський інститут прикладного та декоративного мистецтва (нині Львівська Національна академія мистецтв).

У березні цього ж року під головуванням мера м. Львова засідав оргкомітет зі спорудження пам'ятника, який підтримував рішення журі та запропонував доробити його проект і розпочати будівництво пам'ятника орієнтовно в 1991 році.

15 травня 1991 року розпочалося спорудження пам'ятника Т. Шевченкові. Місце побудови освятив і провів молебень настоятель Святомиколаївської церкви отець Володимир. Завдяки клопотанням нашого земляка, відомого громадського діяча в діаспорі Василя

Іваницького відлиття скульптури Т. Шевченка здійснювалося в Аргентині. Заступник голови Світового конгресу вільних українців Богдан Коваль пообіцяв надати львів'янам допомогу в спорудженні пам'ятника Українському генієві.

Урочисте відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Львові відбулося 24 серпня 1992 року, в першу річницю проголошення незалежності України, на проспекті Свободи.

Висота пам'ятника – п'ять метрів, матеріал – бронза. Постамент, заввишки два метри, зроблений із граніту та мармуру. Перед пам'ятником вимощено велику площу.

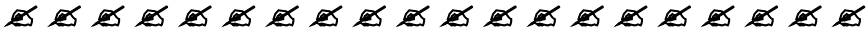
Образ Кобзаря – постать людини зрілого віку як мудрого батька України, як учителя та пророка. Мудрість віддавна в'яжеться зі старшим віком.

Шевченко постає «одягненим» у довгий плащ, який називається кирея, тобто довгий міський одяг. Скульптори зумисно не «вдягали» Шевченка традиційно, аби не відвертати деталями уваги від головного: обличчя і рук. Окрім того, кирея нагадує апостольську одягу.

Через чотири роки, в п'яту річницю незалежності України було відкрито 12-метровий елемент пам'ятника – бронзову «Хвилю Національного відродження». В цьому елементі подано ознаки теперішнього часу, часу відродження нації, часу її сподівань на докорінні зміни, часу революційного – боротьби ненасильницького характеру, що вилилася в боротьбу умів та інтелекту.

На велетенській хвилі бачимо образи історичних постатей українського народу, від давніх часів до сучасності, а над ними – образ Богоматері. Пам'ятник засвідчує перемогу віри і розуму над силою.

Пам'ятник Тарасові Шевченкові у Львові – це образ творця, пророка, мислителя, національного Месії, котрий живе в українському народі, що бореться і вірить своєму Світочеві.

«РОЗЖЕНУТЬ ТВОЇ ПІСНІ В СЕРЦІ ХМАРИ НАВІСНІ» (ПОЕТИ ПРО ТВОРЧІСТЬ КОЛЕГИ)

Левко Різник

ЛИЦАР З ПІДГОРАЮ (образок)

«Мій Підгорай – Звенигорода брат,
Міцна залага в древньому князівстві»

Ярослав Камінецький, «Підгорай»

У книзі «Вибраного» (2010 р.) в біографічній довідці виписано чималий реєстр важливих посад поета Ярослава Камінецького від часу закінчення Львівського державного університету ім. І. Франка до нинішнього дня. Він – і педагог, і науковець, і кандидат економічних наук, і член-кореспондент Національної академії педагогічних наук, а з 2005 р. – директор Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України.

От і дивота: яким то чином ще й поезія знайшла собі нішу в череді днів-років, завантажених безкінечною напруженою працею вченого-академіка?

Що ж, на жаль, ніхто поетичну творчість не називає працею, нема на Землі ні професійно-технічних шкіл, ні інститутів, ні університетів, ні академій, які випускали б фахівців з кваліфікацією «поет».

А є диво з див, якого таїна ховається у понятті «Логос», «Логос!» Чи, як у Євангелії від св. Йоана: «У почині було Слово, й Слово було Бога, й Бога було слово».

Євангельську сентенцію часто люблять згадувати деякі сучасні критики з міною першовідкривачів абсолютної істини на обличчях; проте спогадування біблійної мудрості вже чи не приїлося, а до істини ніхто й не підступився.

До поняття «Логос» підбиралися ще греки-неоплатоніки; воно має місце у вченнях індійських брахманів; до його розгадки наближалися філософи усіх епох, гностики й окулентисти. Всі сходяться знову ж таки на втаємниченому й містичному, що «Логос» – це «проявлене божество», простіше еманация Творця в людській свідомості в формі «звуку», «слова»; «голос» – Божество проявляється в людському «Его», в його мисленні.

Очевидно, невдача пошукачів істини в тому, що вони хотіли охопити лаконічними формулами весь огром значимості «слова» для людського пізнання Універсуму, – що без Божої ласки неможливе. У «слові» справді криється настільки велика таїна, що проникнути в її глибини ще не вдавалося нікому, – поки Людина ще в «пелюшках» на дорозі наближення до Абсолюту.

А поети – це люди-практики, які не прагнуть розгадувати нерозгадуване, а в поті чола працюють зі «Словом-Логосом», прославляючи від рядка до рядка його незбагненну велич. Тому поет може пробудитися в будь-якій людині, незалежно від професії, рівня освіти, наукового звання, завантаженості щоденною виснажливою працею. У цьому теж величезна загадка. «Поети-профі» дуже ревниво позирають на «пробудженого», який не з їхнього кола, не закінчував з ними філології в університеті, не ставить «віршування» на перше місце в буденній бучі боротьби за «хліб-насушний»; відразу люто обзивають зухвальця знущальним – «графоман», – замість того, щоби радісно вітати його, як брата, як «вибраного» Божеством. За визнання, таким чином, «новому» доводиться тяжко боротися. (Може, то й добре, – бо в тій боротьбі він позбавляється незграбності неофіта, набуває віртуозної майстерності, – що й у своїх творах іноді набагато випереджує «класиків», відкриваючи в собі «друге дихання»).

Ярослав Камінецький відважився вступити в містичний світ «Логосу» не відразу, не в супрязі з своїми університетськими подругами, – котрі, поки він офірував усі сили й здібності профтехосвіти робітничого юнацтва, долав кар'єрні щаблі, вже «віршували» на

повну силу. Лише в 1996 р. видав першу поетичну збірку «Невідлітна птаха».

Щоправда, ніхто з «класиків» не сичав на нього поза очі лютим – «градоман». Бо його володіння «словом» було на рівні належному щодо «професійних» вимог. Звучали тільки претензії: чого так не рано... Звучали, звісно, банально, – бо в народній пісні про косарів співається мудро: «Хоч не рано почали, та багато утяли».

Справді ж – ніколи не пізно починати діло добре благословенне Богом. Тим паче, яке щастя, що людина, яка багато чого досягла в житті, забезпечена, не зійшла на манівці – не віддалася гріховним задоволенням гріховної плоті, а жертовно посвятила себе «Слову», – яке від Бога. Пошукала в «слові» стежку єднання з Універсумом, який є – божественним ритмом звукових, електромагнітних, гравітаційних і ще хтозна яких коливань.

Тяга до ритмізованого слова, отже, не проста, а жертовна й справді метафізична в містичному змісті, – якщо зважити на те, що людство ще до винайдення писемності співало й танцювало – і не згірш, ніж у нашу цивілізовану й глобалізовану епоху.

Ярослав Камінецький за короткий час, надолужуючи прогаяне, видав чотирнадцять поетичних збірок – і тільки як вияв свого бажання прислужитися рідному «слову», як жертовний даток рідній культурі, не отримуючи ніяких матеріальних віддач за це, – навпаки, велика трата енергії, здоров'я, часу й власних матеріальних ресурсів. От яка сила в містичній таїні «Логосу», що людина не шкодує нічого, аби лиш відчути себе провідником від Творця до людських сердець... Щоправда, часто нечулих, обмежених своїми банальними побутовими потребами, – чому й поет не завжди пожинає хоч краплину вдячності за свою пожертву.

Однаке звернення до поезії в Ярослава Камінецького не випадкове. Очевидно, поетом він і народився та виростав з дитинства, рано збагнувши привабу навколишнього світу, – чому ж у вірші «Підгорай» пише прочулено:

*Мої Зарудці – днів дитинних рай,
Що потаємним виповнений змістом.*

А праця з дітьми в профтехосвіті десятиліттями – чи не лишала якнайглибшого сліду в такій вельми вразливій душі?! Таким чином роками накопичувався досвід життєвий і мисленний, і переживальний, який не міг врешті-решт не вилитися в ритмізовані рядки, повні тих же медитацій про життя, про «дитинний рай», про рідну мову, про Україну, про українську матір, що страждала в «голодомор» – і фізичний, і духовний... (недарма якраз про ту матір в поета народилися дивовижної напруги життя рядки: «Та не згасити пам'яті свічу, – Стоїть в очах мені Всевічна мати І скрутно в душу дивиться скорботну»). У роздумах... у роздумах був завжди педагог-освітянин! Так і написано в поезії «Задума»:

*На прибережжі я в задумі,
Одним-один, мов пілігрим,
Сумую в самотинній стумі, –
На сцені життєвої гри.*

А про що конкретно так тяжко задумався – та ще й зі «смутом», оглядаючи уважно ретроспективно «гру життєву» на сцені сего незгораємого «театру»?

*Та ось у поезії «Вічність» – і ясно:
Для України ми, душе, удвох
Зробили мало. Хай простить нам Бог:
Не маємо з чим відлинити у вічність...*

І не треба такій славній людині, талановитому поетові квапитись «у вічність»; ще ж чимало задуманого чекає своєї черги для втілення у поезії, ще чимало смутку й туги обтяжує серце і їх треба переплавити в метафори, що знайдуть будівничий відгук у серцях людей, котрі мислять на тих же хвилях, на яких творить мисленнєвий апарат поета.

Тужу я в Україні за Вкраїною...

Чи таке тривожно-містичне:

Що було б, якби нашу убогу Вкраїну

Чудодійно не вивів у державність сам Бог? – з поезії «Тривога». У цій темі «тривоги» й відповідь на причину потужної захопленості Ярославом Камінецьким і «працею» в поезії. Очевидно!

А ще ж інтимні «тривоги», «туга і смуток», – як то зворушливо мовиться в одному із сонетів сонетного вінка «Тривожний серця погляд»:

*Біль обніму, до серця притулю.
І шелестіння губ вже невловимим
Лиш видихну: «Одну тебе люблю
У весни й літи, в осені й зими».*

Звісно, праця в науці й освіті забирає весь час дня, а для поезії в поета, – як то в хоку:

*Живу, мов сонях...
А віршую по ночах
Напівбезсонних.*

Тож у ювілейний рік проситься під перо єдине та найсуттєвіше побажання поетові Ярославу Камінецькому: міцного здоров'я! – а таланту й творчої снаги Бог дає і віримо – не пошкодує й надалі на довгі роки! З роси і води Вам, славний служителю «Логосу»!

НАРІЖНЕ СЛОВО ЯРОСЛАВА КАМІНЕЦЬКОГО

До свого сьомого неба можна йти, летіти кількома шляхами (як і до Всевишнього ведуть усі релігії, якщо вони любо-щирі, дитинні): шляхом пастиря-священника, можна – самітником-ченцем, можна – терновою стежиною звичайного мирянина, який не їсть безпосередньо хліба із «Божої роботи», молитов, а навпаки – дає на церкву десятину свого «насущного»...

Так і в літературі – молодшій духовно-душевній сестрі релігії: є письменники-професіонали, яких писання годує, є більш чи менш талановиті писаки за основним родом занять хто завгодно: від пасуха – до міністра, від яких література не втрачає, але й не здобуває, адже вона для них – хобі.

Ярослав Камінецький не належить ні до перших, ні до других. У цьому його особливість. Він, філолог за освітою, батько, дідусь... писав завжди, хоча – багаторічний керівник професійно-технічної освіти Львівщини, а нині – директор Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України, кандидат економічних наук, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, академік Академії наук вищої освіти України.

Але поезія для нього явно не хобі, а щось сакральніше, тонше і вище...

Про це свідчить як і висококласний поетичний рівень виданих уже в роки незалежності його книг, так і храмове, широко-щедре ставлення до Літератури взагалі, до цехового літературного братства, побратимів по перу зокрема..., де він не лише поклонобивний прихожанин, але й великодушний меценат, яких серед значно багатших «інженерів людських душ» ой як не щедро. А це важлива деталь до образу письменника, чия зоря засвітилася тихо, довірливо і добре вже над сивою його головою, засвідчивши ще раз: що по-

справжньому увійти в Літературу і зостатися там за відомим принципом «кому більше дано – з того більше запитають», із чистою душею і світлими очима ніколи не пізно.

На тлі сучасних злих піар-технологій, які з політики перейшли в літературу, в основі яких «скандаль» без ризику, крикливий нав'язливий епатаж, який ще більше роз'ятрує (замість того, щоби згармонізовувати, заспокоювати) і без того розгублену в наш час душу, тонка і довірливо тиха лірика Ярослава Камінецького якраз «те, що треба»:

*Сніння синіх снігів в безпритульному полі
Розтривожили сріберні струни скрипок.
Заспівали вони в піднебеснім роздоллі
У космічній оркестрі на зламі епох, –*

читаємо на сторінці 34 його книги «Берег чистоти: Вибране» (Львів: Сполом, 2010. – 232 с.) строфу вірша з епіграфом «В космічному оркестрі». Павло Тичина» і... хочемо читати ще і ще, наважання відкриваючи цю ліричну сповідь під камінноколірною – в унісон етимології прізвища автора – обкладинкою:

*До щему в душі та сердечного стиску
У тихому смутку – прощання зі Львовом...
І в Крим – до зірок зарожевлених зблиску,
До моря, де хвиль перелив бірюзовий...*

Це із морськотематичного вірша поета «Херсонес» на сторінці 25 книжки.

Віршів про море чимало у Ярослава Камінецького. Вони, як і вірші про кохання, яких у нього ще більше, – лакмус формальної вправності-віртуозності та душевно-духовної висоти кожного Майстра:

*І огорнений полум'ям серця твого
Про твоє невідступно я думаю тіло,
Де трояндових уст твоїх квітне вогонь,
Сяють пагорби перс твоїх всніжено-біло.*

*І думками до тебе лечу я щомить
У минулім, в сьогодні й у часі майбутнім –
Мандрівник, що із Львівських іде передмість
В середмістя, де вічності неперобутність... (С.70).*

Прикметно, що поміж монотематичних віршів – амурних, суспільно-патріотичних, пейзажних, урбаністичних... у Камінецького знаходимо віршовані мікси – політематичні, полінастроеві поезії, які можуть стати і стають піснями – найвищим формальним виявом істинно фольклорної поетичності, про що вже з поважною любов'ю до творчості Ярослава Камінецького і до нього самого писали такі відомі літератори, як Микола Петренко (передмова до цієї книжки – «Вимогливість нових обширів») та Петро Сорока («Материк Ярослава Камінецького») у свіжій книзі своїх денників (С. 103-104) – «На захід від спадаючого сонця» (Тернопіль: Тайп, 2011. – 216 с.), перший із яких, зокрема, наголосив на тому, що «читачі прийняли книги нового автора прихильно, фахівці відзначили щирість і моральну чистоту почуттів», а другий зазначив: «Нутрянний поет, з оригінальним стилем, найприкметнішими ознаками якого є щемлива ліричність, межова простота і акварельна ясність»...

Приєднуюся до їх умо- і психовисновків і продовжую: місце Ярослава Камінецького в сучасній українській поезії попри версіфікаційні заслуги його різноформної (від класичного вірша, вінка сонетів – до октави, тріолета, ронделя, катрена, танка, хайку (хоку), седока) та різнотематичної (від «програмних» віршів «Україні», «Шевченкові» – до «вузькопатріотичних» – «Жовква», «Стрийський парк», святково-ритуальних – «Різдво», «Щедрівка», цехових – «Побратимам-письменникам», «Майстрам поетичного слова») творчості оригінальне, незабутнє ще й тим, що в літературу він прийшов пізно і від чиновницького, в найкращому розумінні цього слова, стола, спростовуючи всі відомі в історії красного письменства застороги і постулати.

Поза всякими аналізами, розтинами і повірками гармонії тексту, вербалізованої реальності алгеброю, інструментарієм науково-

практичної логіки, вже самі назви розділів та охоплені ними назви віршів із книги вибраного окреслюють психологічно-філософські, ідейно-тематичні контексти поетичної творчості поета: «Моя Вкраїна споконвічна», «На пасовиську моря», «Люрд», «Вічність», «Тут ось море роззявлює лев'ячі пащі», «Визволяється вірш від засилля драпіжної ночі», «Безліч білих соборів», «В притуманенім небі маліють зірки», «Вже золотом позаскльовані вікна», «Заповіт», «Ще сутінки сині ховаються в лозах», «Осончене Левове місто», «У барокових фалдах Львівграда споруд», «На площі Петрушевича у Львові», «Стрийський парк», «Високого Замку мосяжне крило», «Передноворічний дощ у Львові», «Сині тіні слідів», «Сто сердечних одкровень», «В чорнозем ночі уростав», «Черкають твої перса мої груди», «Дві веселки небо підпирали», «На цій кручі твій стан, і вуста, і волосся», «Сяйниста туга в чарі днів», «В зірок тремтливо-полохливих зблисках»...

Ярослав Камінецький, як і кожен справжній, вроджений, поет, любить не лише синтезувати у своїй уяві і пропонувати нам красиві віртуальні, іноді альтернативні, реальні та ірреальні світи, світлотіні, але й асоціативно-вербальні алітерації, як-от: «Там, де кармінні грона горобини», «Ябкопад задуднів у садку біля студні», експериментувати із різними віршованими формами: цілий останній розділ книги – це «Вінки сонетів».

Він уміє оспівувати і копіювати образи стихій і запам'ятовані серцем ще в дитинстві явища зовнішнього та внутрішнього лірично-драматичного, а то й епічного (з делікатно інкрустованими деталями історії) світів, якими перейняті вірші: сніг, вітер, дощ, тополиний пух, «помаранчева жовть і цитринова золоть», «Засмагле літо липами гуло», «Вглибляюсь в давність письмен санскриту», «З небес засяла радісна яснина», «У безсонням нав'ючені ночі», «Інею перлистого луска», «Синіє пізня осінь»...

Безліч епіграфів, які ставить над своїми віршами поет, – ніби паралельна історія розвитку національного духу, до яких Ярослав Камінецький апелює, адже серед них рядки: «Забудься денної тур-

би...» В. Свідзінського, «Дивуюся, чому не йде / Апостол правди і науки» Т. Шевченка, «Ні, все в пилу віків поховано, зарито...» С. Гординського, «...І губи дивляться і сліпнуть, не надивившись назавжди...» М. Вінграновського, «Бо один закон в державі Творця – Любов» Є. Маланюка...

Серед улюблених слів поета, здається мені, – сніг, сніжок... Тому й вірші з ним – одні з найпронизливіших, «найкамінєцькіших»:

*Політає сніжок... Самотинно-сумні перелogi,
Наче сядіють у мерехтливо-пливкій сіризни.
І скривавлене західне сонце, що збилося з ніг,
Із-за хмар попелястих саянуло з останньої змоги.*

*На єдину лиш мить засвітилося стишене поле,
Мов на нїм зацвіли білосніжно-рожеві гречки.
Присмерк дня остовпів і націлив за обрій гнучкий
Сто раз їжджену нами дорогу, знайому до болю.*

*Лину, мила, туди, де вливається обрій в безокрай,
І зі мною згадок, як і мріянь, настирливий сонм.
Це, мов рух навпаки, – до відомого лет через сон –
В нїм хустинка твоя, що від сліз і солона, і мокра...*

Як видно навіть із процитованих нами строф, ці вірші загалом несюжетні, тобто сюжет у них закодований, захований у тропях: епітатах, метафорах, порівняннях, образах Образів; майстерним володінням словом, творенням неологізмів.

Але головне, визначальне, звичайно, у сприйнятті та розумінні поезії лауреата премії імені Маркіяна Шашкевича Ярослава Камінецького, який від предків має тверде (як і Ліна Костенко) прізвище, – сам факт довіри до неї та до нього, чоловіка з непростим життєвим шляхом (на його початку – кочегар, помічник машиніста паровоза...), але душевно тонкого, емоційного, щирого, товариського, шляхетного – в органічній їх єдності. Тобто він лірик за природою, не лише за хорошою філологічною школою, але й за фізіологічною

природою, генетикою. Тому й лірика його подібна на український танець генів із галицькими па. А це – назавжди.

Отож, нехай вибране слово Ярослава Камінецького стане для любителів лірики наріжним на березі чистоти їхніх душ...

Тетяна Якимович,
*Львівський науково-практичний
центр ПТО НАПН України*

БОРЕЦЬ ЗА МОВУ СОЛОВ'ІНУ

Мова є ознакою нації, ядром кожної культури. Завдяки мові створюється і передається досвід поколінь, вона є засобом спілкування і показником компетентності людини. Кожен свідомий українець повинен з гордістю засвідчити: «Я знаю і розмовляю українською». Та, на жаль, не кожен буде боротися за свою рідну мову. Тривога за долю української мови звучить у рядках знаного поета і науковця Ярослава Григоровича Камінецького:

*Що було б, якби нашу убогу Вкраїну
Чудодійно не ввів у державність сам Бог?
Не діждеться народ на життя перемену,
Що замкнув рідне слово в байдужості льох¹.*

Ярослав Григорович є не лише творцем української мови, що авторитетно відзначають літератори, а й борцем за її чистоту, про що відомо його співробітникам і колегам.

Праці науковця, особливо в галузі педагогіки, повинні бути взірцем грамотності та поваги до рідної мови, бо вони призначені вчителям і через них передаються учням. Кожен з нас неодноразово потрапляв у ситуацію, коли Ярослав Григорович, прочитавши черговий документ, або прослухавши виступ, звертає увагу на мовні огріхи. І це не лише просто слова, а смуток його душі:

*Тужу я в Україні за Вкраїною,
Як серед переплеску слів-розмов,
Уривків фраз і чужинецьких мов
Не чую солов'їно-українної.
Одні забули, другі відцурались,*

¹ Камінецький Я. Лірика. Вибрані поезії. – Львів : Світ, 2002. – С. 15.

*На кпини взяли треті вже її,
А інші надто дбали, щоб вмирали
І мова, і народ, і солов'ї.*

Ярослав Григорович є справжнім Вчителем. Можливо він і сам неповні усвідомлює рівень виховного впливу його слів та особистого прикладу. Життєвим кредом Я. Г. Камінецького, а настановчими для нас є поетичні рядки:

*Знай, українцю,
Свій рід і рідну мову!
Твоє коріння –
В сивій глибині віків,
А слово – витвір Божий¹.*

Українська мова дисциплінує, розвиває, приносить естетичне задоволення. Численні вірші Я. Г. Камінецького про рідну мову змушують не раз замислитися над тим, чи відчуваємо ми її красу? Особливо вражають поетичні зразки його словотворчості.

*Краса Вкраїни –
З лона, віч і вуст твоїх,
Бо діти-квіти
В росній скупані сльозі,
В пісінно-співній мові...
Вкраїнська мово, –
Гнучка і всеосяжна, –
Господнє слово
Йї тісні японські танка
Осилюєш крилато¹.*

Завжди цікавими є його екскурси в історію мови, бо «мова ця – прадавності відлуння».

*Як провидіння в буремному світі
Віщо лунають Шевченка завіти.
Серцем обнявши й найменшого брата,*

¹ Камінецький Я.Г. Непроминальні миті. Ліричні поезії. – Львів : Сполом, 2007. – С. 8, 12.

*Націю мудрістю слова плекати.
В рідному краї неперебутна.*

*Мова вкраїнська свободна й розкута.
У своїй хаті святим маєстатом
Правді, і силі, і волі постати.
Духа дорогу народові мостить
Геній Шевченко – науки апостол (Шевченко)².*

У поетичних рядках Ярослава Григоровича про рідну мову передаються його думки, почуття, громадянська позиція:

*А мова ця – державності основа,
Що підіймається із попелу сторіч,
Народ вкраїнський лиш вона оновить,
Без неї, мов без сонця, людям - ніч.

Без мови не народ ми, - люду жменька,
Що рабських не позбудеться оков.
Плекаймо мову генія Шевченка
І бережімо, як титан Франко³.*

Як громадський діяч, поет і науковець Ярослав Григорович Камінецький спрямовує свої зусилля на відтворення інтелектуального потенціалу нації та виведення української мови на новий, якісно вищий рівень. Це відображено у його значному поетичному доробку.

*Яви, народе український мій,
Усьому світові свідомість роду.
Не скорений ходити у ярмі
Скинь із сідла наїзника-заброду.

Одвічний автохтоне, ця земля –
Всевишнім подарована Вкраїна,
Де ти торуєш від недолі шлях,
А в серці вільна мова солов'їна¹.*

¹ Камінецький Я.Г. Цвіт японської вишні : поезії. – Львів : Сполом, 2009. — С. 12, 24.

² Камінецький Я.Г. Берег чистоти : вибране. – Львів : Сполом, 2010. – С. 16.

³ Камінецький Я.Г. Берег чистоти : вибране. – Львів : Сполом, 2010. – С. 12.

Сьогодні, вітаючи Ярослава Григоровича Камінецького з ювілеєм, дякуємо за науку та даруємо ці рядки:

*Борець за мову солов'їну
І поетичних рим творець!
Вам буде вдячна Україна,
А слово дійде до сердець.*

¹ Камінецький Я. Любов і пісня. Вибрані поезії. – Львів : Світ, 2002. — С. 15.

І РОЗДУМІВ НЕСТЕРПНИЙ СКАРБ

Нова книга віршів Ярослава Камінецького «А потім буде осінь...» вийшла у видавництві «Сполом» якраз до його 70-річчя. Вона має підзаголовок: сонетарій. Ярослав Камінецький продовжує кращі традиції творення українського сонета. Ми пам'ятаємо, що свої сонетарії створили Іван Франко, Микола Зеров, Микола Бажан, Дмитро Павличко і багато інших українських поетів та перекладачів ХХ століття. Автор виносить на суд читачів «свій скромний сонетарій з надією, що вони не залишаться байдужими до його творіння». Таким чином, поет вніс свою лепту в творення українського сонетарію.

З огляду на різні традиції написання сонетів, варто зазначити, що Ярослав Камінецький у своїй творчості здебільшого послуговується формою англійського сонета. Загалом збірка складається із 3 розділів, у яких відповідно представлено 12 сонетів, 10 сонетоїдів і 5 вінків сонетів. Як пише сам автор у передньому слові, «сонетоїди – також чотирнадцятирядкові вірші, схожі на сонет, але з дещо відмінною від сонета, вільнішою схемою римування, ритміки та побудови...». Поет добре знає і намагається дотримуватися усіх строгих канонів структури, римування і розміру вірша.

Більшу частину збірки займають вінки сонетів, які є архітектонічною формою поеми, що складається з 15 сонетів. Серед 5-ти вінків сонетів у збірці представлено і вінок білих сонетів, і вінок перевернутих сонетів. А серед сонетів і сонетоїдів ми зустрічаємо і «безголовий» сонет, і перевернутий «безголовий» сонет, і напівсонет. Все це вказує на те, що поет давно, довго і плідно працює над формою сонета, над її творчим оновленням та модернізацією вже існуючих канонів.

Загалом творчість Ярослава Камінецького ґрунтована на традиціях українського класичного вірша. Її центральна тема – непромі-

нальність людського буття в різних його формах і виявах. Та найважливішою для поета є тема Любові, Любові до Батьківщини, до рідної землі, рідного міста, до коханої Жінки.

Не зраджує цим темам Ярослав Камінецький і у своїй новій збірці. Теми природи і любові до рідної землі звучать і в сонетах поета:

*Засмагле літо липами гуло.
Ледь колисався обважнілий колос.
Стежина оглянулась і теплом
Мене овіяло достигле поле.*

*Передчуття тривоги налягло:
Прийде гроза – і стане в полі голо.
Учора підбадьорене село
Стривожений подасть сьогодні голос.
(«Засмагле літо липами гуло»)*

*В загуслий утрамбоване туман,
Спаковане в дощі, мов у валізи,
Помандрувало в осінь літо пізнє,
Де золоті червінці задарма.*

*Природа втихомирилась, дріма,
І листя кольору іржавого заліза
Поволі капле на стежки ослизлі.
...Й про дні промінні споминів нема.
(«В загуслий утрамбоване туман»)*

Тема філософського осмислення метаморфоз людського буття звучить і в одному з сонетоїдів:

*І барв фестини, і буяння фарб,
Природи розкіш і вмирання,
І роздумів нестерпний скарб
Про перший день і день останній.
З землі постав, підвішиись над землею,
Живу всіма тривогами землі.
Світ обнімаю радістю своєю
І б'юсь грудьми об розпачі малі.
(«І барв фестини, і буяння фарб»)*

Оцей «роздумів нестерпний скорб» усе життя супроводжує поета, на яких би посадах він не працював: чи помічником машиніста паровоза, чи керівником системи профтехосвіти і народної освіти Львівської області, чи науковцем, членом-кореспондентом Національної академії педагогічних наук України (НАПН), директором Львівського науково-практичного центру НАПН, чи заступником, а тепер головою Львівської організації Національної спілки письменників України. Бо він завжди писав вірші. Він завжди намагався «глаголом совісті зі світом говорить» і вкладати «напругу почуття» у диво слова. Тому, як пише сам поет:

*Сяйну врочистість київських каштанів
І романтичність львівського бузку
Нікому загасити сил не стане
В моїй душі...*

(«Після зимових сріблястих елегій»)

Поезія давно стала для Камінецького не тільки творчістю чи літературою, а способом життя... І тому Ігор Павлюк пише: «Поезія для Я. Камінецького – явно не хобі, а щось сакральніше, тонше і вище... Про це свідчить як і висококласний поетичний рівень виданих уже в роки незалежності його книг, так і храмове, щиро-щедре ставлення до Літератури взагалі, до цехового літературного братства, побратимів по перу зокрема...».

Нова книга віршів Ярослава Камінецького «А потім буде осінь...» лише підтверджує ці тези. То ж читачі завжди чекатимуть нової поетичної осені Ярослава Камінецького.

МАТЕРИК ЯРОСЛАВА КАМІНЕЦЬКОГО

I

Весна проходить у мене під знаком Ярослава Камінецького. До цього я тільки чув про нього, можливо, переглядав окремі публікації у періодиці. Не більше. Тепер перечитав майже все, що він написав, і був по-справжньому схвилюваний. Нутряний поет, з оригінальним стилем, найприкметнішими ознаками якого є щемлива ліричність, межова простота і акварельна ясність. У нього тонке відчуття слова і непохитна зорієнтованість на правду. В нашій літературі – це явище, це голос світлий і разом з тим чесний та совісний. За істеричними вересками постмодерністів цього голосу майже не чути, але саме за ним, як за своєрідним камертоном, можна перевіряти сучасну українську літературу на справжність.

І як людина Ярослав Камінецький являє собою дуже цікаву з'яву. Попри зовнішню спокійність і виняткову врівноваженість, у ньому відчувається нуртуюча глибина, яка манить і захоплює. Здебільшого він говорить притишеним, але чітким голосом, уникаючи порожніх і малозначних фраз. Іноді буває надто категоричним і прямолінійним, але це право він купив чесно прожитим життям. Сум і втома, здається, вже підкрадаються до нього (як-не-як це чоловік поважних літ, якому невдовзі виповниться 70), але очі ще горять тим вогнем, що спроможний запалити інших...

II

Тихий голос Ярослава Камінецького все відчутніший у нашій літературі, і з перебігом часу ця тенденція, безперечно, зростатиме. Не важко уявити, чого коштувало йому поетичне становлення, як збивали його з обраного шляху, оскільки розвиток його таланту припав на час, коли в моду входив модерн і туманні алегорії й саме це уводилося в культ. Зовні поступливий і м'якосердний Камінецький виявив тут крем'яну стійкість і писав так, як підказував йому

внутрішній голос, як диктувала творча натура, без найменшого си-
ломіття над нею: просто, прозоро-ясно, сповідально-широ, без будь-
яких екстравагантних рефлексій, сюрру та ірреальних вкраплень. І
ця задушевна відкритість, весняна світлість слова прихилили до
нього тих, хто шукає в поезії озонної чистоти і межової сповідаль-
ності. Сьогодні мало хто наважується писати так просто про най-
складніші речі, так ризиковано афористично, нині більшість пише
туманно і ускладнено про найпростіше, але Я. Камінецький означив
межі великого материка і його вже тепер заселяють й розширюють
інші поети.

Тихий поет завжди перемагає. Хочеш, щоб тебе почули, говори
півшепотом, не кричи. Але будь готовий, що на це треба покласти
роки і десятиліття ненастанної праці.

НА БЕРЕЗІ ЧИСТОТИ

Про творчість Я. Камінецького

Може, для когось все одно, хто оцінює його творчий доробок, а для мене рецензент – мало не ліричний герой. Щирий відгук на поезію, надто ліричну, духовно й душевно зближує автора та рецензента. А може, навпаки, відчуваючи цю спорідненість душ, беремося за перо, щоб розповісти про це авторові та його читачам – нинішнім і майбутнім. Мені довелося чути вірші Ярослава Камінецького ще тоді, як він був «безкнижним» поетом. І не лише чути, а й разом з нашими спільними друзями намовляти його видати збірку поезій... Нині у його творчому доробку – не менше десятка літературно-художніх видань, та особливе зацікавлення викликає «Лірика», що побачила світ у львівському «Споломі». Книжка містить понад сто сторінок вибраних поезій та нових віршів. Можна було б говорити про поділ лірики Ярослава Камінецького на громадянську, пейзажну й інтимну, та часто-густо чуємо, як в одному творі звучить любов і до вітцівської землі, й до рідних краєвидів, і до жінки як берегині роду, втілення краси й ніжності...

Образ Вітчизни й коханої, «як буває не раз, воєдино злились», бо «нема двох коханих і нема двох вітчизн». Тому й почуття ліричного героя – світлі та високі, тому навіть «весняно-буйна повінь» несе його до «берега чистоти». Не випадкове і «звучання снігу білого в душі». Яких тільки епітетів – часто несподіваних – не знаходить поет для снігу: і стиглий, і смілий, і біло-бривий...

Не все в житті просто, не все пояснимо, не все передбачуване. Так і бачиться описаний поетом «хисткий місток з минулого в прийдешнє», яким його переводить любов. Саме любов – «свято споріднених душ», «сердець невимовна співзвучність» – тримає і оберігає людину в цьому тривожному світі, тільки вона здатна врятувати від холоду самоти.

Є у книжці Ярослава Камінецького рядки, які без перебільшення можна назвати афористичними:

*Лиш Господь один в ладен
Над всевладним «Люблю»!*

Поетові вдається знайти точні образи для передачі сильних почуттів, як от: «Серце стислось мені, мов пружина у крісі». Оспівуючи красу коханої, очі її називає карими зірками, а долоні – сонечками з ласкавими промінцями.

Не знаю достеменно, чи на вірш «Снишся, кохана, мені» написана музика, але перечитуючи його, ніби чую мелодію. Або ця поезія вже лягла в основу пісні, або це неодмінно має статися...

Якщо вже говорити про жанрову палітру, розмаїття поетичних форм, то на сторінках «Лірики» знаходимо традиційний римований вірш і верлібр, сонет і рондель, катрен і танка, хайку (хоку) і з'єднані хайку, що під одною обкладинкою творять єдине органічне полотно, переходячи від одної форми до іншої – спокійні, плавні, а головне – вмотивовані. Добре сприймаються вкраплення у ліричну строфу іронічних ноток, як і серед глибоко філософських узагальнень, закодованих у трирядковій хоку, ось така картинка:

*Начебто панок
Розпаношився пеньок,
Хоч на ньому мох...*

Не цурається автор діалектизмів, особливо коли вони так і просяться на поетичну канву, додаючи «живинку» та ще й уявизноючи звукопис:

*У деревах сокорух
Зворухобив нам серця...*

«Лірика» Ярослава Камінецького багата творчими знахідками. Здається, нема поета, який не згадував би про дощ, здається, свіжу метафору тут знайти годі, аж ні, автор підгледів, як іде «в гості дощ до дощу ще й дощем пригощає». Або:

*Може не кожен
Зрячий побачить,*

Як в ніч безсонну босоніж

Ходить дощ під вікном...

Ліричний герой живе під «стягом небосині й сонця золотого». У світі, витвореному поетичною уявою, – «безліч білих соборів... на планетах весняних каштанів», тут «зелений вітер тіль свою пасе», а «перший жовтий лист, як скрик»... Це особливий світ, не схожий ні на який інший. Тут є все: «любов, і труд, і хліб», та є й печаль за нездійсненим, туга за тим, що вже ніколи не повернути. Особливо щемлива – до сльози – згадка про Маму, її теплі лагідні руки, яких так не вистачає...

Любов переливається у ліричні рядки, і ці рядки світяться любов'ю. «Не буває ніколи любові надмір», – каже поет. Хіба можна з ним не погодитися?

ВИМОГЛИВІСТЬ НОВИХ ОБШИРІВ
(Я. Г. Камінецький «Берег чистоти: вибране»)

Знаючи Ярослава Камінецького ще з часів поетичної юності, вивчив для себе певне уявлення про характерні ознаки його мистецьких здобутків, рівно ж як і про особливості його творчої манери.

Закономірно, що вони чітко карбуються на тлі особливостей його характеру, умов його виробничого оточення, його гідного шляху – від упертої самонастанови сільського хлопчика, напівсироти із звичайної української родини – попри все вибитися на світліші життєві обшири, на ті дороги, де формуються авангардні прошарки суспільства.

Захоплення викликала його молодеча одержимість у здобутті відповідної освіти, прагнення утвердитися на вищих щаблях трудового поступу. Спершу професійний, фактично ремісничий вишкіл – звання помічника машиніста паровоза на Львівській залізниці. Здобуття тут авторитету і поваги старших, відтак постановка перед самим собою нових завдань – і ще наполегливіша праця над самоосвітою, довгі вечори над мудрими книгами – і як закономірний результат звання дипломованого філолога. Він по-доброму примітний на нових посадах, активний і творчий, з новаторським підходом до відповідальних завдань. Тож із часом Ярослав Камінецький – голова Комітету професійної освіти Львівщини, член-кореспондент Академії педагогічних наук, депутат і голова постійної комісії обласної Ради, аж по саме нікуди завантажений фаховою і громадською роботою.

Це все мною перераховується із самозрозумілої причини – довести, що в поетично обдарованій людини практично майже не залишалося часу для власне поетичної творчості, а я належу до тих, хто переконаний, що тут, як ні на якому іншому поприщі, потрібні пос-

тійна зосередженість, удосконалення мистецьких засобів, осягнення ширших обширів.

Тож і було закономірним, що довший час із-під пера Ярослава виходили переважно рефлексивні поезії: душа вихлюпувала, виплескувала сяйливою хвилею миттєві емоції, яскраво змодельовані підсвідомим образи. Не дивуймося, що це були поезії майже виключно інтимного плану, – бо чим іншим, насамперед, може осягатися душа.

*І залива вогненна повінь
Душі закутини усі,
І серця стук тобою повен,
Він – мов яса твоєї красі.*

Примітно й те, що будучи відзначеним знавцями львівського поетичного середовища як автор із своєрідними задатками – Ярослав Григорович вперто не брався за укладення своєї першої поетичної збірки. І це при тому, що друзі самі зголошувалися допомогти у творенні такої книги, укласти і вичитати, відповідно підредагувавши при необхідності й рекомендувавши її.

Врешті, вийшла та довгоочікувана перша збірка – і вже невдовзі за нею новий спалах творчого піднесення, наче з рогу достатку посипалися нові дітища. Читачі прийняли книги нового автора прихильно, спеціалісти відзначали щирість і моральну чистоту почуттів – саме в той час, коли наша поезика зазнавала нападу знавіснелих adeptів чуттєвої вседозволеності, возвеличення розпусти і блуду.

Наведу бодай катрен із однієї із перших книг поета:

*Десь на самому дні в злотокарому дні,
В перегуслих медах запахуючого літа
Ти струною любові озвалась мені
Й засвітила від серця мелодію світла.*

Можливо, пов'язаний із віковим цензом перехід на менш напружену роботу, дав змогу Я. Камінецькому ґрунтовніше зайнятися теорією віршування, освоєнням нових жанрів, навіть певною мірою екзотичних для української поезики, де в автора попри все таки струмувало незглибиме джерело рідної стихії. Бо ж саме цей життє-

вий період дав змогу авторові вдовольнити одвічну жагу мандрів, пізнання нових країв – це при незмінному порівняльному критерії заморських див і рідного, дорогого навіки, що вкорінилося в небайдужій, таки по-справжньому закоханій в рідні реалії душі. Появилася можливість мандрів не лише до екзотичних місць колись неозорої держави – а й побожного замилювання дивами близьких і далеких країн.

*Як прагнуть наші душі переміни!
У сині гори помандруймо, ладо.
Це ж там стають навипиньки водоспади
Й джерела припадають на коліна.*

Так, поряд із сявом північних обширів – дива середземноморських узбереж, мистецькі витвори насправду обдарованих найвищим даром митців. І ось вже «Золотими розсяялась Прага вогнями...», ось вже «В Італії, в древньому місті Потенца...», ось вже «З'являються у хвиль загривки хижі...» Зорові враження своєрідно трансформувалися в незвідані досі творчі метаморфози, виливалися на папір незваними успішними формальними пошуками.

Так у творчому надбанні автора появилися цілі великі добірки пересаджених на український ґрунт коротковіршів із Країни Ранкового Сонця, багато з яких вражають своєю мудрою афористичністю. Як от:

*Камінні леви
Дрімають біля бапти
Порохової.
Та вже не спиться Львову:
Збудив весняний гомін.*

Однак же – душа постійно поверталася до найдорожчого, рідного із дитинних років, навічно закарбованого генетичними знаками.

*В морі розлук і стрічань –
Замку Високого вежа,
Де ліхтарі нам кричать
Знов про любові безмежжя...*

Тепер нове захоплення – сонети. З часом не просто сонети, а вперта праця над створенням сонетних вінків, що вже саме по собі свідчить про високий поетичний вишкіл, смислове напруження, філософське наповнення творів. Мені відомо, що у творчому доробку Ярослава Камінецького їх кілька. Я мав нагоду познайомитися з часткою цього доробку – і можу із деяким подивуванням відзначити перенесену й сюди своєрідну особливість ліричної інтонації, властивої більшості його збірок. Це – поряд із чеканною чіткістю, пружною образністю – відчутне чуттєве забарвлення: поет і тут не зраджує своїй провідній, обраній ще в юності і виплеканій десятиліттями напруженої праці темі людських взаємовідносин, стосунків тепер уже зрілого мужа із своєю обраницею.

*Сяйнуло сонце і негода стихла,
Вітри поснули в гущині борів.
І мов червона велетенська стигма,
Кривавий захід полум'ям горів...*

Закономірно, що нова поетична збірка поета має всі ознаки вибраного – але й не тільки: тут до усталених тем і образів додаються нові, розширюються тематичні обшири, збагачується лірична палітра. Це при незмінному:

*Осяяння раптове –
Що осінь все ж не рання.
А я живу любов'ю,
Я дихаю коханням.*

Я змушений обмежити себе тісним обсягом замовленої статті, та все ж наприкінці хочу відзначити суто людські риси вченого, педагога й літератора: здатність відгукнутися на потреби письменницького товариства, колег і не дуже колег, спромога знайти можливість для ненав'язливої допомоги, дружньої підтримки.

А роки – що ж, їх таки немало прожито в самозречливій праці, творчій напрузі. Тож хай доля хлюпне тобі, друже й колего, свіжої снаги і жадання нових звершень.

КОЛИ ПРОМОВЛЯЄ СЕРЦЕ... ЯРОСЛАВ КАМІНЕЦЬКИЙ

Сьогодні розмова про поета Ярослава Камінецького, який опублікував дві книжки віршів «Невідлітна птаха» (1996) та «Замкова гора» (1999). За часом публікації збірок автора можна було б зачислити до поетів-постмодерністів, так званих дев'ятдесятників, себто вписати в гроно імен Олени Галети, Ірини Старовойт, Івана Андрусяка, Сергія Жадана, Василя Махна, Івана Козаченка, Максима Розумного, Михайла Бриниха та інших. Але це тільки за умов, якщо формально дивитися на час виходу книжок. А якщо розглядати поетичну стилістику його поезій, їх версифікаційну природу, то, безперечно, навіть з першого погляду дійдемо висновку – Ярослав Камінецький із школи шістдесятників. Власне, він і формував свій таланти саме тоді, коли збірки В. Симоненка, М. Вінграновського, І. Драча, Б. Нечерди завойовували серця тогочасної творчої молоді. Він теж тоді писав – тільки свої речі «приховував», не поспішав із друком, бо розумів ціну слова. Він вишколював себе досвідом свого покоління, зокрема такими поетами, як Роман Кудлик, Володимир Лучук та Микола Петренко, тобто, авторами, які постійно стежили за його творчим досвідом.

Наприклад, Роман Кудлик, благословляючи у світ першу збірку Я. Камінецького «Невідлітна птаха», у короткому слові відзначав його послідовну працю над образом, що повернулась «прозорістю метафор, свіжістю епітетів та порівнянь, музичністю ритміки, пісенністю».

Поезія Ярослава Камінецького важко виокремити із загального літературного потоку як таку, що собою представляла б якусь стильову чи тематичну окремішність. Сам автор це усвідомлює, як і усвідомлює, що коли вже працювати у версифікаційній майстерні поетів-традиціоністів, якщо «експлуатувати» вічну класичну тематику, то все ж необхідно у своїх віршових рядках віднайти такий

простір чи, власне, цей простір утворити, де б жило своєю індивідуальною природою ліричне «я».

Скажете, що Ярослав Камінецький не такий уже «тихоня»: після першої збірки вступив у члени СПУ і від презентацій своїх книг ніколи не відмовлявся. Хай так. Але на ці презентації приходять його читачі, а не «кулко» соратників, приходять ті, що прагнуть слухати мелодію вірша, його музику, що хочуть поезією переноситись в інший, довершений світ, ніж той, що є суворою реальністю. Інше питання, скільки в цих віршах тієї музики і тієї довершеності світу, тобто, позанатуралістичного життя. Це вже кожен собі сам по-своєму відповідає, хто ці вірші читає чи слухає. Важливо, що такий читач і слухач є.

...Поет практично «розробляє» тільки дві теми – пейзажну та інтимно-еротичну. Мав цілковиту рацію поет Роман Кудлик, коли про вірші Камінецького писав, що в них нема балансування на грані між еротикою і порнографією, що вже «збила оскому в читачів». «Відкрийте на будь-якій сторінці «Невідлітну птаху» чи «Замкову гору» (він такої ж думки і про цю збірку – Т.С.), – каже Р. Кудлик, – і на вас війне свіжістю глибоких, щирих, цнотливих почуттів, за якими я і, сподіваюсь, усі справжні шанувальники поезії давно вже стушилися». На першій-ліпшій і відкриваю:

*На цій кручі твій стан і вуста, і волосся
Обцілює сонце, і вітер, і я.
А докруз буйнотрав'я швидко течія
У тривожне стремить передгрозя.*

*На букет польові рвемо поспіхом квіти;
Вже громи на небесних возах торохтять,
Й перші краплі дощу в душі спрагли летять,
І бичі блискавиць гонять вітер.*

СВІДОМИЙ ВЛАСНОГО ШЛЯХУ

Не один Сталін любив епітет «сталевий» – є в нас поет Ярослав Камінецький, який із повним правом міг би назвати книжку віршів «Сталь і ніжність». Направду чоловіча, трохи навіть зараціоналістична, а все ж по-своєму чуттєва поетика його творінь. Що ж, усі ми неповторні, в кожного своя конституція, доля і власне призначення. Нема й не буде іншого Камінецького – він такий, як є!

*Мій друже-лісе,
Заслуханий у вічність, –
Сумний твій пошум.*

Такого нетрибунного, задуманого, зосередженого, вдумливо стривоженого – хочеться тут виповісти читачеві автора, бо за всіма штукатурками, позами, котурнами світліють і світяться жаринки живої душі.

*Вже літо ваговитіє й душа
Повільно наливається печалю,
І серце наполоханим пташам
Так тонко запекло, немовби запищало.*

Попри деяку незграбність останнього рядка – перед нами сповідальний молебень серця або за іншим висловом автора – його «високий щем». Що це не випадково, можуть засвідчити й інші рядки, ба й цілі вірші.

*Мазками надто ще скупими
Малює квітеня крони кленів.
Гілля грабове обліпили
Листків метелики зелені.

Розкрились на гілках каштанів
Зеленкуваті парасольки,
Навкруг гукають безустанні
Птахів пересвисти і зойки.*

Звук і барва, рух і затвердлість не приховають глибинних вібрацій чи тривог, бо знову й знову «квилить запечалення тихе в душі, мов пташка забута вночі з переляку».

*Клен зайшовся останнього листя плачем,
Золотими листками ридають каштани.
І розшарпує душу пронизливий щем
За чарівністю серця твого, кохана.*

Ось таким я бачу Камінецького: прихованого, затаєного, захищеного: «В напливах несподіваної печалі я сам собі наснився в давнині».

У своїх «теплокарих словах» автор викупє і викупляє небесну синь душі: епітет «карий», у якому хоч-не-хоч відлунюють і покора й покарання, часто вживаний поетом – це знов *його*.

*Сотий день тасмничої казки,
І від подиву пальці щемлять.
Сотий день у полоні я ласки
Теплокарих твоїх оченят.*

Або ж: «Очей невинних карість золота».

Чи навіть: «Погляд опустив я, й двійко карих

В душу глянуло мені зірок».

Це ж не просто так: «Під карим поглядом вологим душа – мов спрагли перелоги на ниві, що чекає плуга». Є така потреба – зорати душу любов'ю!

Ярослав Камінецький – майстер деталі: в інтимних поезіях зокрема. «І тону в стогін втолених бажань», «Щось ностальгійне у серцях щемить у цих снігах неторкано-сипучих», «Як довго, мила, мов пташеня в гніздечку, моє ти серце... коливаєш», навіть геть захолола зоря у нього – «крапля з Божого весла у небі незорім».

«Смалкий мороз», «світляне безбережжя», «осуга смутку», «частят дощі» – все дуже красномовно й доречно. Вслід за автором можемо вторити: «Ояснилася мого серця сутність». Частенько й рими в нього на місці, тобто функціональні. Любить автор старі слова: згага, пинявий, вже згадувана осуга. Є знахідки епічного

плану, як ото «політ над нашим кривим помарнілим краєм» у сонетарії. Словотвір Камінецького побудований на алюзіях та асоціаціях: «І нам, мов діткам осамотілим, заблагось долі йти наперекір». Оця алюзія до «осиротілості» справді кидається в очі, поглиблює авторські міркування. Подеколи знахідки межують із невдачами, хоча не все так просто й однозначно. Вслід за М. Старицьким Камінецький «кує» неологізми. Похвальна, але й невдячна це справа: неологічні форми не завжди вдаються – не кажу приживаються.

*З усіх розлук на поклик твій прибі'юсь,
Заскучено руками обів'ю.*

Де тут знахідка, а де предмет пародії? Оце «засмучено» нагадує скавчання: герой так заскучав, аж скавчить! Якщо так і задумано, то з Богом, Парасю. Врешті-решт є в автора коротенький вірш «Все ж приходить мить, коли, мов пес бездомний, серце скавучить». Здається, я трохи привідкрив шкатулку серця нашого Ювіляра – диво-вижа в тім, що він іще повний сил і свідомий мети!

ПРО «ЛІРИКУ» Я. Г. КАМІНЕЦЬКОГО

Цінними видаються мені книги інтимної лірики і весь творчий досвід Ярослава Камінецького... Тут бачиться душа обох – і автора, і адресатки, їхня міцніюча єдність, потреба щастя і відшукання його, духовна й плотська близькість – може аж до еротики, але еротики цнотливої, освяченої повагою й вірною любов'ю.

Микола Петренко

Як поет Ярослав Камінецький – майстер вельми витончений і делікатний. Його акварельні мазки у своїй прозорості передають якнайтонші нюанси стану людської душі – від захвату і зачарованості до болю і тихого смутку. Його поетичне письмо позначена природністю, органічністю образної системи – метафори, порівняння, епітети не віддалені від нашого світосприйняття, а усе ж – несподівані й свіжі – беруться нами як найнеобхідніше: хліб і вода.

Роман Кудлик

Всі ми повинні усвідомити, що Любов – це гріх у святості і святість у гріху. І в розкритті цієї таїни світотворення – вищий прояв вишуканого мистецтва слова, в цьому вища філософія і вищий сенс пізнання, але в цьому ж віща приреченість митця осягати непізнаність людської душі, на яку Ярослав Камінецький давно прирік себе всією невідворотністю свого поетичного таланту.

Богдан Сушинський

ПРО СОНЕТИ Я. Г. КАМІНЕЦЬКОГО

Тепер нове захоплення – сонети. З часом – не просто сонети, а вперта праця над створенням сонетних вінків, що вже саме собою свідчить про високий поетичний вишкіл, смислове напруження, філософське наповнення творів. Мені відомо, що у творчому доробку Я. Камінецького їх кілька.

Я мав нагоду познайомитися з часткою цього доробку – і можу із деяким подивуванням відзначити перенесену й сюди своєрідну особливість ліричної інтонації, властивої більшості його збірок. Це – поряд з чеканною чіткістю, пружною образністю – відчутне чуттєве забарвлення: поет і тут не зраджує своїй провідній, обраній ще в юності і виплеканій десятиліттями напруженої праці темі людських взаємин, стосунків тепер уже зрілого мужа із своєю обраницею.

Микола Петренко

... Поезія для Я. Камінецького – явно не хобі, а щось сакральніше, тонше і вище...

Про це свідчить як і висококласний поетичний рівень виданих уже в роки незалежності його книг, так і храмове, щиро-щедре ставлення до Літератури взагалі, до цехового літературного братства, побратимів по перу зокрема... А це важлива деталь до образу письменника, чия зоря засвітилася тихо, довірливо і добре вже над силою його головою, засвідчивши ще раз: що по-справжньому увійти в Літературу і zostатися там за відомим принципом «кому більше дано – з того більше запитують», із чистою душею і світлими очима ніколи не пізно.

Ігор Павлюк

«Лірика» Я. Камінецького багата творчими знахідками... Ліричний герой живе під «стягом небосині й сонця золотого». У світі витвореному поетичною уявою, – «безліч білих соборів... на планетах весняних каштанів», тут «Зелений вітер тінь свою пасе», а «Перший

жовтий лист, як скрик»... Це особливий світ, не схожий ні на який інший. Тут є все: «любов, і труд, і хліб», та є й печаль за нездійсненням, туга за тим, що вже ніколи не повернути. Особливо щемлива – до сльози – згадка про маму, її теплі лагідні руки, яких так не вистачає...

Любов переливається у ліричні рядки, і ці рядки світяться любов'ю. «Не буває ніколи любові нам надмір», каже поет. Хіба можна з ним не погодитися?

Оксана Лозова

Нутрянний поет, з оригінальним стилем, найприкметнішими ознаками якого є щемлива ліричність, межова простота й акварельна ясність. У нього тонке відчуття слова і непохитна зорієнтованість на правду. В нашій літературі – це явище, це голос світлий і разом з тим чесний та совісний. За істеричними вересками постмодерністів цього голосу майже не чути, але саме за ним, як за своєрідним камертоном, можна перевіряти сучасну українську літературу на справжність...

Тихий голос Я. Камінецького все відчутніший у нашій літературі, і з перебігом часу ця тенденція, безперечно, зростатиме. Не важко уявити, чого коштувало йому поетичне становлення, як збивали його з обраного шляху, оскільки розвиток його таланту припав на час, коли в моду входив модерн і туманні алегорії, й саме це вводилося в культ... Камінецький виявив тут крем'яну стійкість і писав так, як підказував йому внутрішній голос, як диктувала творча натура, без найменшого силоміття над нею: просто, прозоро-ясно, сповідально широко, без будь-яких екстравагантних рефлексій, сюрру та ірреальних вкраплень. І ця задушевна відкритість, весняна світлість слова прихилили до нього тих, хто шукає в поезії озонної чистоти і межової сповідальності. Сьогодні мало хто наважується писати так просто про найскладніші речі, так ризиковано афористично, нині більшість пише туманно й ускладнено про найпростіше,

але Я. Камінецький означив межі великого материка і його вже тепер заселяють і розширюють інші поети.

Тихий поет завжди перемагає. Хочеш, щоб тебе почули, говори півшепотом, не кричи. Але будь готовий, що на це треба покласти роки і десятиліття ненастанної праці.

Петро Сорока

*Володимир Захожий,
Володимир Каліка*

КРУГЛЕ СВЯТО

*Кругле свято ювілейне, –
прямо в інтернет.
Не Шевченко ти й не Гейне,
а таки ж – поет!*

*І поетуєш поетом,
де ростуть пісні .
Панібратствуєш з сонетом
у натхненні дні.*

*Кругла дата ювілейна...
шампано, торти...
Не Шевченко ти й не Гейне, –
та із ними – ти.*

*Просиш творчої водиці
під цілющий сміх,
де цілунки, перса...циці
й вітер буйних ніг.*

*Хай співа твоє співало,
світова відлунь...
Поки серце покохало,
пісеньку наструнь.*

*Словом серце загорілось,
здовиуй літ пробіг!
Щоб читацьке людство грілось
біля книг твоїх.*

*Тож бо в свято ювілейне,
в сад століть лети!
Не Шевченко ти й не Гейне, –
Камінецький – ти.*

«СЕРЦЕ ДО СЕРЦЯ ДЗВЕНИТЬ...»

ПЕРЕДМОВА ДО ЗБІРКИ «ЦВІТ ЯПОНСЬКОЇ ВИШНІ»

Понад три роки автор цієї збірки творить вірші жанрів і строфічної форми японської класичної поезії, що вражає своєю мініатюрністю, точністю, стислістю і сталістю протягом тринадцяти століть. Як стверджує відомий знавець японської поезії, професор, перекладач і упорядник кількох її антологій І. П. Бондаренко: «Провідним поетичним жанром і строфічною формою японської класичної поезії від часу її народження й до наших днів був і залишається жанр *танка* – короткий неримований п'ятирядковий (у традиційному японському письмі – п'ятистовпчиковий) вірш, що налічує, відповідно: 5-7-5-7-7 складів у кожному рядку».

Найдавніші вірші– *танка*, що дійшли до наших днів, містилися вже в перших пам'ятках японської писемності – історичних хроніках від 712 та 720 рр. Своєрідними перехідними містками до жанру *танка* (дослівно з японської мови: «коротка пісня»), а також *седока* (дослівно: «пісня човнярів» — близької до танка короткої форми (5-7-7-5-7-7 складів у шести рядках), були *тьока* (дослівно: «довга пісня») з 5-7... чи 7-5... складів у рядку (стовпчику) з невизначеною кількістю рядків у вірші, які почали відмирати ще в IX – X століттях (маємо на увазі не тільки *тьока*, а й *седока*), поступившись строфічній формі та жанру *танка*.

У XIII – XVI століттях в Японії почав розвиватися жанр поезії *ренга* (дослівно: «нанизані (зчеплені, з'єднані) пісні (вірші, строфи)» – оригінальні поеми, що складалися кількома поетами й налічували від двох і більше ста віршів–*танка*).

Загальна кількість віршів, з яких мала складатися поема, а також головна тематика поетичного твору узгоджувалися ще до його написання, а ліричний сюжет розвивався спонтанно і несподівано для са-

мих авторів. Першу частину кожного вірша з трьох рядків: 5-7-5 складів, яка називається «*хоку*» (дослівно: «початкова строфа»), писав один поет, а другу – з двох рядків: 7-7 складів – «*агеку*» (дослівно: «кінцева строфа») складав інший; кожен з авторів мусив обов'язково враховувати зміст і думку, що вкладав у свої рядки його попередник. У ці часи *ренга* стає провідним жанром в японській поезії. Відбувалися конкурси, в яких брали участь майстри цього жанру і які приваблювали значну кількість уболівальників, тому їх почали проводити і при дворі імператора, і в маєтках родовитих вельмож, і навіть у буддійських та синтоїстських храмах під час релігійних свят.

Але в XVII столітті на зміну пануванню епохи *ренга* прийшла епоха *хоку* або *хайку* — неримованого трирядкового вірша, що постав на основі першої півстрофи *танка*. Конкурси поезії відійшли в минуле. Поезія стала індивідуальною справою кожного поета. Неперевершеним майстром цього лаконічного поетичного жанру в XVII столітті був Мацуо Басьо.

Змінюються покоління поетів, відшліфовується їхня майстерність, але лірично-філософська спрямованість *танка* і *хайку* залишається протягом багатьох віків непохитною, бо, як і колись, поетів хвилюють і надихають до творчості втіха й осмута кохання, багатобарвність природи, тривога за долю рідного краю, непостійність людської долі, проминуцність життя, прагнення зберегти для майбутніх поколінь державу, народ і його віками створені цінності.

Щодо японської літератури, то вона здобула всесвітню славу саме завдяки своїй поезії, і в першу чергу поезії *танка* і *хайку*. Не будемо аналізувати досягнення японської поезії, але фактом є те, що зосередження поетів цієї країни на вдосконаленні поетики лише кількох провідних жанрів, насамперед *танка* і *хайку*, захистило цю поезію від занепаду, сприяло постійному її розвитку.

Автор не володіє японською мовою, не перекладає творів японських поетів, лишень використовує активні форми японської поезії *танка* і *хайку*, а також вже віджилого в цій країні жанру *седока*. Чому? Який у цьому сенс?

Відповімо словами нашого видатного поета Д. Павличка: «Нема нічого точнішого за поетичне слово, в якому не спотворюється природність і вільність мислі, а тільки увіковічується її швидкісний спалах. Секунди її вогненного життя стають віками. Будь-яке увіковічення потребує праці, а тим більш потребує енергії, величезної напруги всіх душевних сил людини, – це ота невмирущість, яка просяває зі справжнього поетичного твору.

Можливо, саме тому світова поезія від найдавніших часів розвиває й використовує одні і ті ж форми. Закони гексаметра і сонета, олександрійського вірша й одинадцятискладовика, японського хоку і перського рубайяту виявились тривалішими від законодавчих уставів Солона, Цезаря, Карла Великого, Ярослава Мудрого...»

Не претендуємо на дотичність цих високих слів до нашої поетичної творчості. Українські перекладачі японських поезій зазнають величезних труднощів у витлумаченні її рідною мовою в усталених японських канонах. І. П. Бондаренко вважає, що «пряме механічне копіювання віршової форми танка ... є недоцільним, оскільки через загальну специфіку як фонологічної, так і акцентуальної систем японської мови, правила японської версифікації ґрунтуються на абсолютно відмінних від українського віршування засадах». Але ж наш неперевершений Микола Лукаш, володіючи високим мистецтвом пересотворення літератури, в тому числі поезії, блискуче переклав великий масив середньовічної японської поезії, зокрема у формі *танка* і *хоку*, наприклад:

Вечір-чарівник...

Он у небі вирізавсь

тонко молодик.

Мені душу порива́

чи не милої брова?

(Якамоті)

Із далеких літ

скільки всього нагадав

цей вишневий цвіт.

(Мацуо Басьо)

У цих перекладах дотримано віршову форму *танка* 5-7-5-7-7 складів у кожному з п'яти рядків і форму *хайку* (*хоку*) 5-7-5 складів у трьох рядках, або відповідно 31 склад і 17 складів.

І хоч І. П. Бондаренко скромно пише: «Безперечно, наші переклади дуже далекі від неперевершеної досконалості оригінальних поетичних творів, що дійшли до нас із давніх часів, а також блискучої художньої майстерності японських поетів», — на наш погляд вони є надзвичайно вдалим і високо професійними, незважаючи на те, що ці переклади в більшості своїй зроблені не в усталених в японській поезії щодо кількості складів у рядках формах *танка* і *хайку*, наприклад:

*Вишневий цвіт
Бентежить нам серця!
Мабуть, тому,
Що він також не знає
Ні долі власної, ні власного кінця!*

Як бачимо, дуже вдало й майстерно передано «незбагненну душу» вірша у формі *танка* названим знавцем японської мови і перекладачем японської класичної поезії.

Подібні «ненормативні» п'ятивірші у стилі японських *танка* є і в автора. Вони опубліковані у книжці «Непроминальні миті» (2007 р.), наприклад:

*Стрічаємось у снах обоє...
Та я зустрітись б волів
В куточку кривної землі,
Де вигин хвильки водяної
Й верби сумливої поклін...*

Очевидно, коли передати зміст чи настрій цього вірша тими ж словами у формі японського *танка*, то вийде щось обскубане і недоладне:

*Стрічаємось
З тобою лишень у сні, —
Стрітись я волів б
В кривної кутку землі,
Де до води верб поклін...*

Отже, розуміється, що замало матеріалу для передання «сумної чарівності», «таємничої краси», «незбагненної привабливості», яку творили і передавали нам у формі *танка* творці японської поезії. Для написання віршів такої форми українською мовою потрібно підбирати іншу лексику, інші поетичні прийоми і засоби.

І все ж, викладені нами в передмові до книжки «Непроминальні миті» думки щодо творення віршів у сталих формах японської класичної поезії залишаються в силі: «Маємо глибоке переконання, що синонімічне багатство, гнучкість, мелодійність, ліризм, стилістична вишуканість, витончена метафоричність, задушевна пісенність і, зрештою, невмирущість української мови, однієї з найдревніших і за лексичним складом найбагатших мов світу, дозволяє творити поезію в різних стильових жанрах, зокрема й у формі японських *танка*», — додамо: *хайку* і *седока*.

Назва збірки «Цвіт японської вишні» не випадкова. Японці, як і українці, полюбляють вишні, їхній білоцвіт.

Вишні згадуються у величезній кількості японських віршів. Це так, як у нас, в Україні, — калина!

І цвітуть вони біло, як і українські вишні й українська калина, і плодоносять вишнево-червоно. А сакура — це вишня з неїстівними плодами, що культивується переважно як декоративна рослина.

Вірші цієї збірки скомпоновано у трьох розділах: I. Танка; II. Хайку; III. Седока. В кожному розділі вони подані, як своєрідні денники, за хронологічною послідовністю написання. Це спалахи думок, почувань і вражень автора, висловлені в різних стильових жанрах японської поезії засобами та прийомами українського поетичного слова.

Сподіваємося, що лірична поезія у жанрах і формі японських віршів: танка, хоку і седока не залишить байдужими шанувальників поетичної творчості.

ЦВІТ ЯПОНСЬКОЇ ВИШНІ. ВИБРАНЕ

Седока

Стишилось місто.
Стигне самотність стежин.
Століття ненависті
Стиха стлівають...
Стань за стіною страстей,
Сталістю сталі постань!

* * *

О земле рідна –
Стражденна Україно,
Ввела тебе в руїну
Орда безрідна.
...Мовкнуть села, глухне люд:
Кривда, скнарість, мор і бруд.

* * *

Чом Батьківщино
Мала моя й велика,
На роздоріжжі зимнім
Стоїш безлика, –
Покинута синами
Земля після цунамі?!

* * *

Мельника я син...
Знаю, – перемелиться
Мукà і му́ка серця.
Чом бере в ясир
Сумнівів метелиця,
Той біль, що не розтреться?!

* * *

В життя юдолі
Серед осмут і болів
Ми злюбилися, мила...
Жага до волі
Нам почуття поволі
У душах полонила.

* * *

Ти моя! Я твій! –
Серце до серця дзвенить
Нам би дістатись весни –
Злуки душ пори...
Там ми збагнемо либонь, –
Край наш вітцівський – любов!

Танка

Потяги летять
Шляхом оксамитовим.
...Сумно піснярам:
Вже перестуки коліс
В душах не співатимуть...

* * *

Квітує груша,
Мов білими вінками
Пообкладена...
Твою любити душу
Вічно, ладо, ладен я.

* * *

І знову млоїть
Задушне передгрозя.
Щось перевозять
Вози небесні з громом.
...Вмліваю за тобою

* * *

Бухають хвилі, –
Гул у піску згасає...
З кучерів піни –
Хмари під небесами...
А любов – над часами!

* * *

По верхах тополь
Гуляє вітру вишум.
Мила, наших доль
Ловімо мить найвищу,
Вслухаючись у тишу...

* * *

Море говорить, –
Що із піни морської
Постала мила,
Повна ніжності й ласки
У шовковисті тіла.

* * *

Вранці – золоту
Сонячну стежиночку,
Ввечері – срібну
Місячну доріжечку
В морі дарую милій...

* * *

Кохана жінко,
Тілом твоїм п'янію
І тверезію
Мудрістю серця твого,
Дивом вродливим душі!

* * *

Дорога моя
Й безмежна батьківщино,
Серця спомином
Щодня до тебе лину
Крізь далеч літ дитинних...

* * *

Поблідлість сонця.
Втома серпневих небес.
...Зориш невтомно
Крізь хмарок волоконця, —
Чудо найбільше з чудес!

* * *

Ніким, кохана,
Не будь споневажена, —
Лишень бажана,
Мила і розважлива,
Щастям преображена!

* * *

Немов посвітач,
Мені ти в душу світиш.
Як птах небесний,
Ти її овеснюєш
Сяйвом віч перелесних...

* * *

Надривно б'ється
Та пропадає серце
Знов за тобою
І ладне полетіти
До тебе на край світу.

* * *

Пробуджується
Пиняво весни пора...
І вибухають
Полум'ям тюльпановим
Люблячих серць бутони...

* * *

Лимонносвітлі
Метелики листочків
Обсіли віття.
Бує марець-сочень,
Ми – вже серцями в квітні...

* * *

Вечірнє сонце
Під смугою хмарини
Соплом здавалось,
Вогненным літаковим,
Що в далині зникає...

* * *

Мила, чи тепер
Поневірятись будем
По чужих кутках
В самих себе шуканнях
У безпритуллі долі?

* * *

В буремнім вирі
Полягли дві тополі –
Свідки мовчазні
Наших любовощів дивних,
Заповіданих небом...

* * *

Євпаторійське
Море синьо-зелене...
Роздум привіявсь:
Ти – Божий дар для мене
У світі цім шаленім.

* * *

Розкоші води
У бездонному морі...
Мені говорять на піску твої сліди
Про любов назавсідги.

* * *

Хвилі мигтливі
Під сонячним колесом...
А я щасливий:
Сню про давню провесінь
Під коханим голосом...

* * *

І моря вишум,
Й день рясної ясноти
Мрію колишуть –
Бути повсякчас, де ти,
Стати до тебе ближче...

* * *

Приповідка є,
«Добре там, де нас нема...»
Кредом нам стає:
«Чи то літо, чи зима, —
Добре, ладо, — де ми є! »

* * *

В Азовськiм морі
Хвостато — пінні хвилі,
Мов леопарди,
В зелених джунглях вод,
Розгойданих вітрами.

* * *

Море під сонцем —
Гофрована позлітка...
Кохання квітка
Цвіте в твоїй долоньці
В далекій сторонці...

* * *

Гриватих коней
Білосніжні табуни
В буремнім морі:
Тупіт тисячі копит
І гул відлуння чутно...

* * *

Шарпливий вітер.
Бухкання хвиль в береги.
Дай мені, світе,
Допоки сонце світить, —
В рідному краї снаги.

* * *

Сягають неба
Тополі срібнолисті...
Душі потреба:
Морської хвилі зблиски
І усміх твій перлистий.

* * *

До лету в вирій
Іде пташинний вишкіл...
Щоб жити в мирі, –
Мати не хижий вишкір, –
Бути в любові й вірі.

* * *

Отут, над морем,
Я своє «люблю» послав
До тебе, зоре –
Крапля з божого весла
У небі неозорім...

* * *

Моя любове
Світлопечаловита,
Сльозою серця
Умита і сповита, –
Щастя тобі коритись...

* * *

Сталеве море
В лінивому хвилінні.
І ми – у зморі
У сонячнім промінні,
У хвильнім шевелінні...

* * *

Ти був щасливим...
І море фосфорилось,
Тисячі дзеркал
Вигранювали хвилі, –
А в серці – усміх милий...

* * *

Як довго, мила,
Мов пташеня в гніздечку,
Моє ти серце
Сумлінно коливаєш
В долонях ніжно-теплих.

* * *

У мряках сивих,
Дощах й вітрах плаксивих
Любов не гасне.
... У тіла храмі краснім –
Душа твоя прекрасна!

* * *

Зціплюю вуста
І душа затерпає,
Коли міркую,
Що колись нам у серцях
Почуття заніміють...

* * *

Бешкетливий дощ
Налітає хвилями.
... Як чоло не морщ,
А думки до милої
Плинуть – линуць хоч-не-хоч...

Хайка (хоку)

Срібний сон снігів...
Ще на серць нестихлий спів
Вистачає слів.

* * *

Японська пісня –
Тихо-сумно-чарівна –
Це ж про нас вона!

* * *

Зі свят – у будні.
...Наш потяг здоганяють
Вогні заблудні.

* * *

Зима стомилась
Від сірого безсніжжя.
...Ми також, мила.

* * *

Біль цей промине...
Не минеться тривога
Втратити тебе.

* * *

Сонцем до неба
Поривається, мила,
Серце до тебе.

* * *

І небо-криця,
Й земля не зеленіться, –
Весни баріння...

* * *

Червневі грози...
За райдуг кольорами
Дощі банують.

* * *

Нарешті липень...
Пооголювала всіх
Огульна спека...

* * *

В обіймах літа
Щирим золотом сонце
Нас обсипає...

* * *

Всі прагнуть сонця...
Воно ж таке палюче
Й потрібно тіні.

* * *

В душі бальзамом
Кохання несказання
Й неоспіване...

* * *

Тримаєш серцем,
Така мініатюрна,
Мене сумного...

* * *

Азовське море
Нас до грудей просторих
Пригорне скоро...

З'єднані хайка (хоку)

1. Слова брехливі,
Вчинки чийсь зловиві
І...прикрий привід...
2. Ревності хвилі
Серце так затопили,
Що світ немилий...
3. Так глузду вітер
Говіркий, мов просвітер,
Нам сльози витер!
4. Не відчувати
В любові віщу святість –
Душу зібгати...

* * *

У червневі дні
Шукаймо, мила, перлів
Чуттів не вмерлих...

* * *

Ти ознаймила:
«Тільки я твоя мила»
...А серцю – крила!

* * *

Худне так хутко
Жовтень наполоханий:
Острах холодів...

* * *

Мила, ти повір, –
Мова серць – не поговор, –
Наш найкращий твір.

* * *

Не в мод журналах,
Не я, – моє ж бо серце
Тебе обрало...

* * *

Снилась ти мені.
Телефон як розбудив, –
Збувся я мрійних див...

* * *

В душі твій голос –
Дзвінкий золотококос.
...Кохання космос..!

* * *

Болиголово
Призвичаїлось слово
До істин гірких...

* * *

Виснилась мені,
Певно, ти в дитиннім сні,
В давній давнині...

* * *

Листопадний день
Гасить полум'я руде.
...Осінь йде в ніде.

* * *

Чуттєва сталість:
Любовного тройзілля
Невичерпальність...

* * *

Не надумую
Лихого я про тебе,
А сумнів мучить...

* * *

Телефон завмер...
В мушлі серця – тиш німа:
Осінь. Ніч. Пітьма...

* * *

Знов дні розлуки,
Мов чорнохижі круки,
Плюндрують душу.

* * *

Віхола в вікні...
Срібно снишся ти мені
Та твої пісні.

* * *

Зрікаюсь, мила,
Слів і почуттів плитких...
Любов стосила!

* * *

Прийшла неждано
Старим вином зі жбана
Ця мить кохання...

* * *

Жіночим серцем
Вловила ти неспокій
Душі моєї...

* * *

Нічого, мила,
Окрім бентежжя в серці,
Ти не зчинила...

* * *

Все ж приходять мить,
Коли, мов пес бездомний,
Серце скавулить...

* * *

Явись, любове,
У сині присмерковій
В зимовім Львові...

* * *

Не міф – реальність:
Наших душ притягальність
І сповідальність!

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ (1994-2011 pp.)

Монографії

2004

1. Камінецький, Я. Г. Управління підготовкою кваліфікованих робітників та фахівців у регіоні : організаційно-педагогічні та економічні засади : монографія [Текст] / Камінецький Я. Г., Клим Б. І., Копельчак М. П., Криницька Л. Я., Субтельна Г. В. ; за ред. Я. Г. Камінецького. — Львів : [б. в.], 2004. — 384 с.

2006

2. Камінецький, Я. Г. Організаційно-економічні механізми функціонування професійно-технічної освіти в ринкових умовах : монографія [Текст]/ Камінецький Я. Г., Жидецький Ю. Ц., Клим Б. І., Копельчак М. П., Криницька Л. Я., Кубська Л. І., Субтельна Г. В. ; за ред. Я. Г. Камінецького. — Львів : [Сполом], 2006. — 237 с.

2010

3. Камінецький, Я. Г. Науково-теоретичні основи управління професійно-технічними навчальними закладами в умовах ринкової економіки [Текст] / Я. Г. Камінецький // Управління якісною підготовкою фахівців у професійно-технічних навчальних закладах на основі маркетингу ринку праці та освітнього моніторингу в умовах регіоналізації : монографія / Я. Г. Камінецький, М. В. Вачевський, Б. І. Клим, М. П. Копельчак, Л. І. Кубська, Л. В. Сліпчишин, Г. В. Субтельна, Б. І. Токар ; за ред. Я. Г. Камінецького — Львів : СПОЛОМ, 2010. — С.8 –51.
4. Камінецький, Я. Г. Професійно-практична підготовка в системі професійної освіти [Текст] / Я. Г. Камінецький, Я. М. Собко // Біла книга національної освіти України / [Т. Ф. Алексеєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл та ін.] ; за заг. ред. акад.

В. Г. Кременя ; НАПН України. — К. : Інформаційні системи, 2010. — С. 205—207.

5. Камінецький, Я. Г. Управління розвитком професійно-технічної освіти [Текст] / Я. Г. Камінецький, М. П. Копельчак // Біла книга національної освіти України / [Т. Ф. Алексеєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл та ін.] ; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя ; НАПН України. — К. : Інформаційні системи, 2010. — С. 221—224.
6. Камінецький, Я. Г. Фінансування підготовки робітничого персоналу [Текст] / Я. Г. Камінецький, В. І. Луговий, Ж. В. Таланова // Біла книга національної освіти України / [Т. Ф. Алексеєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл та ін.] ; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя ; НАПН України. — К. : Інформаційні системи, 2010. — С. 224—228.

Навчальні посібники

1995

7. Камінецький, Я. Г. Підготовка менеджерів [Текст] : методичний посібник / Я. Г. Камінецький, В. П. Мікловда, М. І. Пітюлич. — Львів : [б. в.], 1995. — 64 с.

2010

8. Вачевський, М. В. Маркетинг. Формування професійної компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів : навчальний посібник [Текст] / Вачевський М. В., Мадзігон В. М., Вачевська Н. Л., Ничкало Н. Г., Камінецький Я. Г. . — К. : Кондор, 2010. — 372 с.

Методичні посібники

2002

9. Камінецький, Я. Г. Організаційно-педагогічні засади управління підготовкою кваліфікованих робітничих кадрів в умовах ринку : методичний посібник [Текст] / Я. Г. Камінецький, Б. І. Клим, В. П. Жук. — Львів : [б. в.], 2002. — 342 с.

Методичні рекомендації

1995

10. Брегін, М. Освіта Львівщини : аналітично-методичні матеріали / Брегін М., Бартіш Л., Білик Б., Ерстенюк М., Камінецький Я., Павлівський П., Пітко Я., Шиян Р. — Львів : [б. в.], 1995. — 160 с.
11. Брегін, М. Навчальні заклади Львівщини : інформаційно-методичні матеріали / Брегін М., Бартіш Л., Камінецький Я., Пітко Я. — Львів : [б. в.], 1995. — 60 с.
12. Камінецький, Я. Г. Іван Франко національна велич — шлях до величі загальнонародської / Я. Г. Камінецький // [Методичні рекомендації]. Спецвипуск приурочений 150-річчю від дня народження Івана Яковича Франка. — Львів : НМЦ ПТО у Льв. обл., 2006. — С. 2—11.
13. Камінецький, Я. Формування стратегій розвитку підприємницьких об'єктів промисловості : методичні вказівки / Камінецький Я., Козоріз М., Мікловда П., Пітюлін М. — Львів : [б. в.], 1995. — 47 с.

1996

14. Даниленко, А. Аналіз і оцінка кредитоспроможності підприємств в умовах переходу до ринкових форм господарювання : методичні рекомендації / Даниленко А., Загородня Л., Козоріз М., Калущий І., Камінецький Я. — Львів : [б. в.], 1996. — 36 с.

1997

15. Камінецький, Я. Г. Професійно-технічна освіта Львівської області в 1990-1997 рр. : аналітично-методичні матеріали / Камінецький Я. Г., Абрагамовська Р. М., Бобик Р. Д., Клим Б. І. — Львів : [б. в.], 1997. — 26 с.

1998

16. Камінецький, Я. Г. Організаційно-педагогічні засади управління підготовкою кваліфікованих робітничих кадрів в умовах ринку :

методичні рекомендації / Я. Г. Камінецький, В. П. Жук, Б. І. Клим. — Львів : РВ «Основа», 1998 — 21 с.

2003

17. Камінецький, Я. Г. Науково-теоретичні засади управління професійно-технічними навчальними закладами в сучасних умовах : методичні рекомендації / Я. Г. Камінецький. — Львів : ОНПЦ ПТО, 2003. — 41 с.

Програми

2001

18. Брегін, М. Г. Програма розвитку освітньої галузі Львівщини на період 2002-2004 рр. / Брегін М. Г., Бабій Р. П., Камінецький Я. Г., Пронь Р. Р. — Львів : [б. в.], 2001. — 48 с.

Словники. Довідники. Енциклопедії

2004

19. Камінецький, Я. Г. Ваньовський Михайло Васильович / Я. Г. Камінецький // Профтехосвіта України: XX століття : енциклопедичне видання / [за ред. Н. Г. Ничкало]. — К. : «АртЕк», 2004. — С. 559.
20. Камінецький, Я. Г. Клим Богдан Іванович / Я. Г. Камінецький // Профтехосвіта України: XX століття : енциклопедичне видання / [за ред. Н. Г. Ничкало]. — К. : «АртЕк», 2004. — С. 629.
21. Камінецький, Я. Г. Кміт Ярослав Михайлович / Я. Г. Камінецький // Профтехосвіта України: XX століття : енциклопедичне видання / [за ред. Н. Г. Ничкало]. — К. : «АртЕк», 2004. — С. 629.
22. Камінецький, Я. Г. Онищенко Василь Денисович / Я. Г. Камінецький // Профтехосвіта України: XX століття : енциклопедичне видання / [за ред. Н. Г. Ничкало]. — К. : «АртЕк», 2004. — С. 702.
23. Камінецький, Я. Г. Рудницький Володимир Васильович / Я. Г. Камінецький // Профтехосвіта України: XX століття : ен-

циклопедичне видання / [за ред. Н. Г. Ничкало]. — К. : «АртЕк», 2004. — С. 739-740.

24. Субтельна, Г. В. Професійно-технічна освіта в регіонах : Львівська область [Текст] / Субтельна Г. В., Жук В. П., Клим Б. І., Камінецький Я. Г., Сорока М. Я. // Профтехосвіта України: XX століття : енциклопедичне видання / [за ред. Н. Г. Ничкало]. — К. : «АртЕк», 2004. — С. 277 –294.

**Статті у вітчизняних наукових, науково-методичних
і методичних виданнях
1994**

25. Камінецький, Я. Г. Соціально-економічні проблеми підготовки кваліфікованих робітників в умовах переходу до ринку / Я. Г. Камінецький // Науково-методичне забезпечення діяльності сучасної професійної школи. — К. : [б. в.], 1994. — Ч. 1. — С. 119—124.
26. Камінецький, Я. Г. Економіка і профтехосвіта : з виступу на зустрічі Президента України Л. Д. Кучми з представниками установ освіти / Я. Г. Камінецький // Методичний вісник / ЛНМК ком-ту ПТО. — 1994. — № 16—17. — С. 12—15.

1995

27. Камінецький, Я. Г. Львівський науково-практичний центр Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України робить перші кроки / Я. Г. Камінецький // Науково-методичний вісник / ЛНПЦ ІПППО АПН України. — 1995. — № 1. — С. 19—21.
28. Камінецький, Я. Г. Львівський науково-практичний центр Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України діє / Я. Г. Камінецький // Методичний вісник / ЛНМК ком-ту ПТО. — 1995. — № 16—17. — С. 5—6.

1996

29. Камінецький, Я. Г. Формування професійної еліти й інтелектуального потенціалу України у вищих професійних училищах /

- Я. Г. Камінецький // Науково-методичний вісник / ЛНПЦ ІПППО АПН України. — 1996. — № 2. — С. 3—6.
30. Камінецький, Я. Г. До проблеми безперервної професійної освіти / Я. Г. Камінецький // Науково-методичний вісник . — 1996. — № 1. — С. 3—4.
31. Камінецький, Я. Г. Майбутнє за нами / Я. Г. Камінецький // Методичний вісник / ЛНМЦ ком-ту ПТО. — 1996. — № 2. — С. 2.
32. Камінецький, Я. Г. Справа державної ваги / Я. Г. Камінецький, В. Л. Саницький // Науково-методичний вісник / ЛНПЦ ІПППО АПН України. — 1996. — № 1. — С. 16—19.
33. Камінецький, Я. Г. Виступ на парламентських слуханнях Верховної Ради України / Я. Г. Камінецький // Науково-методичний вісник / ЛНПЦ ІПППО АПН України. — 1996. — № 1. — С. 5—6.
34. Камінецький, Я. Г. Інтеграція профтехшколи України в європейську систему професійно-технічної освіти / Я. Г. Камінецький // Діалог культур : Україна у світовому контексті : матеріали перших міжнародних філософсько-культурологічних читань. — Львів : [б. в.], 1996. — Вип. 2. — С. 34—38.

1997

35. Камінецький, Я. Г. Сучасні тенденції у підготовці робітничих кадрів та регіональна економіка / Я. Г. Камінецький // Науково-методичний вісник / ЛНПЦ ІПППО АПН України. — 1997. — № 1. — С. 3—5.
36. Камінецький, Я. Г. До проблеми реформування професійно-технічної освіти в Україні / Я. Г. Камінецький // Науково-методичний вісник/ ЛНПЦ ІПППО АПН. — 1997. — № 2. — С. 65—69.

1998

37. Зязюн, І. Сучасне і майбутнє професійної освіти / Зязюн І., Ничкало Н., Камінецький Я., Сікорський П., Цибульська Г. // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 1998. — № 5. — С. 12—19.
38. Камінецький, Я. Г. Профорієнтація як складова ринкової економіки / Я. Г. Камінецький, Г. В. Субтельна // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 1998. — № 5. — С. 95—102.

39. Камінецький, Я. Г. Повернімо святість рідної мови / Я. Г. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 1998. — № 4. — С. 8—10.

1999

40. Васянович, Г. П. Філософія історії: до проблеми суспільної трансформації / Г. П. Васянович, Я. Г. Камінецький // Шлях освіти. — 1999. — № 2. — С. 18—19.
41. Камінецький, Я. Г. Професійно-технічна освіта і формування трудового потенціалу держави / Я. Г. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 1999. — № 4. — С. 17—26.
42. Камінецький, Я. Передмова / Я. Камінецький, В. Скотний // Діалог культур : Україна у світовому контексті. Філософія освіти : збірник наукових праць. — Львів : Світ, 1999. — Вип. 4. — С. 3—4.
43. Камінецький, Я. Г. Соціально-економічні аспекти інтеграції у професійно-технічній освіті / Я. Г. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 1999. — № 1. — С. 25—29.

2000

44. Камінецький, Я. Г. Актуальні проблеми підготовки робітничих кадрів в умовах становлення ринкових відносин / Я. Г. Камінецький // Професійно-технічна освіта. — 2000. — № 2. — С. 4—8.
45. Камінецький, Я. Г. Професійне навчання, перепідготовка і підвищення кваліфікації працівників виробництва та незайнятого населення / Я. Г. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2000. — № 3. — С. 6—16.

2001

46. Камінецький, Я. Г. Професійно-технічній освіті України - всебічну підтримку і динамічний розвиток / Я. Г. Камінецький // Професійно-технічна освіта. — 2001. — № 4. — С. 36—37.
47. Камінецький, Я. Г. У постійному полі зору / Я. Г. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2001. — № 4. — С. 215—219.

2002

48. Камінецький, Я. Г. Розвиток професійно-технічної школи в Україні : економічний та управлінський аспект / Я. Г. Камінецький // Діалог культур : Україна у світовому контексті. Філософія освіти : збірник наукових праць. — Львів : Українські технології, 2002. — Вип. 7. — С. 141—153.
49. Камінецький, Я. Г. Доповідь керівника секції професійно-технічної освіти II Всеукраїнському з'їзді працівників освіти / Я. Г. Камінецький // II Всеукраїнський з'їзд працівників освіти. — К. : [б. в.], 2002. — С. 113—114.
50. Камінецький, Я. Г. Особливості управління підготовкою кваліфікованих робітників і фахівців у регіоні в сучасних умовах / Я. Г. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2002. — № 5. — С. 233—242.
51. Камінецький, Я. Г. Професійно-технічна освіта України і Німеччини : порівняльний аналіз / Я. Г. Камінецький, Л. Я. Криницька // Діалог культур : Україна у світовому контексті. Філософія освіти : збірник наукових праць. — Львів : Українські технології, 2002. — Вип. 8. — С. 351—359.
52. Камінецький, Я. Г. Економічна діяльність професійно-технічних навчальних закладів в умовах ринку / Я. Г. Камінецький // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні (1992-2002) : збірник наукових праць до 10-річчя АПН України : у 2 ч. — Харків : [б. в.], 2002. — Ч. 2. — С. 217—228.

2003

53. Камінецький, Я. Управляти по-сучасному, господарювати ефективно / Я. Г. Камінецький // Методичний вісник / НМЦ ПТО у Льв. обл. — 2003. — № 2. — С. 4—13.
54. Камінецький, Я. Г. Модернізація управлінської діяльності в системі професійно-технічної освіти / Я. Г. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти : результати досліджень, перспективи : збірник наукових праць ; [за ред. І. А. Зязюна та Н. Г. Ничкало]. — К. : [б. в.], 2003. — С. 161—171.

55. Камінецький, Я. Г. До уваги працівників комітету професійно-технічної освіти, навчально-методичного центру, Палацу учнівської молоді, будинку техніки, централізованої бухгалтерії, керівників професійно-технічних навчальних закладів освіти / Я. Г. Камінецький, А. В. Литвин // *Методичний вісник / НМЦ ПТО у Льв. обл.* — 2003. — № 3. — С. 90—92.
56. Камінецький, Я. Г. До проблеми перекладу поетичного тексту / Я. Г. Камінецький // *Прикладна лінгвістика у ХХІ столітті : лінгводидактичні та культурологічні стратегії : праці міжнародної наукової конференції.* — Львів : Українські технології, — 2003. — С. 55—57.

2004

57. Камінецький, Я. Г. Науково-педагогічний експеримент щодо створення моделі вищого професійного училища підприємництва / Я. Г. Камінецький, М. П. Копельчак // *Методичний вісник / НМЦ ПТО у Льв. обл.* — 2004. — № 3 — С. 35—39.
58. Камінецький, Я. Львівському науково-практичному центру Інституту педагогіки і психології професійної освіти Академії педагогічних наук України — 10 років! / Я. Камінецький, А. Литвин // *Педагогіка і психологія професійної освіти.* — 2004 — № 3. — С. 187—202.
59. Камінецький, Я. Г. Наукові засади професійної підготовки фахівців у професійно-технічних навчальних закладах у нових соціально-економічних умовах / Я. Г. Камінецький // *Методичний вісник / НМЦ ПТО у Льв. обл.* — 2004. — № 4. — С. 18—23.

2005

60. Камінецький, Я. Г. Видатний організатор професійно-технічної освіти (До 90-річчя Г. К. Батракова) / Я. Г. Камінецький // *Професійно-технічна освіта.* — 2005. — № 1. — С. 43—44.
61. Камінецький, Я. Г. Іван Франко в обороні української мови / Я. Г. Камінецький // *Методичні рекомендації. Спецвипуск до дня української писемності.* — Львів : НМЦ ПТО у Льв. обл., 2005. — С. 4—8.

2006

62. Камінецький, Я.. Іван Франко — будівничий української державності / Я. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2006. — № 4. — С. 165—177.
63. Камінецький, Я. Г. Ідеї державотворення у спадщині І. Франка / Я. Г. Камінецький // Професійне спрямування навчання і виховання особистості : збірник наукових праць / за ред. Г. П. Васяновича — Львів : ЛДУ БЖД, 2006. — С. 235—247.
64. Камінецький, Я. Педагогіка і психологія професійно-технічної освіти : досвід, проблеми, перспективи : звітна наукова конференція Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти АПН України / Я. Камінецький, А. Литвин // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2006. — № 2. — С. 203—211.
65. Камінецький, Я. Яскрава особистість у професійній освіті та педагогічній науці (до 70-річчя від дня народження В. П. Жука) / Я. Камінецький, А. Литвин // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2006. — № 2. — С. 197—202

2007

66. Камінецький, Я. Г. Управління якісною підготовкою кваліфікованих робітничих кадрів в умовах регіоналізації професійно-технічної освіти / Я. Г. Камінецький // Педагогічна і психологічна думка в Україні : збірник наукових праць до 15-річчя АПН України : у 5 т. — К. : Педагогічна думка, 2007. — Том 5 : Неперервна професійна освіта : теорія і практика. — С. 127—137.
67. Камінецький, Я. Г. Управління неперервним професійним розвитком виробничого персоналу в Україні / Я. Г. Камінецький // Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: педагогічна майстерність, творчість, технології : збірник наукових праць / за ред. Н. Г. Ничкало. — Харків : НТУ «ХПУ», 2007. — С. 504—510.

68. Камінецький, Я. Професійно-технічна освіта: виклики сьогодення і потреби системних змін / Я. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти, 2007. — № 6. — С. 237—241.
69. Камінецький, Я. Проблеми підготовки і працевлаштування кваліфікованих робітничих кадрів в умовах ринку / Я. Камінецький, Б. Клим, М. Копельчак // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2007. — № 5 — С. 189—199.
70. Камінецький, Я. Г. Українська національна ідея в науковій діяльності та художній творчості Івана Франка / Я. Г. Камінецький // Товариство «Рідна школа» : історія і сучасність : наук. альманах / [упоряд. і наук. ред. Д. Герцюк, П. Сікорський ; Львів. край т-ва «Рідна школа», каф. загальної та соціальної педагогіки ЛНУ імені Івана Франка] — Львів, 2007. — Ч. 4. — С. 57—70.
71. Камінецький, Я. Г. Погляд у майбутнє з висоти пройденого десятиріччя / Я. Г. Камінецький // Професійно-технічна освіта. — 2007. — № 4. — С. 16—17.

2008

72. Камінецький, Я. Проблеми і тенденції управління якісною підготовкою людських ресурсів у системі професійно-технічної освіти України / Я. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти — 2008. — № 4. — С. 18—26.
73. Камінецький, Я. Працювати з випередженням часу, впроваджуючи дух підприємництва / Я. Камінецький, М. Копельчак, В. Кубай // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2008. — № 3. — С. 225—234.
74. Камінецький, Я. Г. Глибинні корені праукраїнської мови — в початках світової цивілізації : штрихи до вивчення історії української мови / Я. Г. Камінецький // Методичний вісник / НМЦ ПТО у Льв. обл. — 2008. — № 3. — С. 2—7.

2009

75. Камінецький, Я. Науково-педагогічні та економічні основи управління системою профтехосвіти / Я. Камінецький // Молодь і ринок — 2009. — № 2. — С. 15—19 ; № 4. — С. 36—41.

76. Камінецький, Я. Г. Який робітник потрібен Україні? / Я. Г. Камінецький // Універсум. Журнал політології, футурології, економіки, науки та культури. — 2009. — № 9—10. — С. 38—42.
77. Камінецький, Я. Г. У час відродження з руїни держави, нації й душі / Я. Г. Камінецький // Погляд у майбутнє. — Львів, 2009. — С. 23—26.
78. Камінецький, Я. Без експериментальної роботи немає науки в системі професійної освіти і навчання / Я. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2009. — № 5. — С. 214—219.

2010

79. Камінецький, Я. Львівський підрозділ Академії педагогічних наук України відзначив 15-річчя / Я. Камінецький, Л. Кубська // Молодь і ринок. — 2010. — № 6 (65). — С. 26—29.
80. Камінецький, Я. Проблема науково-педагогічного забезпечення професійно-технічної освіти в регіоні: реалії сьогодення та історичний досвід / Я. Камінецький // Третій український педагогічний конгрес : збірник наук. праць. — Львів : Сполом, 2010. — С. 72—82.
81. Камінецький, Я. Стан і проблеми розвитку професійної підготовки виробничого персоналу / Я. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2010. — № 4. — С. 9—22.
82. Камінецький, Я. Сучасні проблеми і перспективи управління розвитком професійної освіти і навчання в Україні очима науковця / Я. Камінецький // Молодь і ринок. — 2010. — № 7—8 (66—67). — С. 28—32.

Статті у міжнародних наукових виданнях

2004

83. Камінецький, Я. Підготовка фахівців у системі професійної освіти України в умовах європейської інтеграції: управлінський аспект / Я. Камінецький, Л. Криницька // Psychologiczne i pedagogiczne podstawy kształcenia specjalistów w warunkach

integracji Europejskiej / pod redakcją Z. Ratajka i P. Biłousa. — Kielce : «MAGRAF». — 2004. — T. I. — С. 141—149.

2009

84. Kamieniecki, Jarosław. Zarządzanie ustawicznym kształceniem zawodowym w warunkach społeczeństwa wielokulturowego // Pedagogika pracy. — Radom : ITE, 2009. — С. 111—115.
85. Камінецький, Я. Г. Проблеми і тенденції управління якісною підготовкою людських ресурсів у системі професійно-технічної освіти України / Я. Г. Камінецький // Szkole w perspektywie XXI wieku : Teraźniejszość-przyszłość. Część. 1. Problemy podstawowe / pod redakcją Z. Ratajka. — Kielce : [b. v.], 2009. — С. 181—187.
86. Камінецький, Я. Г. Тарас Шевченко у Львові / Я. Г. Камінецький // Наш голос : Місячник Союзу українців Румунії. — 2009. — № 177 (березень). — С. 6—7.

Матеріали і тези наукових конференцій

1994

87. Камінецький, Я. Г. Соціально-економічні проблеми підготовки кваліфікованих робітників в умовах переходу до ринку / Я. Г. Камінецький // Науково-методичне забезпечення діяльності сучасної професійної школи : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. — К. : [б. в.], 1994. — Ч. 1. — С. 119—124.

2010

88. Камінецький, Я. Г. Запровадження профільного навчання у старшій школі та можливості здійснення його технологічного профілю на базі професійно-технічних навчальних закладів / Я. Г. Камінецький // Педагогічна взаємодія середніх загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів : зб. матер. наук.-практ. конф. наукових співробітників, аспірантів Львівського НПП ПТО НАПН України та учителів Вузлівського прир.-екон. ліцею ; 7 червня 2010 р. / [редкол. : Я. Г. Камінецький (відп. ред.), П. І. Сікорський (заст. ред.) та ін.] — Львів : ФОП Корпан Б. І., 2010. — С. 5—13.

89. Камінецький, Я. Модель системи позаурочної діяльності учнів ПТНЗ у наукових працях В. П. Жука / Я. Камінецький // Розвиток професійно-технічної освіти на регіональному рівні: проблеми, рішення, перспективи : тези IX Педагогічних читань пам'яті В. П. Жука, 30 листопада 2010 р., м. Львів. — Львів : ФОП Корпан Б. І., 2010. — С. 7—9.

Бібліографічні видання

2006

90. **Ред.** Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти АПН України (1994 — 2006) : [інформаційне видання] / Васянович Г. П., Камінецький Я. Г., Козловська І. М., Литвин А. В., Робак В. Є. / за ред. Я. Г. Камінецького, А. В. Литвина. — Львів : ЛНПЦ ПТО, 2006. — 38 с.

2009

91. **Ред.** Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти АПН України (1994 — 2009) : [інформаційне видання] / Васянович Г. П., Камінецький Я. Г., Копельчак М. П., Литвин А. В., Робак В. Є., Руденко Л. А., Сліпчиншин Л. В., Собко Я. М. / за ред. Я. Г. Камінецького. — Львів : ЛНПЦ ПТО, 2009. — 55 с.

Інші види наукової продукції

1997

92. Дегтярьова, Г. С. Передмова / Г. С. Дегтярьова, Я. Г. Камінецький, Є. С. Клос // Васянович, Г. П. Морально-правова відповідальність педагога (теоретико-методологічний аспект). — К. ; Львів : [б. в.], 1997. — С. 3—6.

1998

93. Сікорський, П. І. Передмова / П. І. Сікорський, Я. Г. Камінецький, С. П. Павлюк, М. Б. Шегедин // Черепанова С. Родовід — духовний діалог поколінь. — Львів : Каменяр, 1998. — С. 3—4.

2006

94. Камінецький, Я. Педагогіка і психологія професійно-технічної освіти : досвід, проблеми, перспективи / Я. Камінецький, А. Литвин // Освіта. — 2006. — № 18 (5202). — С. 4—5.

2010

95. Камінецький, Я. Володимир Павлович Жук — педагог нашого часу / Я. Камінецький, А. Литвин // Добром зогріте серце: Володимир Жук [упоряд. Т. Жук, І. Козловська, Л. Сліпчишин]. — Львів : Сполом, 2010. — С. 73—76.

Рецензії

1997

96. Дегтярьова, Г. Актуальне філософсько-педагогічне видання / Г. Дегтярьова, Я. Камінецький, Є. Клос // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 1997. — № 2. — С. 122—123.

1999

97. Васянович, Г. Актуальна і необхідна книга / Г. Васянович, Я. Камінецький // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 1999. — № 2. — С. 258—261.

2005

98. Камінецький, Я. Пам'ятник творцям історії профтехосвіти / Я. Камінецький, М. Сорока // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2005. — № 3. — С. 192—198. — Рецензія на книгу : «Профтехосвіта України : XX століття» : енциклопедичне видання / [за ред. Н. Г. Никало]. — К. : «АртЕк», 2004. — 876 с.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО Я. Г. КАМІНЕЦЬКОГО

1997

1. Гончаренко, С. Камінецький Ярослав Григорович // Семен Гончаренко / Український педагогічний словник. — К. : Либідь, 1997. — С. 154.

2001

2. Камінецький Ярослав // Педагогічний словник : / за ред. М. Ярмаченка ; АПН України — К. : Педагогічна думка, 2001. — С. 238.

2006

3. Два крила Ярослава Камінецького : бібліографічний покажчик / [упор. А. В. Литвин, Л. А. Руденко]. — Львів : Вид. відділ ЛНПЦ ПТО АПН України, 2006. — 176 с.
4. Литвин, А. Ярослав Камінецький — керівник профтехосвіти, науковець, особистість (до 65-річчя члена-кореспондента АПН України) / А. Литвин, Л. Руденко // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2006. — № 6. — С. 212—216.
5. Руденко, Л. А. Сто справ владнати, хоч лиш дві руки. Ярослав Камінецький — керівник профтехосвіти, науковець, особистість / Л. А. Руденко, А. В. Литвин // Освіта. — 2006. — № 36—37. — С. 14—15.

2008

6. Камінецький Ярослав Григорович // Академія педагогічних наук України (1992-2008). Інформаційний довідник / Академія педагогічних наук України. — К. : Педагогічна думка, 2008. — С.193.
7. Кубська, Л. І. Ярослав Камінецький : «Виклики сьогодення і потреби системних змін» / Л. І. Кубська // Основа. — 2008. — № 1 (січень). — С. 6.

2010

8. Павличко Я. Ярослав Камінецький / Я. Павличко // Енциклопедія Львова. Том 3 : за ред. А. Козицького. — Львів : Літопис, 2010. — С. 60–61.
9. Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти НАПН України. Камінецький Ярослав Григорович // Україна наукова. 2 том : довідково-іміджеве видання / НАПН України ; [упор. В. В. Болгов]. — К. : Укр. академія геральдики, товарного знаку та логотипу, 2010. — С. 43.

2011

10. Камінецький Ярослав Григорович // Наука західного регіону України (1990–2010) : [наукове видання] / МОНМС, Зах. наук. центр. — Львів : ПАІС, 2011. — С. 544.

З М І С Т

КОРОТКИЙ БІОГРАФІЧНИЙ НАРИС ПРО Я. КАМІНЕЦЬКОГО.....	5
ОСНОВНІ ДАТИ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ.....	8
Ярослав Камінецький: «38 років «одружений» із профтехосвітою» (інтерв'ю).....	12
«ЛЮБОВІ СВІТОЧ НЕСТИ У СВІТ...».....	19
<i>Ничкало Н.</i> Творча особистість: педагог профтехосвіти, вчений, поет...	19
<i>Талалуєва Н.</i> Профтехосвіта – справа життя.....	27
<i>Панасюк В.</i> Вітання Я.Г.Камінецькому.....	33
<i>Вачевський М.</i> Академіку Я. Г. Камінецькому.....	35
<i>Васянович Г.</i> Такий він – Ярослав Камінецький.....	38
<i>Сікорський П.</i> Доброта і творчість поруч.....	41
Крізь усе життя проніс любов до людей, уміння вірити їм і співчувати (інтерв'ю з працівниками управління професійно-технічної освіти).....	49
<i>Курляк І., Робак В.</i> Два крила Ярослава Камінецького.....	53
<i>Сліпчишин Л.</i> Різноколірний поїзд життя Ярослава Камінецького.....	55
<i>Копельчак М.</i> Зоря Я. Г. Камінецького.....	60
<i>Свистонюк В.</i> Спогади про Ярослава Камінецького.....	62
Спогади однокласників.....	64
<i>Субтельна Г.</i> Спогад зі студентських років.....	66
<i>Вахула Р.</i> Яскрава творча особистість.....	70
<i>Даць Я.</i> Три знакових періоди нашої співпраці.....	75
<i>Дегтярьова Г., Кальбус О., Гейко С., Дубовик О.</i> Непідвладний літам...	78
<i>Литвин А., Руденко Л.</i> Неспокій Ярослава Камінецького.....	82
<i>Стечкевич О.</i> Роздуми.....	84
<i>Клим Б.</i> Ярослав Камінецький як новатор реформування української ПТО.....	86
<i>Смик Г., Чорній Л.</i> Людина – поет, педагог, науковець, патріот.....	91
<i>Ємчик Л.</i> Шлях до успіху.....	95
<i>Прокон'юк А.</i> Ярославу Камінецькому – 70 років.....	97
<i>Собко Я.</i> Від Ярослава Ярославу.....	100
<i>Беляєва С.</i> Порадник Ярославу-новіляру.....	102
<i>Матійків І.</i> Людині, в якій поєдналося безліч талантів.....	107
<i>Джулай Л.</i> Вельмишановний Ярославе Григоровичу!.....	109
<i>Музальов О.</i> Ярославу Камінецькому.....	110
<i>Палка О.</i> Його благословив творець на життя довге і плідне.....	111
<i>Дубницька О.</i> З великою пошаною – Ярославу Григоровичу!.....	112
<i>Шиделко А.</i> Ярославу Камінецькому.....	113

<i>Гіптерс З.</i> Шановному Ярославу Григоровичу Камінецькому.....	115
<i>Онищенко В.</i> Ярославу Камінецькому.....	118
<i>Дмитренко В.</i> Камінецького шанують і батьки, і діти.....	121
<i>Токар Б.</i> Вітання академіку Я.Г.Камінецькому.....	122
Вітання від онучок.....	123
ВИБРАНІ СТАТТІ У НАУКОВИХ ВИДАННЯХ.....	124
Іван Франко: національна велич – шлях до величі загальнолюдської.....	124
Глибинні корені праукраїнської мови – в початках світової цивілізації: штрихи до вивчення історії української мови.....	140
Яка професійна підготовка кваліфікованих робітників потрібна Україні?.....	152
Тарас Шевченко у Львові.....	166
«РОЗЖЕНУТЬ ТВОЇ ПІСНІ В СЕРЦІ ХМАРИ НАВІСНІ».....	170
<i>Різник Л.</i> Лицар з Підгорою.....	170
<i>Павлюк І.</i> Наріжне слово Ярослава Камінецького.....	175
<i>Якимович Т.</i> Борець за мову солов'їну.....	181
<i>Гордон О.</i> І роздумів нестерпний скарб.....	185
<i>Сорока П.</i> Материк Ярослава Камінецького.....	188
<i>Лозова О.</i> На березі чистоти.....	190
<i>Петренко М.</i> Вимогливість нових обширів.....	193
<i>Салига Т.</i> Коли промовляє серце... Ярослав Камінецький.....	197
<i>Чепурко Б.</i> Свідомий власного шляху.....	199
Про «лірику» Я. Г. Камінецького.....	202
Про сонети Я. Г. Камінецького.....	203
<i>Захожий В., Каліка В.</i> Кругле свято.....	206
«СЕРЦЕ ДО СЕРЦЯ ДЗВЕНИТЬ...».....	207
Передмова до збірки «Цвіт японської вишні».....	207
Цвіт японської вишні. Вибране.....	212
СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ (1994-2011 рр.)....	227
ПУБЛІКАЦІЇ ПРО Я. Г. КАМІНЕЦЬКОГО.....	242
ЗМІСТ.....	244

БІБЛІОГРАФІЧНЕ ВИДАННЯ

**Життєві паралелі Ярослава Камінецького :
біобібліографічний показник**

(до 70-річчя від дня народження)

Упорядники:

Сліпчишин Л. В., Кубська Л. І.

Технічний редактор:

Литвин А. В.

Комп'ютерний набір:

Компанецька Н. С.

Обкладинка:

Стечкевич О. О.

Відповідальна за випуск:

Кубська Л. І.

Львівський науково-практичний центр
професійно-технічної освіти НАПН України

Підписано до друку 15.07.2011 р. Наклад 100 прим. Зам. 1604.

Формат 60×84/16. Папір Convex. Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 9,0.

Друк ФОП Корпан Б. І.

Львівська обл., Пустомитівський р-н, с. Давидів, вул. Чорнова, 18

тел. (032) 243-68-49. Код ДРФО 1948318017

Свідоцтво про державну реєстрацію B02 № 635667 від 13.09.2007 р.